

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 12 september 2024

Notulen van de raadsvergadering van 12 september 2024 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 12.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 42 leden, namelijk mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T. Roskam, mevrouw V.A. Bruin, de heer J.M.D. de Waard, de heer M.R. van Campenhout, de heer T.S.J. Coşkun, de heer M. Crielaard, de heer M. Verhoef, de heer B. van Schaik, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer G.J. Engberts, de heer D.P.A. Tak, mevrouw J. Bokhove, de heer T. de Haan, mevrouw A.J.A. Maassen, de heer S. Soytekin, mevrouw D.A. van Groningen, de heer D.J. van Dommelen, mevrouw S. van de Peppel, de heer S.J.C. Becker, de heer R.T.J. van der Velden, de heer N. Akhatab, mevrouw E. Rehim Zadeh, de heer T.J. Vonk, de heer S.M. Bonte, mevrouw A. Kockelkoren, mevrouw I. van Wifferen, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer M.H. Biljoen, de heer R.N. Dahoe, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw M.S. Abrahamse, mevrouw I. Elfilali, de heer A.R. Oostdijk, de heer J. Vicario, de heer E.P.J. Verweij, mevrouw M.E. Vogelaar, mevrouw S. Reitema, mevrouw L.S. Vlieger, de heer T. Kind en mevrouw M.S.S. de Jong

Afwezig zijn: de heer S. Ceulemans, de heer F. Elbay en de heer G.F.E. Koster

Namens het college zijn tegenwoordig: mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1. Opening

De **VOORZITTER**. Ik open deze vergadering en heet u allen van harte welkom. Ook aan degenen die op een afstand deze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media, onze medewerkers en onze bezoekers op de publieke tribune, hartelijk welkom. Zoals u weet maken we gebruik van nieuwe apparatuur in de raadzaal. Mogelijk zijn er nog kinderziektes die aan de oppervlakte komen. Er zitten een paar mensen van de leveranciers van de techniek in de zaal om met ons mee te kijken. Het is altijd zo dat er misschien dingen niet helemaal in orde zijn. Dan hebben we het nog met elkaar daarover. Ik heb een paar berichten van verhindering ontvangen. De heer Ceulemans is afwezig, de heer Koster is afwezig en van andere afwezigen heb ik geen mededelingen. Die zijn er ook niet.

1.1 Onderzoek van de geloofsbriefen van mevrouw M.E. (Merel) Vogelaar

De **VOORZITTER**. Om te beginnen gaan we vandaag een nieuw raadslid beëdigen. Ik verzoek de Commissie tot Onderzoek van de Geloofsbriefen onder leiding van de heer Coşkun ons te vertellen wat het onderzoek van de geloofsstukken heeft opgeleverd.

De heer **COŞKUN** (sp). Goedemorgen voorzitter, collega's. Dit is nieuw hier, voor de voorzitter van de Commissie tot Onderzoek van de Geloofsbriefen. Maar het is gelukt. Ik deel u mede dat de Commissie tot Onderzoek van de Geloofsbriefen de geloofsbriefen van het nieuw benoemde tijdelijke lid M.E. (Merel) Vogelaar heeft onderzocht. De commissie heeft de geloofsbriefen en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u M.E. (Merel) Vogelaar toe te laten als lid van de gemeenteraad ter voorziening in de tijdelijke vacature van D. (Duygy) Yildirim. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Stemt de raad in met de voordracht? Akkoord. Dan verzoek ik de griffier om mevrouw Vogelaar naar voren te geleiden en mag ik u verzoeken te gaan staan?

1.2 Beëdiging van mevrouw M.E. (Merel) Vogelaar als tijdelijk lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar, u heeft aangegeven de belofte te zullen doen. Mij aankijken is altijd fijn. Door de gemeenteraad is tot uw toelating als lid van deze vergadering besloten. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, dient u overeenkomstig artikel 14 van de Gemeentewet in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of een verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven de verklaring en belofte te zullen afleggen. Na voorlezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier, zal ik u vragen mij na te zeggen de woorden 'Dat verklaar en beloof ik'. 'Ik verklaar dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen. Dat verklaar en beloof ik!'

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Dat verklaar en beloof ik!

De **VOORZITTER**. Van harte gefeliciteerd.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Dan kunnen we de vergadering hervatten.

1.3 Mededelingen

De **VOORZITTER**. We zijn toegekomen aan de rubriek Mededelingen. De heer De Haan heeft mij gevraagd ruimte te geven voor een initiatiefvoorstel van de zijde van zijn partij. Mijnheer De Haan, ik geef u daarvoor graag de gelegenheid.

De heer **DE HAAN** (d66). Voorzitter, komend weekend is het Open Monumentendag. Zeker ook in Rotterdam een goed moment om eropuit te trekken en de vele gemeentelijke of rijksmonumenten die Rotterdam rijk is te bezoeken. Of wellicht zelfs een monumentaal ensemble binnen onze gemeentegrenzen dat op de Werelderfgoedlijst staat, de Van Nelle Fabriek, een paleis van glas en licht, zoals het destijds al werd genoemd. En als ik nog een kleine tip mag geven, kom 's middags vooral vanaf pak 'm beet 14.30 uur langs op de Coolingsingel waar de Bijenkorfsteen officieel wordt onthuld door de burgemeester en waar wij als raad ook nog een rol in hebben gespeeld. Terug naar die monumenten. Dat een Laurenskerk, een Schielandshuis, ons eigen stadhuis of die Van Nelle Fabriek monumenten zijn die gekoesterd moeten worden, dat is evident. Maar wat zijn onze monumenten van morgen? Welke gebouwen, welke voorbeelden, welke ruimtelijke en stedelijke keuzes moeten we daarin koesteren? Wat zeggen ze over de stad, over de tijd waarin ze tot stand zijn gekomen en hoe ze zijn gebouwd? Tot enige jaren geleden hadden we als gemeente op structurele basis een lijst van beoogde monumenten waar we uit werkten tot het jaartal 1965. En vanuit die lijst hebben we gemeentelijke monumenten toegevoegd. Een mooie werkwijze waarmee tal van bouwwerken de waardering hebben gekregen die ze verdienen en ook een zekere borging hebben gekregen in toekomstige ontwikkelingen. En wat mij betreft, is het goed om nu verder te kijken en te werken aan die periode na 1965. De zogenaamde Post 65-periode. Wellicht nog niet voor eenieder in deze zaal nu al voor te stellen wat de kwaliteit van een Weenahof is, of laat staan waarom we een woonerf zouden moeten koesteren of wat brutalistische betonkorrels ons vertellen over die cityvorming van de jaren zeventig in de stad. Maar het mooie is dat er al het nodige plaatsvindt in Rotterdam. Denk aan de programmering in de stad. Bij een instelling als OMI is momenteel een tentoonstelling te bezoeken over Rotterdam Cultuurstad, Post 65-gebouwen, culturele gebouwen uit de jaren tachtig en vinden inventarisaties plaats. Bureau Monumenten roert zich nadrukkelijk hierin met bijvoorbeeld ook een fraaie kleine Post 65-publicatie. Maar meer is in dit geval wat mij betreft altijd beter. Daarom een

pleidooi voor meer onderzoek, voor meer bewustwording, zeker ook hier en vanuit deze raad en een opmaat naar het aanwijzen van gemeentelijke monumenten uit deze bijzondere periode tussen 1965 en pak 'm beet 1990, waarbij ik hoop dat u ook zegt: inderdaad, dat Weenahof, dat heeft wel wat. Dank u wel. (Applaus.)

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik zal het initiatiefvoorstel naar het college doorgeleiden voor afdoening, opdat daarover in de commissie gesproken kan worden. Hartelijk dank mijnheer De Haan. Een mededeling van mijn zijde. Op 21 december vorig jaar heeft de gemeenteraad een motie vreemd aan de orde van de dag aangenomen onder de titel 'Permanente plek voor artikel 1 van onze Grondwet'. Die motie is toen aangenomen. Mevrouw Morkoç was volgens mij de indiener van die motie. Met deze motie verzoekt de gemeenteraad om artikel 1 van onze Grondwet een permanente, gepaste, zichtbare plek te geven in het Rotterdamse stadhuis. Vandaag wordt deze zichtbare plek in het gemeentehuis onthuld, samen met de indiener. We willen dit afhankelijk van het verloop van de raad van vandaag ergens vanmiddag een plek geven. Als ik naar het verloop van de raad en de spreektijd kijk, zal het mogelijk aan het einde van de raad kunnen zijn en anders in de theepauze vanmiddag. Ik wil u als raad graag uitnodigen om aanwezig te zijn bij die onthulling. Wellicht dat u dat in uw tijdsschema kunt inplannen.

2. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 12 september 2024

De **VOORZITTER**. Dan heb ik agendapunt 2, vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van vandaag. Ik zal met u de agenda doornemen. Als ik een agendapunt noem en u wilt daar een punt maken dat kunt u dat ook doen en anders doe ik de generieke mededelingen over de agenda nu. Agendapunt 6, er zijn geen verzoeken voor een regulier debat ingediend. Agendapunt 7, ik heb één verzoek ontvangen voor het inspreken door twee voorzitters namens de wijkraad Blijdorp, Bergpolder, Liskwartier, de wijkraad Agniesebuurt Provenierswijk en de wijkraad Oude Noorden bij agendapunt 7.7 over Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur. Zij zullen gezamenlijk inspreken. Ik stel u voor dit verzoek dan ook zoals gebruikelijk in de raad toe te staan. Akkoord? Dan is mij ter ore gekomen dat agendapunt 7.3, tweeminutendebat over beschermde stadsgezichten en beeldbepalende objecten mogelijk wordt doorgeschoven naar de raadsvergadering van 3 oktober. Heeft mijnheer Van Dommelen daar nog iets over te zeggen?

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, dat is inderdaad de bedoeling. De aanleiding is dat we afgelopen week nog een brief hebben gekregen van de woningcorporaties over dit onderwerp en dat brengt een dusdanig nieuw aspect in deze hele discussie dat we iets meer tijd nodig hebben. Dus we willen het graag één raadsvergadering doorschuiven.

De **VOORZITTER**. Oké, en daarmee is agendapunt 7.3 voor vandaag komen te vervallen als de raad daarmee instemt. Dat is het geval. Daarnaast heb ik ook vernomen dat agendapunt 7.4, tweeminutendebat over 'Besluit mandaat en machtiging tot het intrekken van een voorkeursrecht als bedoeld in artikel 9.5 van de Omgevingswet' mogelijk als een hamerstuk kan worden behandeld. Klopt dat, 7.4 als hamerstuk? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, dat klopt voorzitter, maar ik wil wel even meegeven dat het raadsvoorstel wel gewijzigd is, dus dat is wel belangrijk voor eenieder om te beseffen, want juist omdat we het hebben gewijzigd zoals we het ons wensten, hebben we het tweeminutendebat niet nodig. Dat wil ik dus wel even meegeven.

De **VOORZITTER**. En dus kan het worden gehamerd, dus het voorstel klopt?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Wat mij betreft wel.

De **VOORZITTER**. Ik kijk even naar mevrouw Kockelkoren, ja? Dan gaan we 7.4 straks als zodanig ook hameren. Agendapunt 7.8, tweeminutendebat over 'Halve marathon' is door de indiener ingetrokken. Dat klopt? Agendapunt 9, er is een verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag, 'Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen'. Ik stel u voor het indienen van deze motie toe te laten vandaag. Dat is het geval. Zijn er nog andere leden die iets over de agenda willen zeggen? De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Over agendapunt 7.2, het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan. Dat is onzes inziens niet besluitrijp. Ons burgerraadslid heeft eerder schriftelijke vragen gesteld, ook al eerder in de commissie aan de orde gesteld en gisteren een gesprek gehad met de DCMR. Het gaat erover dat het onderliggende advies van de DCMR gaat over een verkeerde maximale tiphoogte, en het advies dus niet goed is. Dat heeft de DCMR gisteren ook aangegeven. Dat betekent wat mij betreft dat dat advies niet klopt en dat het dus vandaag niet besluitrijp is, dus mijn voorstel is om dat van de agenda te halen totdat het advies van DCMR is aangepast.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, mijn fractie steunt dat voorstel volledig.

De **VOORZITTER**. Het verzoek is helder, maar mag ik van de wethouder vernemen in een korte zin?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben op de hoogte van het gesprek dat gisteren is geweest. De DCMR heeft aangegeven dat de conclusie dat het een veilige windmolen is helemaal overeind staat. Dat de verwoording anders kan. Zoals we het hebben opgeschreven kan het, maar je kan het ook anders opschrijven, maar dat de conclusie overeind staat, dus wat mij betreft behandelrijp.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan vraag ik de ondersteuning om het ter stemming aan te bieden. Dan moet iedereen inloggen en dat gebeurt met het kaartje op het schermje aan te bieden. Mevrouw Vogelaar, u moet nog inloggen. Oké, maar mevrouw Vogelaar onthoudt zich van stemming begrijp ik. Ja, heel helder. De eerste daad is er al, helder. Is iedereen ingelogd? Ja, techniek? Dan verzoek ik u te gaan stemmen. Het voorstel van de heer Segers-Hoogendoorn heeft het niet gehaald, het is verworpen. Het onderwerp blijft op de agenda voor vandaag. Ik zag mevrouw Van Groningen staan.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank u wel, dat klopt, want eigenlijk mis ik nog een agendapunt vandaag dat ik als allereerste zou willen behandelen. Het is namelijk een bijzonder moment. Het is vandaag de laatste officiële raadsvergadering waar onze burgemeester aan deelneemt, en ook de voorzitter van de raad. En het leek mij toch wel belangrijk om dat even te markeren op dit moment. En ik vind eigenlijk dat voordat we starten met alle punten, we een warm applaus op de agenda toevoegen. Dus met instemming van de gemeenteraad doen wij dat. Want dan kunnen wij onze burgemeester, en eigenlijk niet zomaar een burgemeester maar de beste burgemeester van de wereld toch nog even in het zonnetje zetten.

De **VOORZITTER**. Toe maar.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Dank. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik zal in de schorsing mijn moeder bellen en zeggen dat mij in de raad iets uitzonderlijks is overkomen. Hartelijk dank, erg bedankt, zeer attent van u mevrouw Van Groningen. Dan gaan we de agenda weer ter hand nemen. Ik kom bij de spreektijd. Wij doen u twee uur in de aanbieding. Wij denken dat dat genoeg is om vandaag de agenda te kunnen afhandelen. Dat is het geval? Het stemvenster is zoals gebruikelijk aan het einde van de raad en wij verwachten rond 12.45 uur met elkaar een broodje te kunnen eten. Er is geen warme maaltijd voor vanavond besteld. Het is goed dat u dat weet.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 4 juli (ochtend en avond), 9 juli en 11 juli 2024*

De **VOORZITTER**. De vaststelling van de notulen van de openbare raadsvergaderingen van 4 juli, 9 juli en 11 juli. Kunt u zich vinden in de teksten? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter dank u wel. Dank aan alle notulisten die het allemaal zo ontzettend goed opschrijven en we zijn al bij pagina 1217 van dit jaar. En op pagina 109 van de 397 pagina's ontdekte ik toch een klein foutje. Daar word ik geciteerd over Hanim Otbir, dat is Het andere Nederland is mogelijk, om te beginnen in Rotterdam. En dat wordt dan afgekort, tot Odbir met een d, maar om te

beginnen in Rotterdam, is echt met een T. Dus of u de 'd' zou willen veranderen in een 't'. Het andere Nederland is mogelijk, om te beginnen in Rotterdam. Hanim Otbir. Dat is wat er hoort te staan.

De **VOORZITTER**. Dat gaan we doen mijnheer Coşkun. Zeer attent van u. Anderen? Ik kijk er altijd van op hoor, van dit soort opmerkingen. Ik ben altijd onder de indruk. Goed, dan stellen we de rest van de notulen op die manier vast.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, ik constateer dat de heer Theo Coşkun vakantie heeft gehad en de notulen goed heeft gelezen.

De **VOORZITTER**. Ja.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2024 week 28 t/m 36*

De **VOORZITTER**. Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst van het lopende jaar 2024 week 28 t/m 36. Kunt u zich vinden in de voorgestelde wijze van afdoening? Dat is het geval.

5. HAMERSTUKKEN

De **VOORZITTER**. Dan gaan we hameren. Wilt u opletten alstublieft?

- 5.1 *Het herziene voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'De Kaai'*

De **VOORZITTER**. 5.1, het herziene voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'De Kaai'. Akkoord.

- 5.2 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Ostadehof*

De **VOORZITTER**. Dan 5.2, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Ostadehof. Akkoord.

- 5.3 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Grafisch Lyceum Rotterdam*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Grafisch Lyceum Rotterdam. Akkoord.

- 5.4 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiedamse Vest 180 (Oogziekenhuis)*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiedamse Vest 180 (Oogziekenhuis). Akkoord.

- 5.5 *Het voorstel tot vaststelling van de scopewijziging grondexploitatie fase 1 Spaanse Polder en instelling van de bestemmingsreserve Spaanse Polder*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van de scopewijziging grondexploitatie fase 1 Spaanse Polder en instelling van de bestemmingsreserve Spaanse Polder. Akkoord.

- 5.6 *Het voorstel tot vaststelling van de relevante wet- en regelgeving 2024, ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en accountantscontrole*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van de relevante wet- en regelgeving 2024, ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en accountantscontrole. Akkoord.

- 7.4 *Het herziene voorstel tot vaststellen van het 'Besluit mandaat en machtiging tot het intrekken van een voorkeursrecht als bedoeld in artikel 9.5 van de Omgevingswet'*

De **VOORZITTER**. Dan 7.4, zoals net aangegeven in het ordedebat, het herziene voorstel tot vaststellen van het 'Besluit mandaat en machtiging tot het intrekken van een voorkeursrecht als bedoeld in artikel 9.5 van de Omgevingswet'. Akkoord.

6. REGULIERE DEBATTEN

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de reguliere behandelonderwerpen voor vandaag.

6.1 Voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden

De **VOORZITTER**. Als eerste de voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden. Mevrouw Vlieger trapt af.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter, tijdens de commissiebehandeling sprak ik over het belang van taal, hoe het de basis is van alles. Je weg vinden, belangrijke brieven kunnen lezen, een baan vinden en je financiën bijhouden bijvoorbeeld. Over dat mooie gedicht van Derek Otte, en hoe jammer het is dat veel Rotterdammers er niet zomaar van kunnen genieten. De commissie liet op cruciale punten nog grote vraagtekens achter. De trajecten zouden dusdanig zijn aangepast dat het gevolgen had voor het aantal gestarte trajecten en daarmee de besteding van de financiën. Hoe de trajecten precies anders zijn dan de vorige jaren bleef onduidelijk. In de voortgangsrapportages van eerdere jaren staan namelijk ook trajecten als Taal en werk, Taal en geld, Taal en gezondheid genoemd. Waarom dit punt nu zoveel gevolgen heeft gehad blijft één groot vraagteken en mijn fractie zou graag opheldering hierover willen van de wethouder. Dus de vraag is: wat is er precies veranderd in de trajecten in 2023 en hoe heeft dit tot zulke grote gevolgen geleid? In de veegbrief van de wethouder lezen we tegenstrijdigheden over de WEB-middelen en worden hier nieuwe argumenten opengegooid. Enkele vragen hierover. Klopt het dat er een deel van de WEB-middelen wel mag worden ingezet voor werving, toeleiding en projectleiding? Kan worden aangetoond dat dit gedeelte, de DU, ten opzichte van de SPUK wel volledig benut is het afgelopen jaar? Dit omdat er telkens in de tekst wordt verklaard dat het budget van de WEB-middelen alleen voor de trajecten uitgegeven mag worden. Volgens uw eigen uitleg gaat dit over een deel van het budget. Klopt het dat de vorige jaren een structurele onderbesteding, waarvan gesproken wordt in de veegbrief, betrekking heeft op de coronajaren? En daarnaast dat alsnog de onderbesteding in die jaren vele malen minder was dan in 2023? Wat GroenLinks betreft is taal essentieel en moeten we het een hoge prioriteit geven en vooral onder een college dat altijd in het Nederlands wil communiceren zouden we datzelfde verwachten. Met 18,5% mensen dat vroegtijdig stopt is er nog een wereld te winnen en we hopen dat de wethouder ook op deze doelgroep specifiek wil gaan inzetten. Deze week is toevallig de Week van lezen en schrijven, waar Rotterdam niet specifiek aandacht aan besteedt en ook geen activiteiten voor heeft. Ik zou daarom graag een motie willen indienen die vraagt om vanaf volgend jaar hier wel specifiek iets mee te doen, en dan meer aandacht te besteden aan de uitvallende cursisten. Tot slot moet ik hier nog benoemen dat mijn fractie de omgang met mijn motie uit november 2022 betreurt en dat we hopen dat we hier spoedig een herziening op zullen zien. Tot zover de eerste termijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Iedereen recht op taal

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 6.1 Voortgangsrapportage beleidskader basisvaardigheden;

constaterende dat:

- taal de basis is om je weg te vinden in het leven en het van groot belang is om te kunnen communiceren bijvoorbeeld op het werk, in de zorg en met de gemeente;
- de Week van lezen en schrijven in het leven is geroepen om extra aandacht te vragen voor de 2,5 miljoen Nederlanders die moeite hebben met lezen en schrijven;
- 18.5% van de deelnemers van een taaltraject vroegtijdig stopt;

overwegende dat:

- het onvoldoende beheersen van basisvaardigheden ervoor kan zorgen dat er op andere gebieden, zoals werk en gezondheid, problemen ontstaan waardoor het vergroten van de basisvaardigheden van Rotterdammers ook leidt tot het verminderen van deze problematiek;
- het beheersen van de basisvaardigheden ervoor zorgt dat men volwaardig deel kan nemen aan de samenleving en het gevoel van eigenwaarde wordt vergroot;
- het vroegtijdig stoppen van deelnemers zoveel mogelijk moet worden voorkomen, omdat met elk niet-afgerond traject er een Rotterdammer overblijft met onvoldoende basisvaardigheden, wat weer kan leiden tot problemen op andere gebieden;

verzoekt het college:

- vanaf volgend jaar als gemeente een actieve rol in de Week van lezen en schrijven in te nemen en op deze manier meer aandacht te geven aan laaggeletterdheid;
- samen met partners een plan te maken om de uitval van mensen bij de trajecten te verminderen;
- hierover te rapporteren in de volgende voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en S. Reitema

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik het woord aan de heer Crielaard. Mag ik u erop wijzen dat de heer Crielaard vandaag zijn maidenspeech houdt? De heer Crielaard.

De heer **CRIELAARD** (lr). Dank voorzitter. Ik begin met een quote. "Met gelijkheid heb ik niets, wel met gelijkwaardigheid, maar dat vind ik echt iets anders. Als mensen staan we allemaal naast elkaar, maar niet iedereen is gelijk. En dat vind ik wel mooi. Juist de verschillen zijn interessant. Ik acht mezelf niet hoger dan anderen, maar wel anders. Dat wordt vaak versleten voor ijdelheid en arrogantie, maar dat gevoel heb ik daar niet bij." Einde quote. Voorzitter, deze quote is niet zomaar een quote, maar maakt een statement in drie categorieën. 1: het maakt een duidelijk onderscheid tussen gelijkheid en gelijkwaardigheid. Niet iedereen hoeft precies hetzelfde te zijn, gelijkheid. Maar mensen moeten wel respectvol en op dezelfde waarde behandeld worden, gelijkwaardigheid. 2: het benadrukt het belang van diversiteit. De verschillen tussen mensen is een verrijking van de samenleving en het pleit voor een samenleving waarin mensen niet hoeven te streven naar uniformiteit, maar waar juist de unieke eigenschappen van individuen centraal staan. Het erkennen van verschillen tussen de mensen in de maatschappij maakt sterker omdat de variatie leidt tot creativiteit, innovatie en groei. 3: dit sluit aan bij het individualisme van de eigenaar van deze quote. Hij beschouwde zichzelf als een uniek persoon, net zoals iedereen dat volgens hem is. Hij vond dat je trots mag zijn op je identiteit en je verschillen. Dat werd vaak geïnterpreteerd als arrogantie, maar voor hem was het eerder een vorm van zelfbewustzijn. Hij geloofde dat ieder individu zijn of haar eigen waarde had. Dat trots zijn op wie je bent iets positiefs is, zolang je niet op anderen neerkijkt. Voorzitter, degene die deze quote uitsprak wordt vaak geciteerd. Echter, met andere uitspraken zonder duiding. Frames zagezegd. De geestelijk vader van deze quote is ook de geestelijk vader van het gedachtegoed waar Leefbaar Rotterdam voor staat. Wilhelmus Simon Petrus (Pim) Fortuyn werd op 6 mei 2002 vermoord vanwege zijn politieke standpunten. De eerste politieke moord in Nederland sinds 1672. Vermoord om uitspraken die geframed en uit hun verband gerukt zijn. Vermoord om zijn vrijheid van spreken. Pim Fortuyn, laat die naam nog één keer klinken in dit huis. Dit huis, waar ik twee jaar geleden ben geïnstalleerd als burgerraadslid en nu als gemeenteraadslid mag spreken. Ik heb in die tijd ervaren hoe de Rotterdamse politiek is afgedreven in tegenstellingen. Het is zwart of wit, grijs bestaat bijna niet meer. De verschillen worden gehard en belangrijk gemaakt. Er wordt eindeloos op ingezoomd. De verschillen worden niet meer omarmd. Het is alsof er een onzichtbare hand je dwingt een kant te kiezen. Je bent voor of tegen. Consensus, het grijze, is kennelijk uitverkocht. Het wordt bijna een sport om de tegenstellingen te vinden en te framen en niet meer te kijken naar wat een coalitie en oppositie gezamenlijk kunnen bereiken op het moment dat je accepteert dat je verschillend bent. Voorzitter, Rotterdam is hard op weg om alle stukjes groen en polder in te zetten voor woningbouw. Langzaam verdwijnt de polder in de Randstad, maar eerlijk gezegd lijkt dat ontpolderen al lang in de Rotterdamse politiek begonnen. Het grijze, geen idee meer waar dat gebleven is, misschien in het beton van de woningbouw. Als je elkaars verschillen accepteert en zoekt naar overeenkomsten voorzitter, kun je samen iets bereiken. Dan ben je niet met jezelf bezig maar met de stad, en ben je bezig samen iets te

bereiken. Dat voorzitter, is de politiek die ik wil en dat is de reden waarom ik de politiek in ben gegaan en dat is de reden waarom ik pas bij Leefbaar Rotterdam. Voorzitter, ik wil over verschillen heen stappen. Ik wil anderen niet overtuigen om als mij te zijn, want dat maakt mij niet meer uniek, ik wil samenwerken aan wat we wel kunnen bereiken. En daarom heb ik vanaf het begin van deze coalitie, de coalitie toegejuicht. Als er gefocust was op de verschillen, dan was deze coalitie nooit tot stand gekomen. Maar als je focust op de overeenkomsten, lef toont en durft de meningsverschillen te accepteren, dan zie je pas echt wat mogelijk is en wat wij bereiken met deze stad. Besluiten durven nemen in het gezamenlijk belang, waarin iedereen wat slikt. Grote stappen hoef je niet te nemen, wel verantwoordelijke. Kleine vooruitgang maakt bestendigheid. Stilstaand water gaat stinken, achteruitgang, nou ja voorzitter, dat is een college zonder Leefbaar Rotterdam. Voorzitter, ik spreek de hoop uit dat wij de doelen uit ons coalitieakkoord blijven behalen. Op mijn portefeuilles wil ik ervoor zorgen dat het voorzieningenniveau in de wijken en in de stad op peil blijft. Dat je een buitensport kan beoefenen in je eigen omgeving, sport draagt immers bij aan een gezonde levensstijl, helpt ouderen ook langer zelfstandig te blijven en in de toekomst minder zorg nodig te hebben. Ik zal dit college controleren op het feit dat zorgvragers de juiste, effectieve en doelmatige zorg krijgen. Daar waar het kan met eigen netwerk, en daar waar het kan met een netwerk van vrijwilligers en/of aangevuld met professionals. Het moet en kan anders zonder dat er wordt ingeleverd op de kwaliteit van het leven met een zorgvraag. Op taal en onderwijs zal ik strijden en waken dat vooral de focus ligt op het onderrichten en onderwijzen. Leren lezen, leren schrijven, rekenen, et cetera. De taal leren kennen, begrijpen en toepassen. Een mening kan een kind zelf ontwikkelen. Een kind hoeft niet geïndoctrineerd te worden door docenten die vooraf willen bepalen hoe een ander moet leven en denken. Laat het kind zich ontwikkelen tot een individu, een eigen individu met een niet-opgelegde mening. Laat hem verschillend zijn. Ook zal ik waken dat scholen en universiteiten niet zwichten voor de terreur van luid schreeuwend tuig dat in minderheid probeert het te verstieren voor de zwijgende meerderheid. Het tuig dat met vernieling en geweld probeert hun mening op te leggen. Als een student voor zijn onderzoek een collega nodig heeft van een Israëlische of Palestijnse universiteit om zijn onderzoek op academisch niveau te vergelijken, dan moet dat kunnen. Voorzitter, ik kom tot een afronding. Voor ons ligt een voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden. Een ijkmoment van gevoerd beleid. Een ijkmoment dat laat zien dat het gevoerde beleid en de uitvoering de doelstellingen heeft behaald, sterker nog, de verwachting overstijgt. Het college, de wethouder hoef ik niet aan te spreken, hoef ik niet bij te sturen, het vuur niet aan de schenen te leggen. Ik kan louter complimenteren op de tot nu toe, ik herhaal, tot nu toe bereikte resultaten. Wel blijf ik, net als in de commissie benadrukken dat de gemeente een belangrijke voorbeeldfunctie heeft als het gaat om de taalbeheersing en dat het dus heel belangrijk is om de afspraak in het coalitieakkoord dat de gemeente in het Nederlands communiceert zeer strikt uit te voeren en ik vraag de wethouder hierop toe te blijven zien. Om dan nog even in het goed Nederlands af te sluiten, Loquendi Libertatem Custodiamus, laten wij waken over de vrijheid van het spreken. Dank voorzitter, tot zover.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Volgens mij is er een mooi commissiedebat geweest met ook heel veel vragen. Wij zijn in ieder geval blij dat de targets zijn behaald en dat de deelname aan die taaltrajecten ook hoog is. We kunnen inderdaad ook goed teruglezen dat er flink wordt ingezet om de problematiek van laaggeletterdheid aan te pakken. Toch wel een aantal vragen. Dat gaat voornamelijk over een motie die wij vorig jaar hebben ingediend, in 2023. Dat is de motie 'Beter naar beterintaal.nu'. Wat wij daar eigenlijk zien is dat de uitwerking daarvan in ieder geval in de voortgangsrapportage wordt gemist. Wij verzoeken het college dan ook om de motie concreter uit te voeren en als dat wordt gedaan beter inzichtelijk te maken in de rapportages door die inzet op communicatie te laten zien. Want ik mis dan bijvoorbeeld de inzet via sociale en etnomedia zoals gevraagd in de motie en ook wordt gevraagd om meerdere toolkits te ontwikkelen. Nu is er eentje die is gemaakt voor zorgverleners, maar dit moet eigenlijk breder, want er wordt samengewerkt met verschillende maatschappelijke partijen in de stad en het zou fijn zijn als die een soort algemene versie kunnen gebruiken om dit probleem ook aan te pakken. Zeker als we kijken naar de onderbesteding die er ook was op het gebied van communicatie, het was een klein bedrag, maar toch, alle beetjes helpen, is het dan ook verbazend dat hier minder geld aan is uitgegeven terwijl het wel is gevraagd. Er is in het verleden ook nog wel eens gebruikgemaakt van de zogenaamde promoteteams en dit was een succes bij de aanvraag van energietoeslag. Nou, de wethouder Armoedebestrijding moet als het goed is daar

alles van weten, want de oudere doelgroep werd daar bijvoorbeeld heel goed bereikt. Daarom ook het verzoek om die ook in te kunnen zetten. Er was geld, dus dat hadden we kunnen gebruiken. Waarom is daar geen gebruik van gemaakt? Dan waren er heel veel vragen gesteld over onderbesteding in 2023, over die € 2,5 miljoen. Ik interpreteer hem als een reservering en vraag de wethouder of dat klopt. Dus de afgeronde taaltrajecten moeten betaald worden in 2024, en dan is het geld als het goed is op. Klopt die conclusie of zit het toch anders in elkaar? En hebben we dan eigenlijk structureel jaarlijks een reservering die we moeten inboeken in de begrotingen? Dus daar graag wat opheldering over. Tot zover, dank.

De **VOORZITTER**. Dank. Mag ik verder iemand het woord geven? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, taal is belangrijk, taal, woorden doen ertoe. Dat komt vaak voor, zeker in deze raadzaal. En ik heb met belangstelling geluisterd naar de maidenspeech van collega Crielaard. Toen hij begon met het citaat over gelijkheid en gelijkwaardigheid dacht ik: hij gaat Jan Marijnissen citeren, maar het bleek voormalig collega Pim Fortuyn te zijn. Ik denk dat we dat ook met zijn allen kunnen delen. Ook over de vrijheid van spreken, waarbij hij een of ander Latijns citaat had. Dit huis zit vol met citaten over Romeins imperialisme en nog wat van die dingen. Daar was ook niets mis mee, vrijheid van spreken. Maar ik vind dat als taal ertoe doet, we dan ook woordjes als tuig niet moeten devalueren, door mensen die vrijheid van spreken hebben om op een andere manier tegen de samenleving aan te gaan. Daar zouden we mee in gesprek moeten gaan en dan moeten we niet in deze raadzaal symbolisch de middelvinger naar ze opsteken door ze tuig te noemen. Dat wilde ik even kwijt voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Even een punt van orde. Mijn collega Crielaard heeft zojuist zijn maidenspeech gehouden en nu wordt daar toch op gereageerd. Volgens mij heeft u heel duidelijk aangegeven dat daar niet op gereageerd mag worden. Ik zou graag willen dat u daarop zou wijzen.

De **VOORZITTER**. Nee, het is van de orde. De heer Crielaard, de afspraak is dat wij bij een maidenspeech tijdens het uitspreken van de speech niet interrumperen, maar daarna is de inhoud van de speech gewoon onderwerp van het debat. Ja. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, want het is inderdaad een misverstand. Interrumperen moet je niet doen, maar als ik een maidenspeech zou houden, ik denk ieder van ons, zou het wel leuk zijn als er enige reactie op kwam, want we zitten hier toch voor het debat. Dus het is niet zo dat je een verhaal houdt aan dovemansoren, want dan kunnen we net zo goed de zaal verlaten tijdens een maidenspeech.

De **VOORZITTER**. In deze zaal zult u waarschijnlijk nooit meer een maidenspeech houden. Dat heeft u zo vaak gedaan in het verleden. Behalve als u in een andere functie elders gaat zitten. Maar hier zal dat niet meer het geval zijn. Als u erop wilt reageren dan kan dat. Ja, dan gaat het over. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, dank voorzitter. We hebben heel veel laaggeletterde mensen in Rotterdam. Een op de vijf, 21% van de beroepsbevolking, 90.000 mensen in onze stad. Dat zijn er heel veel. Ik wil wel benadrukken dat ik de commissie wel vrij teleurstellend vond. We hebben veel vragen gesteld, ook vrij technische vragen, en antwoorden waren toch vrij moeilijk om te geven, bleek. En dat vind ik toch wel heel jammer. Het belangrijkste punt dat overbleef en waar dus ook een brief over gekomen is, ging over de onderbesteding en de oorzaak blijkt dus, uit die brief die later kwam, dat het door minder inzet op onder andere communicatie- en promotiekosten kwam. Ja, ik vind hem zelf nog vrij vaag, en PvdA tekent mee op de motie van GroenLinks en is blij dat het constructieve voorstel is gedaan. Ook steunen wij alle vragen van andere partijen, het zijn heel goede vragen, die ook vandaag weer gesteld zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin heeft een vraag aan u.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, misschien om het helder te krijgen. Die communicatie- en promotiekosten waar u over spreekt, dat ging toch over die € 60.000,00 en niet over die € 2,5 miljoen, wat u denk ik aanmerkt als reservering of onderbesteding. Klopt dat?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Zoals ik hem lees, gaat die onderbesteding die meer is dan 25% over het stukje promotiekosten. Zo lees ik dat in de brief.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Oké, zo heb ik hem niet gelezen. Er stond een bedrag van € 60.000,00. Dat was een onderbesteding met betrekking tot de communicatie en promotie et cetera. En die € 2,4 miljoen, zeg ik even uit mijn hoofd, heb ik geïnterpreteerd als een reservering van wat in 2024 wordt betaald aan trajecten die afgerond worden in dat jaar.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, dan kom ik ook terug op het originele punt, dat ik ook in de commissie heb gemaakt. Dat er vragen komen over de onderbesteding was vrij duidelijk. Dat is informatie hierover die is toegestuurd voor het commissiedebat. Dat die summier was, is ook vrij duidelijk en dat er dus tot op de dag van vandaag nog een discussie en een debat over gevoerd wordt, verbaast me ook niets. Ik had dit soort punten ook heel graag in de commissie willen bespreken en niet achteraf een brief met informatie willen hebben.

De **VOORZITTER**. Helder. Andere sprekers bij dit agendapunt? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ik ben blij dat de doelen worden gehaald. Laat ik daarmee beginnen. Fijn om te zien dat er heel veel taaltrajecten zijn gestart. Maar, inderdaad, het belangrijkste punt in de commissie was: hoe zit het nu precies met die onderbesteding? Best wel een ingewikkeld verhaal. En naar aanleiding van de discussie in de commissie en de brief samen blijft daarbij de vraag bestaan, op het moment dat in het daaropvolgende jaar alle taaltrajecten worden afgerond die dan nog lopende zijn, betekent dat dan dat die € 2,4 miljoen die nu gereserveerd staat dan volledig wordt uitgegeven? Dat is voor mij een heel belangrijke vraag, want dat betekent dat er wat D66 betreft geen sprake is van het niet-uitgeven van geld, maar dat we dat inderdaad reserveren. Waarom we dat een onderbesteding noemen vind ik een beetje vreemd en dat is ook mijn vraag aan de wethouder. Waarom noemen we dat nu een onderbesteding terwijl het eigenlijk een reservering is? En begrijp ik dan ook goed dat dit een systematiek is die ons door het rijk wordt opgelegd, om dat op die manier te doen, en dat we dus als er nog meer gereserveerd zou moeten worden, omdat we nog meer taaltrajecten hebben die doorlopen naar het volgende jaar, dat we dan dat geld zouden moeten terugbetalen aan het rijk omdat we nu eenmaal maar 25% mogen onderbesteden, wat dus geen onderbesteding is, zoals ik het lees, maar gewoon een reservering van je verplichtingen voor iets wat je het jaar daarop nog moet betalen. Verder sluit ik me aan bij de vragen die door de voorgaande collega's zijn gesteld.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, de vragen van GroenLinks over het verschil tussen de trajecten. Nou, de trajecten in het vorige college waren smaller van opzet. De huidige trajecten zijn breder. We kopen trajecten in van basisvaardigheden die naast taal ook andere vaardigheden zijn, dus rekenen en digitale vaardigheden. Die komen terug in deze huidige taaltrajecten. Andere verschillen voorzitter zijn trajecten voor analfabeten. Die hebben we in het verleden niet ingekocht. Nu wel. En deze trajecten duren langer en ze zijn duurder dan reguliere trajecten. We kopen ook aparte trajecten in voor NT1'ers en voorzitter, voor analfabeten. Dus die trajecten, nogmaals, zijn duurder en langer. De collegeperiode waar we nu in zitten, het beleidskader dat door u is vastgesteld, heeft een nieuw thema, Taal en geld. Dat zit daarin nu ook. Dat was in de vorige collegeperiode een kleine module. Het was aanwezig maar nu is het een zelfstandig thema. Voorzitter, dat maakt dat die huidige trajecten moeilijk te vergelijken zijn met de vorige taaltrajecten. En voorzitter, de relatie die mevrouw Vlieger legt tussen dat dit gevolgen heeft voor de instroom, is een oneigenlijke relatie. Want voorzitter, we zien dat dat gewoon niet te vergelijken is met elkaar, dus de instroom kan ook niet naast elkaar worden gelegd. Voorzitter, ten aanzien van de WEB-middelen, of die kunnen worden ingezet voor werving en toeleiding. Nee, er zit geen tegenstrijdigheid in. De SPUK-middelen, de specifieke uitkering kan alleen worden ingezet voor trajecten. De decentralisatie-

uitkering kan worden ingezet voor werving en toeleiding en die zijn uitgesplitst in de gegevens die u hebt gekregen in deze voortgangsrapportage. Voorzitter, een deel van WEB mag wel worden ingezet voor werving en toeleiding. Wat ik probeer uit te leggen, de SPUK WEB an sich niet, maar de decentralisatie-uitkering dus wel. En de onderbesteding heeft geen betrekking op de coronaperiode. Dat was tijdens de vorige collegeperiode voorzitter. Daar zijn grotere bedragen doorgeschoven. Voorzitter, kan worden aangegeven dat de decentralisatie-uitkering ten opzichte van de SPUK wel benut is het afgelopen jaar? Nou, de decentralisatie valt onder algemene middelen en het was geen onderbesteding maar overbesteding. Voorzitter, we zien dat er hier wel sprake is van een oormerking, maar de algemene middelen zijn onderdeel van de gemeentelijke gelden. Dus dat is geen geoormerkt geld, en dat wordt verwerkt in de gemeentebegroting. Voorzitter, de vragen over de onderbesteding in de jaren ervoor.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Even ter verduidelijking. Dus de uitsplitsing van DU en SPUK is geen uitsplitsing die onder de WEB-middelen valt? Dat is dus dat een deel ervan onder algemene middelen valt en niet onder WEB-middelen?

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, op dit moment, zo begrijp ik dat ook. Ik geef hierbij ook echt aan voorzitter, dit zijn technische vragen. Ook hierin, het helpt enorm als die technische vragen aan de voorkant worden gesteld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, maar dan concludeer ik dat de veegbrief die gestuurd is veel vragen heeft opgeroepen die niet duidelijk worden uitgelegd in de veegbrief. Want in de veegbrief lees ik het zo, WEB-middelen zijn onderverdeeld in twee delen, en nu hoor ik weer iets anders. Dat is hetzelfde als dat er een argument in de veegbrief naar voren komt, dat gaat over vorige jaren. Daar wordt niet uitgelegd wat de cijfers zijn van die vorige jaren. Dan gaan wij ervan uit dat het eerdere jaren zijn. Daarom noem ik ook coronajaren. Nu wordt er aangegeven: nee, dat heeft niets met elkaar te maken. Zo blijven we steeds op een vervelende manier een debat voeren, dat niet zo goed over de inhoud kan gaan omdat we niet de juiste informatie hebben en dat vind ik zonde van dit debat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Voorzitter, ik wil wel even benadrukken dat raadsleden in de commissie gewoon vragen mogen stellen en ook gewoon technische vragen mogen stellen en dat het niet zo kan zijn dat een wethouder dan zegt: dan had je maar van tevoren technische vragen moeten insturen en achteraf krijg je geen antwoord meer. Ik vind dat niet de juiste gang van zaken. En ook als we vandaag nog technische vragen stellen, moet dat gewoon kunnen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, dat klopt. Dat zeg ik ook niet. Wat ik aangeef, is dat als ze aan de voorzijde gesteld worden, ik daar dan gerichter een antwoord op kan geven, omdat het technische vragen zijn. Dus voorzitter, niet daarmee afdoen aan het recht van de raadsleden. Voorzitter, decentralisatie-uitkering nogmaals valt dus onder die algemene middelen. Wat is er veranderd ten opzichte van de trajecten? Dat heb ik al aangegeven. Voorzitter, over de onderbesteding hebben we uitgebreid met elkaar gesproken in de commissie en zijn er door meerdere partijen vragen over gesteld, namelijk: is dit een reservering of is dit een onderbesteding? Voorzitter, in de uitvoering is het een reservering. In de bewoording, zoals het rijk daar een verslag over wil hebben, gaat het om onderbesteding en zijn dat de termen die gehanteerd worden. Dat zijn dan ook de termen waarvan gebruik wordt gemaakt in de voortgangsrapportage. Het is in de praktijk meer in gemeentelijke termen een reservering. Dus voorzitter, dat in antwoord op de vragen van GroenLinks, PvdA, D66 en DENK. Voorzitter, de motie waar GroenLinks naar verwijst, er is uit het budget van 2023 1,6% terugbetaald aan het rijk. De rest, die € 2,4 miljoen, wordt in 2024 ingezet voor trajecten. Voorzitter, de ambities die moeten worden gerealiseerd hebben we met elkaar vastgesteld. Dus voorzitter, de vraag: kunnen we met een onderbesteding nu meer trajecten realiseren en kan daar (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De **VOORZITTER**. Ik laat de wethouder uitspreken.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik refereer aan de ingediende motie die nog wacht ten aanzien van het tweede dictum op afdoening. Voorzitter, die 25.000 trajecten is nadrukkelijk een ambitie. Ik zie nu geen reden om die ambitie te wijzigen. In de motie wordt verzocht om te kijken of WEB-middelen daar aanleiding toe geven. Voorzitter, op dit moment is dat niet aan de orde. Wat wel aan de orde is, is dat mevrouw Vlieger recht heeft op een afdoening van dat openstaande dictum. Voorzitter, dat komt in de eerstvolgende voortgangsrapportage. Tegelijkertijd zie ik dat mevrouw Vlieger daar toch wel behoefte aan heeft. In de motie is ook gevraagd om afdoening in de voortgangsrapportage. Als mevrouw Vlieger akkoord is kan die afdoening per brief plaatsvinden en dat kan dus sneller dan de eerstvolgende voortgangsrapportage.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Akkoord.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Dank u wel mevrouw Vlieger. Voorzitter, de volgende vragen over die decentralisatie heb ik al beantwoord. Ik meen dat ik de vraag van GroenLinks daarmee heb beantwoord. De vragen van DENK voorzitter, de motieafdoening is eerder per raadsinformatiebrief naar u toe gestuurd. Ik geef u mee dat daar een akkoord op is gegeven. Tegelijkertijd zie ik ook wel de mogelijkheden en onmogelijkheden als het gaat om inzet van social media. Daar kijk ik continu naar. En ik zal dat zeker ook wel meenemen in de toekomstige beoordelingen op de inzet van social media. Voorzitter, DENK noemde promoteams. Daar blijven we gebruik van maken, ook in overleg met de promoteams. Die zijn onderdeel van niet alleen de portefeuille taal, maar veel breder, dus daar vindt ook afstemming over plaats op welk moment die kunnen worden ingezet. Dus voorzitter, die zijn we niet vergeten. Die nemen we continu mee. En als het goed is hopen we die ook weer binnenkort te gaan inzetten of in elk geval weer te kunnen inzetten. En voorzitter, over het punt van de onderbesteding en reservering heb ik al aangegeven dat de constatering van de heer Soytekin klopt. Het betreft een reservering in de termen van gemeentelijke begrotingen. Voorzitter, de vragen van de PvdA over de onderbesteding van € 60.000,00 op gemeentelijke middelen, dat is inderdaad op communicatie en promotie voorzitter. Voorzitter, de doelen worden gehaald. Dank u wel D66 voor het besef dat dat is waar u mij ook mee op pad hebt gestuurd en dat we dat ook kunnen halen. Voorzitter, de bewoording onderbesteding komt vanuit het rijk. Die wordt dus ook in onze verslaglegging zodanig gebruikt. De vraag van mevrouw Maassen ziet ook op: moeten wij rekening houden met redelijk kleine manoeuvreerruimte van deze wethouder? Ja, er zit weinig manoeuvreerruimte als het gaat om de SPUK-middelen en onderbesteding. Reële onderbesteding is nu dus een relatief laag bedrag. Dat gaat om die 1,6%. Voorzitter, ik heb een reactie op de vraag. Nee voorzitter, tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank. Is er nog een vraag blijven liggen of is er nog behoefte aan een tweede termijn? Ik zie een vinger van mevrouw Maassen. Van de orde.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, de wethouder moet nog reageren op de motie.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, vanaf volgend jaar als gemeente een actieve rol innemen. Voorzitter, dat doen we al. We zijn actief, samen met Stichting Lezen en Schrijven, in de stad bezig. We geven aandacht aan de infopleinen, de infomarkten, die worden georganiseerd. Daar zijn heel veel organisaties aanwezig, maar ook de gemeente Rotterdam. Dus voorzitter, wij zien daarin wel een actieve rol van de gemeente. Op dit punt zal ik de motie dan ook ontraden. Voorzitter, samen met partners een plan te maken om de uitval te verminderen. Wij zetten maximaal in om mensen te enthousiasmeren en als zij eenmaal in het traject zijn voorzitter, is het ook aan de taalaanbieder en de mensen om daarin enthousiast te zijn en te blijven. Dat is ook continu aan de orde. Het gebeurt ook door de taalaanbieders. Voorzitter, op die beide punten kan ik dus alleen maar meegeven: dat gebeurt al, en moet ik de motie op dat punt dan alleen maar helaas ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, één vraag daarover, want wij zagen op de website geen activiteiten die in Rotterdam werden georganiseerd. Ook in de stad zien we daar eigenlijk niets van terug. En dit is een heel mooie week die eigenlijk beide kanten op gaat. Je informeert ook de stad en mensen over laaggeletterdheid en we kunnen daarmee ook de kennis bevorderen in de stad, dus ik zou het best mooi vinden als we wat meer kunnen doen hiermee. Ziet u daar mogelijkheden in?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, zie ik daartoe mogelijkheden? We hebben rekening te houden met de versoering als het gaat om communicatie, dus heel grote evenementen zoals we voorheen konden organiseren, zoals de Taalnacht, het tv-programma dat we hebben gedaan, dat gaan we dus niet meer kunnen doen. Aandacht in de Week van lezen en schrijven is er wel. U hebt het dan inderdaad misschien niet gezien, maar de infopleinen zijn er. In Noord, ik meen dat ergens deze week ook nog activiteiten zijn. In Kralingen, Crooswijk. Voorzitter, gisteren was ik nog naar een bijeenkomst waar we het over het onderwerp meertaligheid in het onderwijs hadden. Voorzitter, er zijn dus continu evenementen en activiteiten die worden georganiseerd en gestimuleerd. Voorzitter, de motie kan ik niet omarmen.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan in de tweede termijn. Of was er nog iets blijven liggen? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Met het risico dat ik heel erg moeilijk ben.

De **VOORZITTER**. Alleen vandaag moeilijk? Dan slikken we die wel. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik hoorde de wethouder net zeggen: 1,6%, en in de stukken staat 1%. En we hebben het al heel lang gehad over alle verschillende bedragen, maar dan met het vertrouwen dat de cijfers allemaal kloppen, toch de vraag: is die reële onderbesteding nu 1% of 1,6% of was het een slip of the tongue van de wethouder?

De **VOORZITTER**. Anderen? De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voor de beantwoording. Ik heb wel twee puntjes waar ik nog op wilde terugkomen. Dat gaat om de inzet op communicatie. In mijn verhaal was het iets breder dan sociale media, dus het verzoek dat in ieder geval mee te nemen. En waar ik dan wel van schrik is dat de wethouder nu zegt: er gaat een versoering plaatsvinden op communicatie. Dan vind ik het wel des te meer zonde dat we vorig jaar het geld niet hebben uitgegeven aan die dingen die unaniem door de raad zijn aangenomen en die gevraagd zijn eigenlijk. Dus mijn vraag is eigenlijk: in hoeverre kunt u voldoen aan de uitvoering van de motie? Mijn tweede vraag is toch nog even over die onderbesteding. Ik snap dus de methodiek van reservering. Dus dat betekent eigenlijk dat de wethouder standaard ieder jaar een reservering maakt voor het volgende jaar. Is dat dan standaard die 25% of is dat een ander bedrag? Want ik ga ervan uit, u weet, in jaar X moet ik 50% aan de taalaanbieders betalen en in het jaar daarop, op het moment dat opleidingen zijn afgerond, betaal ik het restant. Dus je houdt ieder jaar rekening met een bepaald bedrag of een percentage. Welk percentage is dat? En stel dat er meer vraag is, dan kan ik me ook voorstellen dat het geld gewoon op is. Hoe werkt het dan?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, ik sluit me volledig aan bij de woorden van de heer Soytekin. Ik denk dat zowel bij zijn motie als mijn motie het zonde is dat daar dan niet meer op ingezet is, vooral omdat we weten dat er versoering aankomt. En daarmee wil ik ook verder, want de onderbesteding van eerdere jaren was vele malen minder. Dit wordt dan uitgelegd door de trajecten, hoe die trajecten zijn veranderd. Het blijft onduidelijk en daarmee wil mijn fractie zeggen: onderbesteding blijft altijd zonde en zeker met een bijdrage van het rijk die we heel hard kunnen gebruiken en waar we dan dus ineens een deel van hebben moeten terugbetalen. Ontzettend zonde. Laaggeletterdheid moeten we blijven aanpakken op elke manier die we kunnen. En daarom zou ik graag nog een motie willen indienen om de onderbesteding onder de aandacht te brengen bij de betrokken partners, bij de komende begroting met een plan te komen hoe we dit jaar ruim binnen de 25%-marge blijven en ook wanneer er meer

duidelijkheid is over de toekomst van de WEB-middelen, met een plan te komen om ervoor te zorgen dat we deze vrijwel volledig gaan uitgeven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Onderbesteding, WE(B) ermee

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 6.1 Voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden;

constaterende dat:

- er in 2023 een onderbesteding op de WEB-middelen was van € 2,63 miljoen;
- dit tot gevolg heeft dat er € 175.643,00 moet worden terugbetaald aan het rijk;

overwegende dat:

- de onderbesteding in 2022 van WEB-middelen € 760.000,00 was, wat ruim onder de 25% is en er daardoor dus geen geld terugbetaald is aan het rijk;
- eerdere onderbestedingen een stuk lager zijn dan afgelopen jaar (2023) en er destijds dus geen geld terugbetaald is aan het rijk;
- de onderbesteding van € 2,63 miljoen in 2023 tot gevolg had dat een deel van het geld niet kon worden besteed aan Rotterdammers en hierdoor minder Rotterdammers basisvaardigheden hebben aangeleerd dan mogelijk was;
- het beheersen van basisvaardigheden de kans op problemen op het gebied van werk, zorg of schulden verkleint en ervoor zorgt dat Rotterdammers volwaardig mee kunnen doen met de samenleving;

verzoekt het college:

- binnen een maand het voorkomen van onderbesteding onder de aandacht te brengen bij betrokken partijen;
- om bij de komende begroting met een plan te komen waarin duidelijk wordt dat er dit jaar ruim binnen de 25% marge van onderbesteding wordt gebleven;
- wanneer er duidelijkheid is over de beschikbaarheid van WEB-middelen vanaf 2025, binnen 6 maanden met een plan te komen waarin staat hoe in het vervolg de WEB-middelen wel (vrijwel) volledig worden uitgegeven;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en S. Reitema

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, over het percentage, de 1,6% reële onderbesteding. Dat staat in de stukken als 1% verschillende bedragen en voorzitter, de reële onderbesteding van 1% gaat om de gemeentelijke middelen en 1,6% is WEB-middelen. Dus vandaar ook inderdaad mijn slip up als het ging om die 1% en die 1,6%. Voorzitter, ik merk wel dat er heel veel technische vragen worden gesteld. De 25% is het bedrag dat vanuit de SPUK-regeling mogelijk is om mee te nemen naar het volgend jaar. En dat hangt af voorzitter van de bestedingen, van de realisatie, en dat is per jaar wisselend. Maar het percentage dat kan worden meegenomen is maximaal 25%. Dus voorzitter, dat waren de vragen die ik nu heb meegekregen vanuit DENK en D66. De vragen die ik heb gekregen vanuit GroenLinks sluiten aan bij dat wat ik van D66 heb gekregen. Voorzitter, ik krijg de motie van GroenLinks en PvdA over onderbesteding. Ik wil daar even naar kijken en ik kom daar zo op terug.

De **VOORZITTER**. Behoeftte aan een korte schorsing? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dan lijkt het me handig dat we met het volgende agendapunt doorgaan en dat u op enig moment, dan geef ik u de gelegenheid om nog op die motie te adviseren. Dan schors ik de beraadslaging. Ja, de

wethouder heeft ruggenspraak nodig op die motie. En anders gaan wij schorsen en dan kost het tijd. Nee, oké. Goed, u bent het ermee eens, dus het ordevoorstel is dat het advies op dit punt t.z.t. in de loop van de ochtend nog terugkomt.

6.2 Debat over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg'

De **VOORZITTER**. Dan gaan we verder met het volgende agendapunt, debat over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg'. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, goed dat we het er nog een keer over hebben, want het is niet niks. Er wordt hier voortdurend gewezen voorzitter.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, een puntje van orde.

De **VOORZITTER**. Ja.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Volgens mij is het aangevraagd door de Partij voor de Dieren en ik denk dat die het eerst het woord zou mogen hebben.

De **VOORZITTER**. Ik heb een lijst met een sprekersvolgorde en daar had u vanochtend niets tegen.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, ik snap de verwarring, want het was voor de actualiteitenraad aangevraagd door de Partij voor de Dieren en ik wil best de heer Van der Velden als eerste, maar gisteren hebben we allemaal de volgorde gekregen en ik had mij aangemeld omdat ik wel wat wil zeggen. En dan sta ik ineens op nummer 1. Dus dan begin ik voorzitter. Maar als de heer Van der Velden wil beginnen dan mag dat ook van mij hoor, want ik steun hem volledig.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden, u krijgt de eer om zelf te beginnen.

De heer **COŞKUN** (sp). Maar dan wil ik wel mijn seconden terug.

De **VOORZITTER**. We gaan de tijd resetten.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Ja, ik ben iemand van traditie, dus het lijkt mij dat we in dit huis moeten vasthouden dat de hoofdindieners als eerste zou mogen spreken. Maar in ieder geval dank u wel mijnheer Coşkun. Voorzitter, we spreken vandaag in een regulier debat over het Correct-pand en ik zou eigenlijk alle raadsleden die betrokken zijn bij dit onderwerp willen attenderen op een brief van de wethouder die wij vandaag hebben mogen ontvangen. Ik lees hem net. Ik wist niet van het bestaan van die brief. Maar in ieder geval voor iedereen, er zit een brief bij. Laat ik dan beginnen met die brief. Daar heb ik een vraag over. De brief eindigt met dat Residence Correct aangeeft de afspraak uit de vaststellingsovereenkomst na te willen komen. En u geeft hun de kans om alle afspraken alsnog na te komen en hiervoor een korte termijn te geven. Dan is mijn vraag: wat is die korte termijn die u hun geeft? En wat nu als zij zich er weer niet aan houden? Gaat u dan naar de rechter of welke mogelijkheden heeft u dan, of zijn er, of wilt u, of willen wij? Voorzitter, vorige week hebben we er al over gesproken. De raad voelde zich niet goed geïnformeerd. Daar heeft de wethouder haar excuses voor aangeboden, dus dat is af. En wij als Partij voor de Dieren willen eigenlijk vooruitkijken en hoe gaan we dit nu in de toekomst voorkomen? Daarvoor zou ik graag enkele moties willen indienen. De eerste motie die ook breed is ondersteund door andere partijen is dat het kan voorkomen dat ontwikkelaars zich niet aan de afspraken houden zoals het geval is geweest in deze casus. En dat het vooralsnog niet duidelijk is of het schenden van afspraken door ontwikkelaars in het verleden juridische grondslag biedt voor het college om deze partijen in de toekomst uit te sluiten. Daarom verzoeken wij het college te onderzoeken of het schenden van afspraken door ontwikkelaars in het verleden juridische grondslag biedt voor het uitsluiten van deze marktpartijen voor inschrijving op tenders of aanbestedingen van de gemeente en bij de juridische mogelijkheid tot uitsluiting deze ook daadwerkelijk te gebruiken. Daar is al een meerderheid voor in de raad, dus dat is fijn. De tweede motie, daar had ik het vorige week ook over, om een zwarte lijst van malafide ontwikkelaars te gaan hanteren. Dat is gewoon belangrijk voor de gemeente en wij verzoeken het college daarom een register bij te houden van malafide ontwikkelaars die in het verleden afspraken met de gemeente hebben geschonden. En ook hier is deze breed ondersteund. Dan hebben we nog een laatste motie en

dat is eigenlijk dat wij vinden dat je je rug recht moet houden als gemeente. Het college heeft ervoor gekozen te schikken met dit bedrijf in het geschil over de realisering van die Correct-locatie. Maar wij zouden graag willen zien dat er toch een rechtsgang plaatsvindt, want het kan een goede preventieve werking hebben om partijen te dwingen zich aan de afspraken te houden en bovendien levert het waardevolle jurisprudentie op die kan worden aangewend. Dus ik maak even mijn verzoek af. Wij verzoeken het college rechtsgang te verkiezen als vorm om geschillen met marktpartijen voor woningbouw te beslechten en deze preferente vorm van geschilbeslechting te verankeren in een nieuw of bestaand beleidskader. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij heeft een vraag.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, als deze motie zou worden uitgevoerd, zou die de advocaten van de gemeente dwingen om te handelen in strijd met het gedragsrecht. Dan zouden ze echt tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen. Gedragsregel 5 schrijft namelijk voor dat in de regel de minnelijke regeling de voorkeur verdient boven de rechtsgang. En daar is een heel goede reden voor. Als advocaten altijd meteen de gang naar de rechter maken zou het rechtelijk apparaat vastlopen, zou dat duizenden, duizenden euro's aan kosten opleveren en de advocaten van de gemeente zouden niet beschikbaar zijn voor andere situaties. Dus ik hoop dat deze motie wordt ontraden en dat zowel de gemeente alsook die advocaten de handen vrijhouden om van geval tot geval te beoordelen: is het nu een minnelijke regeling die de voorkeur verdient of is het in dit geval inderdaad zo dat een rechtszaak de voorkeur verdient? Maar dat moet echt door de gemeente zelf worden beoordeeld en niet door ons in de raad met een motie om punten te scoren.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Het is allemaal heel leuk wat mijnheer Verweij zegt. Er zullen vast andere juristen weer anders over denken. Zo werkt dat in de rechtsspraak. Ik ben politicus en ik vind dat wij dit als politiek moeten doen en dan hoor ik graag het antwoord van de wethouder. Maar ik ga niet op de stoel van de advocaat zitten. Ik ken wel meer zaken waar we ons zouden kunnen beperken. Noem bepaalde affaires die nu spelen, ook landelijk. Dus ik vind dit een prima middel.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Mijnheer Van der Velden zegt: ik wil niet op de stoel van de advocaat zitten, maar deze motie doet dat wel. Die schrijft voor: in de regel moet je procederen en voor de rest kijken we wel eventjes, maar dat moet je dus niet op voorhand doen. Dat moet je aan mensen overlaten die dat van geval tot geval kunnen beoordelen en niet per motie gaan voorschrijven.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik denk daar iets anders over, dus daar wilde ik het even bij laten.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Overheid houd je rug recht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter beraadslaging over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg';

constaterende dat:

- het college heeft gekozen te schikken met Residence Correct B.V. in het geschil over realisering van betaalbare huurwoningen op de Correct-locatie, in plaats van zijn gang naar de rechter door te zetten en een rechterlijke uitspraak af te wachten;

overwegende dat:

- schikken als mogelijke uitkomst van een geschil waarbij schending van eerder gemaakte afspraken met de overheid in het geding is, het beeld geeft van de overheid die kennelijk bereid is te onderhandelen over haar eigen wensen;
- het voor het vertrouwen van de Rotterdammers in ons zeer ongewenst is dat een overheid door de knieën gaat voor marktpartijen voor woningbouw die zich niet aan eerder gemaakte afspraken houden;

voorts overwegende dat:

- rechtsgang een goede preventie werking heeft om partijen zoals Residence Correct B.V. te dwingen zich aan de afspraken te houden;
- rechterlijke uitspraken bovendien waardevolle jurisprudentie oplevert die kan worden aangewend om geschillen met afsprakenschendende partijen voor woningbouw ofwel te beslechten, ofwel te voorkomen;

verzoekt het college:

- rechtsgang te verkiezen als vorm om geschillen met marktpartijen voor woningbouw te beslechten;
- deze preferente vorm van geschilbeslechting te verankeren in een nieuw of bestaand beleidskader, dan wel nadere regels;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen, A. Kockelkoren en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 2. Zwarte lijst van malafide ontwikkelaars

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter beraadslaging over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg';

constaterende dat:

- het te danken is aan een oplettende ambtenaar dat er toch nog wat middenhuur is gerealiseerd op de Correct-locatie;

overwegende dat:

- het college Residence Correct B.V. nog niet in het vizier had als onbetrouwbare partij, waardoor de gemeente pas in een later stadium kon anticiperen op het schenden van afspraken die deze ontwikkelaar met de gemeente heeft gemaakt;
- een register van ontwikkelende partijen die in het verleden afspraken met de gemeente hebben geschonden, het college kan helpen om al reeds vanaf het begin in het snotje te hebben wie mogelijk niet te vertrouwen is;

voorts overwegende dat:

- een dergelijk register vooral van belang is in die gevallen dat het een volledig particulier initiatief voor woningbouw betreft, waarbij de gemeente niet zelf kan tenderen of aanbesteden;

verzoekt het college:

- een register bij te houden van malafide ontwikkelaars die in het verleden afspraken met de gemeente hebben geschonden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen, A. Kockelkoren, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.S.J. Coşkun, V.A. Bruin, G.J. Engberts en T.J. Vonk

Motie 3. Niet correct betekent niet meer meedoen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter beraadslaging over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg';

constaterende dat:

- het kan voorkomen dat ontwikkelaars zich niet aan de afspraken houden, zoals het geval is geweest in de casus over Residence Correct B.V.;

voorts constaterende dat:

- het vooralsnog niet duidelijk is of het schenden van afspraken door ontwikkelaars in het verleden juridische grondslag biedt voor het college om deze partijen in de toekomst uit te sluiten in het meedingen naar opdrachten die de gemeente per tender of aanbesteding in de markt uitzet;

overwegende dat:

- een juridische grondslag voor het uitsluiten van afspraken schendende ontwikkelaars als Residence Correct B.V. het college helpt in het vinden van marktpartijen die vanaf het begin te vertrouwen zijn;
- gebruikmaking van deze juridische grondslag bovendien kan voorkomen dat het schenden van afspraken überhaupt voorkomt;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of het schenden van afspraken door ontwikkelaars in het verleden juridische grondslag biedt voor het uitsluiten van deze marktpartijen voor inschrijving op tenders of aanbestedingen van de gemeente;
- bij de juridische mogelijkheid tot uitsluiting deze ook daadwerkelijk te gebruiken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen, A. Kockelkoren, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.S.J. Coşkun, V.A. Bruin, G.J. Engberts en T.J. Vonk

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Dank u voorzitter. Zoals ik al zei, ben ik het grotendeels helemaal eens met de heer Van der Velden, maar over de rechtsgang ben ik het eens met de heer Verweij, maar dat terzijde. Want ik vind dat ook niet handig. Daarom heb ik die andere moties wel gesteund, maar die over de rechtsgang niet, want dat moeten we niet zo doen. Maar de brief van de wethouder van 9 september jl. heb ik gisteren gelezen, uitgebreid allemaal, prachtig, want zo kennen we de wethouder ook. Afgestudeerd en PhD in pragmatisme en hoe dat allemaal moet en hoe ze het allemaal heeft gedaan. Filosofie van pragmatisme of zoiets had u in Tilburg gestudeerd. Tegelijkertijd, toen we dat debatje hier hadden in de commissie, zei u: ja, maar het is particuliere grond en wij kunnen de projectontwikkelaar niet kiezen. Maar van wie is nu deze stad? En die stad is toch echt van de Rotterdammers. We kunnen heel veel. We gaan over bestemmingsplannen, we kunnen bepalen of er een sexclub komt of woningen. Dat kunnen we allemaal zelf hier bepalen. Wat voor soort woningen, dat kunnen we allemaal bepalen. En dan bewezen malafide projectontwikkelaars, die kun je ook de toegang tot de grond in Rotterdam ontzeggen. Ik vind dat we die kant op moeten. Het is onze grond. Die is van de Rotterdammers. En wij bepalen hoe die stad eruitziet. Anders kunnen we net zo goed naar huis gaan. We hebben natuurlijk hulp nodig van projectontwikkelaars om de schroeven en de spijkers en de palen op de goede plek te zetten, maar wij bepalen hoe die stad eruitziet namens de Rotterdammers. Ik ben heel benieuwd hoe de wethouder daarnaar kijkt, hoe we toch grip kunnen krijgen op particuliere grondeigenaren die dan ineens gaan bepalen welke projectontwikkelaar er is. Als wij die niet in onze stad willen, dan kunnen wij toch zeggen: dat willen we niet. Wat vindt de wethouder daarvan?

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Ja, gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, als de realisatie van betaalbare woningen onder druk komt te staan doordat projectontwikkelaars zich niet aan hun afspraken houden, dan raakt ons dat. Dat was ook denk ik het gevoel dat breed heerste in de raad vorige week met de actua en daar hebben we goed over gesproken. Ik wil vanaf hier ook een compliment geven aan de wethouder, omdat die wethouder ook haar gevoel heeft laten spreken en ook duidelijk heeft gemaakt hoe zij staat tegenover deze zaak en tegenover deze projectontwikkelaar. Dank daarvoor, want dat laat ook zien dat we gewoon met z'n allen aan dezelfde kant staan. We hebben dus een goede bespreking gehad. We hebben ook inzicht

gekregen in waarom er geschikt is. Daar kunnen we ons uiteindelijk ook in vinden. Eigenlijk zijn er twee vragen bij ons overgebleven. De eerste vraag is: wat is het risico dat er bij lopende projecten nog soortgelijke incidenten gaan voorvallen? Want u heeft aangegeven dat bij een aantal projecten er geen solide basis lag. Zijn er meer van dit soort projecten waar we gewoon nu scherp op moeten zijn? Zijn er dus van dit soort projecten met van die zachte onduidelijke juridische afspraken die te veel ruimte geven aan dergelijke partijen? En welke controlemaatregelen en afspraken zijn er gemaakt en ook over de communicatie naar de raad als dit weer zou gaan gebeuren? Heeft u daar ook intern nu maatregelen genomen? Dan de tweede vraag. Dit soort gedrag ondermijnt natuurlijk de realisatie van betaalbare wonen. Welke instrumenten heeft de raad nu om sterker te kunnen sturen op die realisatie van betaalbare woningen? Ik denk bijvoorbeeld aan het vastleggen van afspraken in bestemmingsplannen. Kunnen we misschien daar als raad nog wat meer gaan doen, zodat we nog wat strakker afspraken kunnen maken? Ik ben benieuwd wat de visie van de wethouder daarop is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren. Voor de techniek, ik moet toch twee keer op mijn knopje drukken voordat ik geluid krijg. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Voorzitter, we zitten midden in een wooncrisis en debat na debat voeren we hier om meer sociale en middeldure huurwoningen te realiseren die langjarig voor Rotterdammers beschikbaar zijn. En we bouwen die broodnodige woningen niet zelf, maar doen dat samen met partners in de stad. Gelukkig zijn dat over het algemeen partijen, corporaties en ontwikkelaars die zich ook met hart voor de stad en woningzoekenden inzetten. Maar voorzitter, deze kwestie heeft ons een grote knauw gegeven in het vertrouwen in de hardheid van de afspraken die we met de wethouder maken om de opdrachten van de raad te realiseren en groot argwaan richting de partij in deze zaak, die kennelijk puur voor eigen gewin in de wedstrijd zit en lak heeft aan afspraken met de gemeente Rotterdam. Dat we nota bene staande deze vergadering nog een brief krijgen waaruit blijkt dat deze partij ook na alle ophef in de stad, in de raad en in de krant afspraken in de schikking niet nauwkeurig naleeft. Ja, daar moet je toch eigenlijk niet mee willen werken. Ik kan er eigenlijk niet over uit dat we in zo'n situatie zitten. En gisteren sprak ik een andere ontwikkelende partij in onze stad die zich hierdoor ook in kwaad daglicht voelt gesteld. Ik wil dan ook aan de wethouder vragen wat ze daaraan gaat doen, dat we niet partners die wel die betaalbare woningen willen realiseren eigenlijk op 1-0 achter stellen. We hebben dan ook alle moties meegetekend waarmee deze risico's in de toekomst verder worden ingedamd. En voorzitter, vandaag kopt het AD: Laat corporaties veel meer huizen bouwen. Te afhankelijk van marktpartijen zijn we. En om daadwerkelijk die betaalbare woningen te realiseren in het licht van deze kwestie vragen we de wethouder nogmaals, de herhaalde oproep van GroenLinks en PvdA en ook anderen in deze raad en de noodkreet die nu weer verwoord wordt door de Woonbond nog serieuzer te nemen en ook de partners in de stad waarmee we daadwerkelijk sociale huur en middeldure huurwoningen realiseren en die in de lead te zetten, zodat we dit soort zaken zoals we nu zien, zoveel mogelijk kunnen voorkomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Dank u wel voorzitter. Vorige week hebben we dit onderwerp ook in ons actualiteitsdebat behandeld. Ik kort mijn inbreng even in, want wij zitten kort in tijd vandaag. Voorzitter, ik voed mijn kinderen ook op met: afspraak is afspraak, en haal je dat niet, dan kom je naar me toe en dan hebben we het er even over. Maar deze partij heeft daar gewoon lak aan gehad. Die heeft gedacht: ik ga mijn afspraak niet halen, ik ga lekker niks zeggen. Dan kom je bij mij thuis en dan hebben we een heel ander gesprek. Voorzitter, die brief van vanmorgen van de wethouder wijst er weer op dat ze er nog steeds lak aan hebben, dus nog steeds niet even komen melden: we gaan het niet halen. Maar goed. Ik heb daar een mening over, het is echt beneden peil wat ze doen. Ze hebben lak aan ons en lak aan onze samenleving. En om die reden zijn er vandaag allerlei moties ingediend die Leefbaar Rotterdam veelal gaat steunen om dit soort malafide praktijken aan te pakken. Voorzitter, ik heb nog wel een vraag, en dat is de vraag die eigenlijk van de heer Segers-Hoogendoorn van het CDA is van vorige keer. Hij vroeg: waarom hebben ze het niet gemeld? Waarom was het voor hen niet haalbaar om huurwoningen te realiseren? Is dat gewoon het rendementsdenken van deze partij, waar we nu in zitten? Ik heb in de stukken het antwoord niet gelezen en ik vraag me echt af: wethouder, kunt u daar antwoord op geven? Is die waarom-vraag gesteld en is daar naar gekeken? Verder wil ik de raad of de wethouder erop wijzen dat ik ook nog iets las over een boetebeding, in de derde werking.

Daar gaat die brief vandaag ook over. Ik zou zeggen: leg die boete van € 50.000,00 gewoon op. Einde bericht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. We waren boos toen het nieuws kwam dat de ontwikkelaar zich niet had gehouden aan de afspraak om betaalbare woningen te realiseren. En we zijn het eigenlijk nog steeds. De ontwikkelaar is er wel heel makkelijk mee weggekomen. En vandaag blijkt ook nog eens uit de brief die we vanochtend kregen dat de ontwikkelaar nogmaals onder de afspraken probeert uit te komen. Maar ook als de schikking wel onverkort wordt uitgevoerd, is hoe dan ook uiteindelijk in totaal 40% van de afgesproken middenhuurwoningen er niet. 40%. En de ontwikkelaar gaat er met de poen vandoor. Daar kookt ons bloed van. Er is ook frustratie. De frustratie over de onmacht die we kennelijk als gemeente hebben om het af te dwingen. Onze juridische positie was te zwak, zei de wethouder vorige week. Frustratie dus. En het maakt ons ook bezorgd. Want weliswaar is het kennelijk bij projecten sinds het Actieplan Middenhuur wel juridisch goed geregeld, maar hoeveel van dit soort projecten zijn er nog in de pijplijn die onder het oude regime vallen? En met hoeveel opgeleverde projecten zijn we in het verleden besodemieterd? Deze casus kwam aan het licht door een oplettende ambtenaar die het op Funda zag. Hulde natuurlijk voor deze ambtenaar, maar wel de vraag aan wethouder: in hoeverre bent u dan eigenlijk in control waar het gaat om projecten die voor het Actieplan Middenhuur zijn vastgesteld? Vorige week vroeg ik daarom in het debat hoeveel dat er zijn en bij hoeveel is het eerder misgegaan? In de brief die we kregen na afloop loopt u er eigenlijk een beetje omheen. De brief vertelt vooral dat het nu goed geregeld is en dat sommige dingen in een overgang zaten. Maar ik kreeg geen zicht en dus ook geen antwoord op onze vraag in welke gevallen we verder bedonderd zijn. Daar komt u wat mij betreft vandaag niet mee weg. Ik heb daarom een motie gemaakt om het alsnog te vragen en te krijgen. Maar eigenlijk vind ik dat zo'n motie niet nodig moet zijn. Ik vind eigenlijk dat de wethouder straks in haar beantwoording moet kunnen toezeggen dat ze hier in duikt en dat ze ons hierover informeert en wanneer het dan mogelijk is dat we die informatie krijgen. Want ik vind gezien deze casus en alles wat het heeft opgeroepen dat we ook die informatie gewoon hier op tafel moeten hebben en dat het naar de raad moet. De wethouder is vorige week door het stof gegaan voorzitter. Maar het ging om het goed en volledig en tijdig informeren van de raad. In onze fractie is met waardering over de excuses gesproken, maar er is wel vastgesteld dat dit niet een gevalletje is van: ja, kan gebeuren, maar een van: eens maar nooit weer. Daarbij vragen we ons ook nog af waarom het dagen duurde, een volle werkweek, voor de wethouder de raad alsnog informeerde. Op maandag kwamen de schriftelijke vragen binnen. Dan zou je denken: dan gaan natuurlijk de alarmbellen af. Maar vrijdag aan het eind van de middag kregen we pas een kort briefje. Waarom zijn dinsdag niet meteen de mensen bij elkaar gezet en is er een brief gestuurd naar de raad? Een tweede moment was toen Rijnmond op dinsdag de woordvoerder benaderde en zei: hé, er is helemaal geen rechtszaak geweest en wij gaan er een stuk over schrijven. Het was duidelijk dat het op straat zou komen te liggen. Waarom is toen niet onmiddellijk op woensdag uiterlijk een brief naar de raad gestuurd? Waarom bleef eigenlijk dagenlang de woordvoeringslijn: er valt eigenlijk niets over te zeggen. En bent u achteraf tevreden met die lijn? En waarom kwam dus niet meteen de dag erna die informatie naar de raad? Voorzitter, ik hoop net zoals vele anderen dat we deze kwestie kunnen afsluiten. Maar met het briefje van vandaag over het niet-nakomen van de schikking lijkt dat wel ijdele hoop. Voor ons is vandaag van groot belang de vraag over het tijdig informeren van de raad, toch nogmaals, en ook over de gevallen waar de ontwikkelaars ons bedot hebben. Ik dien de motie in, maar ik hoop op een beter antwoord.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Het verleden is een kompas voor het heden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van 'Debat over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een grote bouw- en woonopgave heeft, met behoefte aan huur- en koopwoningen in het middensegment;

- Residence Correct BV zich niet aan de gemaakte afspraken over de realisatie van middenhuurwoningen heeft gehouden, zoals beschreven in de brief van wethouder Zeegers van 9 september 2024;¹
- sinds de vaststelling van het Actieplan Middenhuur in 2019, er extra waarborgen zoals boeteclausules zijn opgenomen in overeenkomsten om naleving te waarborgen;

overwegende dat:

- het belangrijk is om inzicht te krijgen in de mate waarin ontwikkelaars zich in het verleden niet aan afspraken hebben gehouden, om herhaling in de toekomst te voorkomen;
- transparantie over eerdere gevallen kan bijdragen aan betere beleidsvorming en handhaving van afspraken met ontwikkelaars;
- het Actieplan Middenhuur pas sinds 2019 van kracht is, waardoor eerdere overeenkomsten mogelijk minder strikte bepalingen bevatten;

verzoekt het college:

- een onderzoek in te stellen naar het aantal en de aard van gevallen waarin ontwikkelaars vóór de vaststelling van het Actieplan Middenhuur in 2019 niet hebben voldaan aan de gemaakte afspraken met de gemeente Rotterdam;
- de gemeenteraad te informeren over de resultaten van dit onderzoek en eventuele lessen die hieruit getrokken kunnen worden voor toekomstige beleidsvorming;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren, R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

¹ Document RotterdamRaad – [24bb005878] Afdoeningsvoorstel wethouder Zeegers toezeggingen over uitkomst geschil Residence Correct BV – iBabs Publieksporaal

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij, had u een vraag of een bijdrage? Ik kijk even naar mijn lijst. U staat daar geen van beiden op, dus laten we maar mijnheer Segers-Hoogendoorn voor laten gaan.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Gezien onze beperkte spreektijd altijd heb ik sinds kort de afspraak met Leefbaar Rotterdam dat ze een aantal van mijn vragen stellen, dus dat is heel fijn. Nee, zonder dollen, we hebben het hier niet voor niets nu de tweede keer over. Dit is een heel fundamentele en principiële kwestie waar we eigenlijk ook al met elkaar maanden over praten. Ik heb vorige week ook het hele traject na het Woonakkoord en daarna naar de Woonvisie in herinnering gebracht, waar we het over een aantal dingen met elkaar heel erg eens waren, van links tot rechts, en een van die dingen was: we willen werken met ontwikkelaars die ook werken voor deze stad. Ik ben dan ook heel blij, vorige week al om te horen en waarschijnlijk vandaag opnieuw gezien ook de brieven van de wethouder, dat we als raad en college aan dezelfde kant van het touw trekken, dus dat is prettig. Dat maakt deze kwestie niet minder erg. Er zitten een aantal kanten aan, een maatschappelijke, een economische en een juridische. Laat ik beginnen met die maatschappelijke en daar zijn we het niet van links tot rechts over eens. Wij vinden dat de vrije markt veel en veel en veel te ver doorgedrongen is in onze woningmarkt en onze woningmarkt op slot heeft gezet. En dit is een perfect voorbeeld daarvan. Het is geen volkshuisvesting wat de markt doet. De markt bouwt waar ze het meeste geld kunnen verdienen en dat is niet de juiste manier van volkshuisvesting.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, het is in dit geval juist de overheid die voorschrijft welke soorten woningen er gebouwd mogen worden en de overheid die handhaaft dat die regels ook werkelijk nageleefd worden. Dus hoe is dit een voorbeeld van te veel marktwerking, is de vraag aan de heer Segers-Hoogendoorn.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dit is de eeuwige VVD-echo. De overheid moet gaan voorschrijven aan de markt wat ze moeten bouwen want anders bouwt de markt het niet. Het is een kip-en-ei-verhaal en het is mij heel duidelijk waar dat begint. Dat begint bij de markt en niet bij de overheid. En het zou bij de overheid moeten beginnen. Voorzitter, dus die maatschappelijke kant is die zeer onwenselijke kant van het doordringen van die vrije markt in de woningmarkt waardoor we geen volkshuisvesting meer hebben in dit land. En dat moet er zo snel mogelijk en zo rücksichtslos mogelijk uit gehaald worden.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, kan de heer Segers-Hoogendoorn één land ter wereld noemen waar een groter gedeelte van de woningmarkt volkshuisvesting is dan het in Nederland het geval is?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Het lijkt me een tamelijk ridicule vraag voorzitter. Ik constateer dat onze Nederlandse woningmarkt op slot zit en ik constateer bij vrijwel alle voorbeelden dat de vrije markt daar de schuld in is.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, Nederland is wereldkampioen sociale volkshuisvesting, dus het idee dat er in Nederland geen volkshuisvesting zou bestaan verwerp ik, en bovendien, als we dan toch inderdaad moeten vaststellen dat de woningmarkt hier op slot zit, zou je kunnen verdedigen dat meer marktwerking juist een manier zou kunnen zijn om dat van het slot af te brengen, maar dat gaan we binnen de spreektijd van dit onderwerp niet uitbomen, ben ik bang.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Goed voorzitter, dan zit er natuurlijk een juridische kant aan deze zaak en daar heb ik ook wel een vraag over aan de wethouder, voornamelijk door de interruptie van de heer Verweij, niet op mij, want die interrupties kennen we ondertussen en hij kent ook mijn antwoorden en wij komen nooit bij elkaar op dat punt. Maar wel als het gaat over die motie die net is ingediend door de Partij voor de Dieren waar ook onze krabbel onder staat. Ik wil inderdaad wel graag van de wethouder weten of het klopt wat de heer Verweij zegt in dat opzicht. Kijk, de bedoeling van die motie is natuurlijk dat wij laten merken als politiek en bestuur van deze stad dat wij niet met ons laten sollen. Daar is volgens mij de optelsom van alle moties vandaag voor bedoeld. En die roep vanuit de raad en vanuit het college kan niet sterk genoeg zijn. Daarom staat onze krabbel onder die motie, maar ik hoor wel graag het advies van de wethouder, want ik ben wel gevoelig voor het argument van de heer Verweij. Als het inderdaad klopt dat we daarmee de rechtsgang niet volgen zoals die gevolgd hoort te worden, dan wil ik ook niet op die motie staan. Dan voorzitter, is het derde element het economische element en mevrouw Bruin stelde daar een heel goede vraag over, waar ik inderdaad ook het antwoord op wil. En daar hebben we het ook met elkaar over gehad. Het is wat mij betreft veel te makkelijk voor een ontwikkelaar om te zeggen: ik krijg die businesscase niet rond. Ik heb dan altijd de vraag: laat eens zien dan en laat dat rendement eens zien dan en laat dat verlies een zien dan. Ik ben in de beleving en dat is overigens ook helemaal prima in een vrije markt, dus daar heb ik verder geen schuldvraag of wat dan ook voorzitter. Rendement moet gemaakt kunnen worden, maar je hebt rendement en rendement. En ik heb sterk de indruk dat als er een hoog rendement gehaald moet worden op een ontwikkeling, en die komt onder druk te staan, dat dan meteen al het bijltje er bij neergegooid wordt, terwijl wij ook ontwikkelaars hebben gesproken in de aanloop naar het Woonakkoord, die zeggen: die rendementsvraag is uiteindelijk niet de allerbelangrijkste vraag. Dus die wel bereid zijn om water bij de wijn te doen in een moeilijke markt, met hoge bouwkosten enzovoorts, enzovoorts. Maar wij moeten altijd water bij de wijn doen en de markt niet, lijkt het wel. Dat is bij deze ontwikkelaar schijnbaar het geval, want deze ontwikkelaar heeft ook geen enkele behoefte om zichzelf te verdedigen. Dat maakt bij mij de verdachtmaking alleen nog maar groter. Dus ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Bruin, een heel goede vraag. Hoe kunnen we nu eens wat meer zicht krijgen op waarom zo'n project dan niet rond rekt? Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, tegen verwachtingen van misschien sommigen in ga ik vandaag geen vurig pleidooi houden om die ontwikkelaar te verdedigen. Dat doe ik wel eens hoor, ontwikkelaars verdedigen die zich niet aan de afspraken zouden houden, maar dan heb ik een zwarte toga aan, dan heb ik een factuur per uur achteraf en dan heb ik geen maximum aan mijn spreektijd. Dus dat zal ik vandaag niet gaan doen. En bovendien zegt mevrouw Bruin het denk ik heel terecht, als ontwikkelaar en eigenlijk als iedereen heb je je aan je afspraken te houden. In het contractrecht pacta sunt servanda, belofte maakt schuld. En in dit geval heb ik geen enkele goede verklaring of toelichting gezien waarom die ontwikkelaar zich niet aan de afspraken houdt. Dat is fout en het is goed dat hij daarop wordt aangepakt. En in die zin wens ik dan ook een compliment te geven aan niet alleen die ambtenaar die het op deze manier heeft opgemerkt, want dat is goed, die alerte en proactieve opmerkzaamheid. Maar de gemeente heeft daadwerkelijk ook een rechtszaak gestart tegen de ontwikkelaar, is op zijn strepen gaan staan, heeft die afspraken gedwongen, maar daarbij wel rekening gehouden met de belangen van anderen, mensen die die beoogde huurwoningen al hadden gekocht. Die zijn er niet uitgebond of die zijn niet uiteindelijk onder een koopovereenkomst uitgekomen. De gemeente heeft gezegd: ik ga een regeling treffen waar iedereen belang bij heeft en zo ga ik het oplossen. Dat is een goede zaak en met betrekking tot het niet helemaal tijdig informeren heeft de wethouder denk ik terecht haar excuses aangeboden en beterschap beloofd. Ik wens twee dingen wel te benadrukken. Onze raad moet denk ik terughoudend zijn met nu overreageren op dit specifieke voorbeeld. Ik denk dat het belangrijk is om nu geen heksenjacht op alle ontwikkelaars te beginnen, dus waar ik een motie zag waarin eigenlijk ontwikkelaars nu moeten worden gedwongen om actief uit te gaan leggen of bewijzen dat ze zich wel aan de afspraken houden, ja, ik denk dat we zo een cultuur gaan maken waarin heel veel ontwikkelaars zullen zeggen: ja, later, op deze manier ga ik naar een andere gemeente toe. Mevrouw Kockelkoren gaf terecht aan: we bouwen niet zelf, we hebben die ontwikkelaars echt nodig om die 4000 woningen per jaar te halen. Dus laten we nu niet doorschieten in een reactie en allerlei overtrokken maatregelen nemen om alle ontwikkelaars of te straffen of onnodig streng te controleren. Laten we daarin inderdaad een beetje verstandig zijn en dat geldt zeker voor het punt over het onnodig procederen. Ik heb er al wat over gezegd. Er zijn duizenden goede redenen om een minnelijke regeling te verkiezen boven een rechtsgang. Ik heb het niet alleen over de kosten, maar ook over de uitkomst.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Ja, dank u voorzitter. U geeft aan dat we niet moeten procederen, maar hoe verkoopt u dan dat als wij niet procederen tegen projectontwikkelaars die zodanig de fout ingaan dat het ons geld kost of huurwoningen kost potentieel, maar dat we dat wel doen bij onze burgers, die dus een fout maken in hun uitgaven als ze een uitkering hebben, dat daar extra rechercheurs voor worden ingehuurd om die te betrappen, en dat een projectontwikkelaar wegkomt met een schikking? Hoe verkoopt u dat aan de burgers van Rotterdam die daar wel mee te maken hebben?

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, een belangrijke feitelijke correctie. Ik zeg niet: de gemeente moet niet procederen, ik zei: de gemeente moet dat van geval tot geval beoordelen. Het zal soms een heel goede logische route zijn en een noodzakelijke route ook. En in andere gevallen zoals in de huidige, begin je een rechtszaak, kom je halverwege tot de conclusie dat een regeling de beste oplossing is. Dus vooral die ruimte voor maatwerk vind ik belangrijk.

De **VOORZITTER**. U krijgt een andere vraag van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ook nog even op dit punt. Want de gemeente Rotterdam is koploper in procederen naar haar eigen inwoners. Ik heb hier bij de Voorjaarsnota een heel debat gehad met wethouder Versnel, dat hij per se miljoenen nog extra wil besteden aan het najagen van mogelijke frauderende inwoners. En ik vind dat de VVD hier dus wel met twee maten meet en dat u daar eventjes iets kritischer op zou kunnen kijken, van hoe verklaar je dat je het wel nodig vindt om meestal onschuldige burgers na te jagen en na te procederen en dit soort ontwikkelaars, die dus frauderen, dat u daar een stop op wilt zetten.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Ik aarzel even voorzitter hoever ik nu een onderwerp ingezogen wil worden dat niet op de agenda staat. We zijn wat dat betreft ook landskampioen of tenminste een van de landskampioenen als het gaat om hoeveel uitkeringen we hebben in Rotterdam, dus ik vind het goed dat wij een college hebben dat daar scherp op is en zorgt dat er niet gefraudeerd wordt. Ik vind dat daar ook altijd ruimte moet blijven voor de menselijke maat en dat procederen nooit een doel op zich mag zijn. Ik heb ook collega's gesproken die het de schuldenindustrie daarin inderdaad heel erg kwalijk nemen, van: goh, altijd maar die rechtsmaatregelen, is dat nu wel zo'n wenselijke oplossing? Dat vind ik ook niet per se. Maar het idee dat je als overheid ervoor kiest om altijd maar te procederen, bij bijvoorbeeld ontwikkelaars, en bij andere burgers niet, dat is ook met twee maten meten. Dus ik hoop inderdaad dat het college de handen vrijhoudt om van geval tot geval te beoordelen wat de beste manier is om recht te doen.

De **VOORZITTER**. U was klaar? Anderen? Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Dat we ons boos maken en opwinden over geschonden afspraken kan ik mij goed voorstellen. Afgelopen actualiteitenraad is dat luid en duidelijk naar voren gekomen, ook vanuit deze wethouder is er een klip-en-klaar antwoord gekomen, inclusief excuses over het te laat informeren van de raad en het uiteindelijk schikken rond deze locatie aan de Bergweg, waarbij ik overigens wel vind dat wij als raad ook in een vroeg stadium al zijn meegenomen in het willen optreden van de wethouder, van de gemeente op deze situatie. Al in september 2023 gaf het college aan dat de verkoop van de woningen die waren afgesproken als middenhuur, niet in orde was, niet oké was, en dat het zich beraadde op stappen. De moties die collega's hebben ingediend die zich richten op het schenden van het vertrouwen door in dit geval deze ontwikkelaar, maar wellicht in de toekomst ook andere partijen, door na te gaan hoe vaak dit voorkomt en daar richting zo'n partij dan ook consequenties aan te verbinden, daar kan D66 zich op zich in vinden. Steun daarvoor. Ik denk ook dat het goed is dat we zo'n signaal afgeven. Tegelijkertijd zit er bij mijn fractie ook een grote aarzeling om te allen tijde de gang naar de rechter te maken en dat middels een motie af te dwingen, dus een schikking in zo'n geval uit te sluiten. Wat mijn fractie betreft is een schikking ook een onderdeel van een juridisch traject, onderdeel van het gedragsrecht waar je soms ook de kans wordt gegeven er minnelijk uit te komen. Ook dat kan onderdeel van een juridisch traject zijn, ook omdat nogmaals gelijk hebben misschien niet altijd gelijk krijgen is. Tot slot nog een kleine overpeinzing die teruggaat naar een week of twee geleden. De commissie BOFV en ons gesprek met de Ombudsman naar aanleiding van het jaarverslag waarin we ook op onszelf reflecteerden en peinsden of we soms niet iets minder reflex zouden moeten hebben om in geval van onwenselijke ontwikkeling gelijk extra maatregelen op te willen stellen en in te willen schakelen. Ik ben er niet helemaal over uit, maar ik dacht: ik breng het nog wel even in herinnering omdat we ook naar onszelf reflecteerden. Misschien moeten we even soms ook wat afstand bewaren en eventjes ademhalen en kijken of wat er nu aan maatregelen is ook voldoende is om onwenselijke situaties tegen te gaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen. Gewoon een knopje indrukken.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, het grootste knelpunt van de woningbouw zit erin dat wij als overheid er geen grip op hebben. Een wooncrisis wordt namelijk niet veroorzaakt door de bevolking, laat dat duidelijk zijn. Maar door politici die het belang van de bewoners niet behartigen en niet begrijpen dat volkshuisvesting een primaire levensbehoefte is. Woningen voorzitter zijn van oorsprong geen speculatieobject, maar woningen zijn wel tot speculatieobject gebombardeerd door politici die hun oren hebben laten hangen naar marktpartijen zoals beleggers en projectontwikkelaars die er alleen maar aan willen verdienen, veel verdienen. Voorzitter, als er gewoon gebouwd wordt voor de behoefte van onze inwoners hebben we alles al lang onder controle en was deze wooncrisis niet aan de orde geweest. En voorzitter, dat is dus waar we al jarenlang, ik in ieder geval al zes jaar, conflict over voeren in de raad. Bouwen voor de grootste groep mensen die het nodig hebben, de sociale en middenklasse. En dat heeft niet de hoogste prioriteit. En voorzitter, als we dan voor de poorten van de hel een verdeelsleutel tussen de verschillende categorieën sociaal- en middenklasse woningen binnen weten te slepen, kan het toch niet waar zijn dat de marktpartijen, de projectontwikkelaars en de beleggers zich niet houden aan die verdeelsleutel. Voorzitter, ik ben blij dat de wethouder het boetekleed heeft aangetrokken en serieus het met de raad eens is, dat als we afspraken maken, deze ook nagekomen moeten worden. Maar voorzitter, en de heer Verweij luistert u maar, als we vervolgens dit juridisch niet goed afgedicht hebben, worden we geleeft door Kafka. Want voorzitter, de heer Verweij van de VVD kan dan zeggen dat hij als jurist er verstand van heeft, ik heb er geen kaas van

geeten, van al dat juristengedoe, en ik wil dat ook niet. Want ik ben gewoon voor lekenpolitiek en laat mij niet beheersen door juristen. Voorzitter, als wij hier op gewoon menselijk vlak als politici afspraken maken dat iets geregeld dient te worden, moet het uitgangspunt zijn dat de juristen dit vervolgens inbedden in waterdichte afspraken met de markt. En daar voorzitter, ben ik door de houding van de wethouder nog niet helemaal gerustgesteld over en heb ik de volgende vragen. Is de wethouder er ook van overtuigd dat de afspraken zoals gemaakt in de raad juridisch niet goed vastgelegd zijn met de beleggers en de projectontwikkelaars? En vindt de wethouder ook dat we goed moeten onderzoeken waar dit in al lopende projecten fout is gegaan? Vindt de wethouder ook niet dat we geen zaken meer moeten doen met projectontwikkelaars en beleggers die zich helemaal niet houden aan dat soort zaken en de afspraken schenden? En is de wethouder voornemens om te gaan zorgen dat we juridisch de zaken ook veel scherper neer moeten zetten zoals we dat bij de rechter dadelijk afdoende, en dan mag u gaan staan in uw zwarte betoog en u gaat het maar vertellen mijnheer Verweij, maar dat we dan afdoende materiaal hebben om een ontwikkelaar en een belegger ook aan te pakken. Want dat is uiteindelijk wat we hier aan het doen zijn. Als wij hier alleen maar aan het praten zijn voor de lol en vervolgens in de markt helemaal niets te vertellen hebben, zijn we echt verkeerd bezig. Ik moet eerlijk zeggen, ik had dit debat liever nog eerder uitgewerkt in de commissie, want ik denk dat we er nog niet op klaar zijn. Ik denk dat dit een start is naar een verandering van hoe we omgaan met marktpartijen. Maar goed, dat is in dit geval niet gebeurd en dus zal ik steun gaan geven aan alle moties die we hierover indienen. En ik wil ook nog wel even kwijt, want het zat me echt dwars, ik ben blij dat DENK een motie had die alles bundelde, maar wilt u alstublieft voortaan ook het recht geven aan de mensen die dit in gang gezet hebben en ook die dan de moties laten indienen? Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Dat is een mooi bruggetje. We bespreken vandaag opnieuw inderdaad de kwestie rondom de bouwontwikkeling op de Correct-locatie en dit project heeft al veel aandacht gekregen en terecht. Als partij die staat voor gelijkwaardigheid en kansengelijkheid vinden wij het belangrijk dat er kritisch naar gekeken wordt hoe dit proces is verlopen en hoe we dit in de toekomst kunnen voorkomen. Alle vragen zijn al gesteld. De meeste vragen zijn al gesteld, maar er zijn nog wel aan de hand van de brief wat nieuwe punten, nieuwe vragen ontstaan die ik niet voorbij heb zien komen. Het is wel belangrijk dat wij willen laten zien dat wij de woningcrisis serieus nemen. Wij vinden het ook belangrijk dat we niet verstrikt raken in juridische procedures en zelf ben ik ook zeker geen jurist. Maar ik vraag me wel af aan de hand van de brief of dit niet nu opnieuw ruimte geeft. De afspraak die gemaakt is met de ontwikkelaar, die nu eigenlijk de afspraak door wil leggen naar de opkoper van het pand, of daar niet opnieuw juridisch ruimte ontstaat om daar opnieuw te onderhandelen. En voor de rest hebben wij inderdaad voor de punten die benoemd zijn om het uit te zoeken of dit vaker is voorgekomen een motie gemaakt, 'Onderschep onbetrouwbare ontwikkelaars op tijd', om zo meer grip te krijgen om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen. Daar wil ik het even bij laten voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Dahoe heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Onderschep onbetrouwbare ontwikkelaars op tijd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van agendapunt 6.2 Debat over Nieuwbouwontwikkeling op Correct-locatie Bergweg;

constaterende dat:

- er bij de ontwikkeling van de Correct-locatie afspraken met de gemeente niet zijn nagekomen;
- de ontwikkelaar na een schikking alsnog enkele (midden)huurwoningen zal realiseren, maar dit niet zal doen conform de oorspronkelijke afspraken;
- de kwestie rondom de schikking pas openbaar werd gemaakt nadat deze media-aandacht kreeg;

van mening dat:

- het belangrijk is dat onbetrouwbare ontwikkelaars niet meerdere kansen krijgen om gemaakte afspraken te schenden;

verzoekt het college:

- uiterlijk eind 2024 te rapporteren aan de raad over vergelijkbare gevallen waarin ontwikkelaars gemaakte afspraken niet zijn nagekomen (of nakomen) en de getroffen maatregelen hierbij te vermelden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.N. Dahoe en V.A. Bruin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij hebben we nu alle sprekers gehad. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Goed om het weer hier met elkaar over deze casus te hebben. We zijn met zijn allen verontwaardigd over hoe dit is gelopen en ik vond het mooi wat mevrouw Kockelkoren zei. Zij sprak gisteren een projectontwikkelaar die daar ook van baalt, want het geeft natuurlijk een ongelofelijk slecht beeld van de markt en hoe die kan optreden. Gisteren had ik zelf toevallig een bijeenkomst met de POR, het Platform Ontwikkeling Rotterdam en ook daar kwam het aan de orde. Het is een smet op de naam en dat is echt verkeerd. De partijen die te goeder trouw zijn, en die hebben wij gelukkig in Rotterdam, die ook met hart voor de stad als marktpartij hier bouwen, ook voor de middenhuur zeg ik maar, waar ik toch ook heel mooie projecten recentelijk de eerste paal of opgeleverd heb gezien. Dat gebeurt ook, er zijn veel goede partijen dus dat wil ik ook benadrukken. Maar als iemand, en daarom is het ook belangrijk om stevig op te treden, als iemand zich dan niet aan die afspraken houdt, dan weet hij ook dat hij in Rotterdam niet meer welkom is. Dat moet klip-en-klaar zijn en dat is denk ik wat u allen aan mij vraagt om daar heel erg scherp op te zijn. Ik heb dat gehoord en ik ben het volledig met u eens. Dit kan gewoon niet in Rotterdam. Daar bouw je en houd je je aan afspraken. Dat vooraf gezegd. Daarom heb ik u ook vanochtend, omdat wij pas zeer recentelijk op de hoogte waren van het feit dat er dus weer een woning is doorverkocht, niet volgens de afspraken die we hebben gemaakt. Ik dacht: daar wil ik u dan ook gelijk wel over informeren. Dat kost dan altijd wel weer even een paar uur, omdat je dat ook moet afstemmen met de partij. Wij zijn gewoon aan regels gebonden. Wij wisten het nog niet zo heel erg lang, maar ik wilde u daar toch van op de hoogte gesteld hebben, daarom die brief van vanochtend. Hoe is dat gegaan? De ontwikkelaar geeft zelf aan dat er een foutje in de administratie met bouwnummers heeft plaatsgevonden, dat dus de verkeerde woning, de verkeerde afspraken zijn doorgelegd. Dat hij voornemens is dit te herstellen. Omdat wij daarmee, als het hersteld wordt, weer een woning in de middenhuur hebben, wil ik wel die kans geven. Wij geven daar twee weken de tijd voor. Dat is de vraag van de heer Van der Velden. Twee weken de tijd, en als dat niet gereed is, dan gaat de boete opgelegd worden en dat is € 50.000,00. Dus dat is wat we dan zullen gaan doen. Maar wij hopen echt dat er toch een woning, dus een andere woning, voor die middenhuur geschikt gaat worden. Dat is uiteindelijk waar ook de maatschappij beter mee gediend is.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Dank voor het antwoord. Die boete, dat is waterdicht? Dus die kun je dan gelijk juridisch helemaal waterdicht opleggen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Wij hebben die afspraak gemaakt in die vaststellingsovereenkomst die we vorige week hebben opgestuurd aan u. Dat zijn de afspraken die we nu hebben gemaakt. Zoals ik verleden week aangaf, voorheen hadden we nog niet die vaste kaders, toen zijn die afspraken gemaakt met deze ontwikkelaar. Sindsdien hebben we het Actieplan Middenhuur. Daarin is afgesproken hoe we daarmee omgaan, dat we die zaken juridisch bindend vastleggen met de ontwikkelaar, dat wij ook monitoren en dat monitoringssysteem, dat is ook een van de vragen die gesteld is, betekent dat wij jaarlijks een opvraag doen bij al die ontwikkelaars. Zijn die woningen inderdaad opgeleverd conform afspraak? Daar moet een accountant een stempel op zetten. Die rapportage komt onze kant op. Blijkt dat dat niet zo is, dan hebben wij dat boetebeding. Dat hebben we ook afgesproken in de juridische afspraken met de ontwikkelaars. En vanaf heden of eigenlijk vanaf dat het Actieplan Middenhuur is vastgesteld, werken we op die manier. Maar goed, deze casus was van ervoor, en hadden we dus gewoon wat minder basis. We konden nog wel de

woningen, althans, we dachten de woningen te kunnen redden die nog niet aan de particuliere verhuurder waren verkocht, maar zo is dat hier gelopen, dus wij denken dat deze methode wel een goede methode is om dat te doen. Dan ga ik even over naar de verdere vragen van de heer Coşkun van de SP. Uw pleidooi om eigenlijk geen particuliere gronden te hebben maar publieke gronden, zo zie ik het maar, dat is inderdaad een heel erg ander, ook ideologisch beeld van hoe je met grondpolitiek moet omgaan. Wij kiezen er hier toch voor dat ook het particulier bezit een groot goed is en dit particulier bezit betekent ook dat wij weliswaar planologisch een hoop te vertellen hebben over wat er gebeurt, maar dat een eigenaar van de grond ook rechten heeft om zelf te ontwikkelen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, natuurlijk, wij zijn voor publiek eigendom van de grond. En een beetje tegen mijn eigen zin in ben ik eigenaar van ik weet niet hoeveel centiare van iets van Rotterdam. Ik schenk het aan de gemeenschap, maar goed, juridisch kan dat niet. Maar we kunnen wel allerlei eisen stellen, dat zegt u zelf ook, planologisch, over bestemmingsplannen en wat voor woningen en wat je er wel mag doen en bouwvoorschriften en de veiligheid en noem allemaal maar op. Maar dan kunnen we toch ook zeggen: bewezen malafide projectontwikkelaars komen Rotterdam niet meer in? Die gaan gewoon niet bouwen op Rotterdamse grond. Dat kunnen wij toch bepalen? Als iemand zegt: ik wil daar gaan bouwen, want dat is mijn grond. Nou ja, ik vind het niet, maar goed, het is Rotterdamse grond. Dan zeggen we: ja, maar dan mag je die projectontwikkelaars wel, maar die niet. Dat kun je toch bepalen als wethouder? Waarom ben je anders wethouder?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, op zich zijn er veel dingen die we als overheid kunnen doen, dus los van dit. Dat heb ik in het debat toen ook aangegeven. De gedachte dat het juridisch standhoudt, dat je dus de inhuur van een particulier die een bepaald bedrijf inhuurt om daar iets te bouwen, dat wij daarin juridisch verplichtende afspraken kunnen maken, daar is het juridische advies dat dat moeilijk standhoudt bij de rechter.

De heer **COŞKUN** (sp). Dan kijk ik ook een beetje naar de burgemeester, want we hebben wel allerlei Bibob-bepalingen bij allerlei andere zaken, dus als iemand bewezen malafide is, die komt op de lijst die de heer Van der Velden voorstelt, dan zeggen: u mag van alles en nog wat doen, maar deze komen niet in aanmerking.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van de heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, een vraag aan mijnheer Coşkun. Welke definitie heeft hij van malafide? Wanneer ben je precies wel of precies niet malafide? Aan welke criteria moet je dan voldoen? Dat is een oprechte vraag.

De heer **COŞKUN** (sp). Nou, bijvoorbeeld als je je niet aan de afspraken houdt en bewezen lak hebt aan wat wij hier bepalen, dan ben je in mijn ogen malafide.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Oké, maar moet je je dan één keer niet aan de afspraak hebben gehouden of herhaaldelijk?

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, we doen niet aan gele kaarten mijnheer Verweij, we geven gelijk de rode kaart. Je houdt je niet aan de afspraken? Er zijn genoeg anderen, hup, volgende.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, de zorg die ik heb is tweeledig. Ten eerste, dit betekent dat je dus wel met twee maten gaat maten, want andere bedrijven met wie je handelt ga je gewoon netjes van geval tot geval beoordelen van: hou je netjes aan de afspraken, maar specifiek bij ontwikkelaars geef je bij één overtreding gelijk de rode kaart, ben je nooit meer welkom. Als een grote ontwikkelaar dat doet, hebben we echt een probleem met de woningbouwopgave die we nog krijgen. Ten tweede is met zo'n heel vage term malafide, ik denk echt dat we onszelf in de voet gaan schieten en allerlei ook te

goeder trouw misverstanden zogezegd eronder gaan scharen en partijen weg gaan jagen die we echt hard nodig hebben en daar maak ik me oprechte zorgen over.

De **VOORZITTER**. Van mijn kant een opmerking over Bibob. Bij het scannen van bedrijven inzake Bibob is het de bedoeling dat je nagaat of het verwerven van grond, het verwerven van een gebouw dan wel het verwerven van een vergunning bedoeld is om criminele activiteiten te ondernemen. Dat is gans van een andere orde dan een vraag of de gemeente zaken wil doen met een bedrijf. Daar gelden weer zaken uit het bestuursrecht. Die zijn daarop van toepassing. Maar daar is Bibob hier niet aan de orde. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja voorzitter, wat u zegt zet me gelijk weer op een ander been en daar zit ik niet aan te denken. Waar ik wel richting de VVD en ook de wethouder... kijk, hier gaat het natuurlijk gewoon om. Ik ben leek. Het interesseert me niet hoe we het regelen, maar als we hier zeggen dat we dit willen, moeten we het op de een of andere manier zien te organiseren. En de juristen gaan maar in een hokje zitten om te zorgen dat het ook zo gebeurt. En niet de wereld omkeren door juristen te laten vertellen wat we kunnen om vervolgens daar ons oor naar te laten hangen. Nou, dan doen we het maar zo want meer kunnen we niet. Flauwekul, wij willen dit en dus moet het maar geregeld worden. Dat is de kern van de zaak. En of het nu malafide genoemd wordt of niet, als wij zoiets vinden, moet het gewoon georganiseerd worden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, ik ben het natuurlijk volledig met u eens, daar is ook een aantal moties op ingediend, daar ga ik zo meer op in, dat op het moment dat wij zaken doen op onze grond met die partijen, dat wij met dat soort partijen geen zaken willen doen. U roept mij daartoe op in die moties. Daar kom ik zo meteen op. Dat ben ik met u eens. Het gaat er hierin alleen over die particuliere grond, waarin wij gewoon veel minder te vertellen hebben. En dat is een rechtsstaat waarin wij leven. En ik vind het ook het behouden van de rechtsstaat, de regels die daarin zijn, het is ontzettend belangrijk als college, als wethouder om dat te doen. Dus als iets juridisch niet mogelijk is, dan kunnen wij dat ook niet doen. Daar sta ik ook voor. Dan zou ik zeggen: ga naar de Tweede Kamer, zorg dat die wet veranderd wordt, dan hebben we een ander verhaal.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, precies, daar gaat het om. We moeten ons natuurlijk aan de rechtsstaat houden en weet ik veel, Europees recht, Haags recht, maar we hebben ook pleidooi voor Rotterdams recht. En natuurlijk kunnen we naar Den Haag gaan. Maar mijn vraag is: gaat de wethouder dan mee? Is de wethouder bereid die regels dan ook aan te passen zodat we wel meer zeggenschap krijgen over de grond in Rotterdam?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, en aanvullend daarop, dat is dus de kern van de zaak, dan moeten we het dus ook over andere dingen gaan hebben. Misschien geen particuliere grond meer wethouder. Misschien meer erfpacht, misschien andere regels, misschien eens wat meer in bezit houden. We komen net gisteren van het M4H-terrein, en als ik zie hoe we daar weer in allerlei bochten moeten draaien omdat de grond niet van ons is en we dus allerlei zaken niet kunnen organiseren, moeten we misschien anders gaan denken. Dit is de kern die we zelf aan kunnen pakken, dus komt u met leuke voorstellen om dan vervolgens als dit niet kan het wel mogelijk te gaan maken. Dit is de kern van ons werk hier.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, ik denk dat het grondbeleid dat we recentelijk hebben vastgesteld andere uitgangspunten kent en juist ook dat particulier eigendom wel respecteert. Dus ik verwijs even naar het grondbeleid dat u zelf heeft vastgesteld. Die discussie kan zeker overal gevoerd worden, maar daar laat ik het nu even bij. We hebben gewoon op dit moment een grondbeleid dat particuliere terreinen gewoon toestaat en niet alles in handen van de overheid wil hebben. Goed, ChristenUnie vroeg ook over het risico, soortgelijke projecten, gebeurt dit vaker? Ik heb aangegeven dat we nu dat strakke kader hebben en daarvoor hadden we wat minder strikte regels dan we nu hebben. Ik bedenk me net dat ik de moties van de Partij voor de Dieren natuurlijk even had moeten

appreciëren, want dan hoef ik dat niet elke keer te zeggen. De Partij voor de Dieren heeft een aantal moties ingediend om in de toekomst dit soort problemen te voorkomen. Motie 1 is 'Afspraken schenden is niet meer meedoen'. Zo heb ik hem, maar hij heeft geloof ik in de definitieve versie een andere titel, maar goed, u begrijpt welke ik bedoel. Dat is te onderzoeken of het schenden van afspraken door ontwikkelaars in het verleden een juridische grondslag biedt voor het uitsluiten van deze partijen voor het inschrijven op tenders of aanbestedingen vanuit de gemeente. En als dat zo is, als dat mag, dan dat ook daadwerkelijk te gaan doen. Dat wil ik zeker onderzoeken. Dat lijkt me een heel goed instrument om mee aan de slag te gaan, dus als dat zo is dan kunnen we dat doen, dus wat mij betreft oordeel raad. Het is goed uitvoerbaar. Dan ook Partij voor de Dieren, de motie over een register van malafide ontwikkelaars. Want u zegt: leuk om in de toekomst... maar we willen het natuurlijk ook goed bijhouden dat je niet elke keer in diezelfde valkuil stapt en daar dus een register van bij te houden. Ik wil dat wel goed juridisch inrichten. Ik vind echt, we leven in een rechtsstaat, dus het moet gewoon kloppen, maar als we dat met die juridische voorwaarden goed kunnen inrichten, bijvoorbeeld je kan het wel op het niveau van een bedrijf doen, maar niet op het niveau van een persoon, dat is een voorbeeld van waar je rekening mee hebt te houden. Maar dan doe ik dat graag en dat is oordeel raad. Dan de motie 'Overheid houd je rug recht'. Vanuit ga nooit meer schikken, altijd de rechtsgang helemaal afmaken tot aan de rechtbank. Er werd mij ook gevraagd of ik het pleidooi van de heer Verweij onderschrijf, ja of nee. Dat onderschrijf ik. We hebben een rechtssysteem waarin eigenlijk van uitgegaan moet worden, als je er in der minne uit kan komen, dan is dat toch het beste. In dit geval vond ik het ook materiaal gezien een goede uitkomst van de schikking, omdat we daarmee wel de huurwoningen zouden behouden en ook de kopers niet hun huizen uit zouden jagen, wat ook belangrijk is. Dus hoe ik hier kijk naar het schikken in geschillen, dan lijkt mij dat inderdaad een overweging die je altijd moet kunnen blijven houden. Dus deze motie wil ik echt ontraden. Ik denk nog even los van de uitvoeringslast die het voor de rechtbank zal betekenen. Dat waren de moties van de Partij voor de Dieren. Dan ga ik door naar de vragen.

De **VOORZITTER**. Een vraag van de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, u gaf al een reactie op mijn eerste vraag over die projecten. U zegt: we hebben nu een nieuw kader. Dat begrijp ik, maar ik had begrepen dat er nog oude projecten zijn die nog vielen onder het oude kader. En zijn daar dan ook de risico's voor in beeld?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dat klopt. Ik had in mijn brief natuurlijk gezegd: het kost gewoon te veel tijd om dat eventjes in een week uit te zoeken, maar dat gaan we zeker doen. En het is ook de motie van de PvdA die vraagt om dat onderzoek te doen, om aantal en aard waarin, voordat we dat kader hadden, toch die afspraken zijn geschonden, maar dan moeten we dus elk contract lichten, dat kost gewoon tijd. Maar dat ga ik doen, absoluut. Dus deze motie van de PvdA waar ik op wilde komen is oordeel raad, maar ik kan er ook een toezegging van maken. Dat is ook goed.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, ik had inderdaad gezegd dat ik vind dat we hier eigenlijk geen raadsuitspraak over zouden hoeven doen, dus als de wethouder dat gewoon gaat doen dan vind ik dat prima, dus dan trek ik bij dezen die motie in onder de toezegging dat u gaat doen wat er staat.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja.

De **VOORZITTER**. Welke motie is dat?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dat is motie 4.

De **VOORZITTER**. Motie 4 van de PvdA bij dit onderwerp wordt ingetrokken.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Fijn, dank u. Natuurlijk ga ik dit doen, en ik kom erop terug en ik hoop dat ik helemaal niets vind. Dat hoop ik echt. Even kijken, dan vraagt u ook naar die controleerbare afspraken, hoe doen we dat? Ik heb aangegeven met dat monitoringssysteem en dat we dat jaarlijks ontvangen met een stempel van de accountant. En mochten er afwijkingen zijn, dan gaan we die boetes opleggen, tenzij we het nog kunnen herstellen. Dat is natuurlijk altijd beter, want dan heb je gewoon meer middenhuurwoningen. Maar als dat niet zo is, dan die boete. U vraagt ook de

raad te informeren. Ik denk met de toezegging die ik net heb gedaan dat ik over het verleden in ieder geval ga informeren, maar mocht in de toekomst blijken dat iemand inderdaad niet aan die afspraak heeft voldaan en we leggen een boete op, dat ik ook in de toekomst u daar dan over informeer. Want dat was volgens mij uw vraag en dat zal ik zeker doen. Die afspraken hebben we dus gemaakt, die leggen we vast in onze overeenkomsten die wij sluiten met de projectontwikkelaars, dus zo ziet het systeem er in de toekomst uit, of eigenlijk nu al maar ook in de toekomst. Dan mevrouw Kockelkoren van GroenLinks. Ja, die projectontwikkelaars die hiermee in een slecht daglicht komen te staan. Daar balen ze zelf natuurlijk ook van en ik denk ook dat het heel erg belangrijk is dat wij ook het kaf scheiden van het koren in onze communicatie, dat zal ik altijd doen. Ik zal altijd zeggen: er zijn goede partijen die met hart en ziel hier in Rotterdam mooie dingen realiseren. En er zijn boeven op het toneel. Nou, die boeven moeten we aanpakken, en dat doen we ook, en daar rapporteer ik over. En ik denk juist door strak daarop te handhaven, zou het vertrouwen er ook moeten zijn dat die partijen die het dus netjes doen het ook netjes doen. Dus dat is heel erg belangrijk, zowel in de handhaving dat goed en strak te doen, maar ook in de manier waarop wij over partijen spreken. Ik denk dat ook de corporaties, de ontwikkelaars zelf daar natuurlijk een belangrijke rol in spelen in ook transparant te zijn in hoe zij hun projecten doen. Dat soort zaken. Een pleidooi voor corporaties te laten bouwen voor de middenhuur. Helemaal mee eens, ik heb ook in de prestatieafspraken met hen afgesproken dat ze dat moeten doen. De financiering is natuurlijk altijd een punt, is het de DAEB-financiering? Nou, die lobby is ongoing elke keer, dus we spreken daar veel over. We hebben afgesproken dat we er 200 per jaar zouden doen. Dat loopt nog niet helemaal op schema moet ik eerlijk zeggen. Maar wat mij betreft mogen ze ook meer doen. Dit was het maximum dat zij zelf wilden doen. Van mij mogen ze meer doen. Maar goed, dit is zoals het nu is. En ik zeg: er worden ook heel goede middenhuurwoningen gebouwd door ontwikkelaars en dat wil ik toch maar weer onderstreep hebben, want dat zijn ook middenhuurwoningen waar mensen plezier van hebben. Leefbaar Rotterdam, mevrouw Bruin, u vraagt: waarom heeft die ontwikkelaar dit nu gedaan? Die waarom-vraag hebben we niet, wat ik in het debat ook zei, het was lastig contact krijgen en toen dat eenmaal zo was hebben we ons vooral gericht op handhaven en wat minder op de why, zal ik maar zeggen, de waarom-vraag. Alle energie is gegaan naar het handhaven en minder in: waarom heeft u gedaan wat u heeft gedaan? Dat hebben we nu in deze casus waarvan ik de brief vanochtend heb gestuurd natuurlijk wel gevraagd. Nou, dat zat met de bouwnummers door elkaar, een administratieprobleem zat daaraan vast. Maar dat is het eerlijke antwoord op deze vraag. U vraagt ook: waarom nu niet die boete gelijk opleggen? Dat is ook de afweging geweest. Op het moment dat we nu toch een middenhuurwoning kunnen redden voor een Rotterdammer dan doe ik dat gewoon liever. Mocht dat niet zo zijn, dan gaan we die boete gewoon opleggen en dat weten we binnen twee weken.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, wat er natuurlijk achter die vraag van mevrouw Bruin en mij zit, is dat er natuurlijk snel gewezen wordt naar: we krijgen het niet rond, of de businesscase klopt niet. En de vraag is dus of je daar mee zicht op kunt krijgen. Niet alleen voor deze kwestie, maar juist om te leren ook voor volgende kwesties, dat je met de ontwikkelaar ook gewoon de discussie aan kan gaan over het rendement.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dat zou je kunnen doen. Wij hebben dat in sommige gevallen ook wel gedaan. In dit geval is mij niet bekend of dat gedaan is. Wij laten de grond natuurlijk taxeren. Wij taxeren en wij berekenen zo dat soort prijzen. En dat is hier ook gewoon door een onafhankelijke taxatie gedaan en of er in dit geval gesproken is over rendementseisen weet ik niet. Het is wel iets wat je kunt doen. Ja, dat is mogelijk.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). En stel, u heeft in contact met een ontwikkelaar een gevoel van niet pluis, heeft u dan iets om het af te kunnen dwingen om naar die cijfers te mogen kijken en iets te mogen vinden van het rendement en dan dus mogelijkwijs niet tot een deal te komen? Kunt u dat afdwingen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Het is wel iets waarvan ik zelf denk dat het goed zou werken als we meer met open boeken zouden werken. Dat gesprek ben ik intern wel aan het voeren: kunnen we dat niet eens wat vaker doen? Tegelijkertijd, of je dat kunt afdwingen weet ik eerlijk gezegd niet, maar daar kan ik op terugkomen. Even kijken, dan de PvdA. U refereert nog even terug over de informatievoorziening aan de raad, waarom dat allemaal zo lang duurde, die schriftelijke vragen et cetera. Dat heeft ook te maken met dat ik graag openheid van zaken wilde geven over de situatie, maar dat je gewoon verplicht bent dan qua geheimhoudingsregels om dat af te stemmen met het bedrijf in kwestie. Dat is via de advocaat gegaan. Het duurde dus ook even voordat we alle toestemmingen binnen hadden. Dat is het verhaal, daardoor zaten er wat dagen tussen. Tenminste, ik had het natuurlijk al voor de zomervakantie moeten informeren. Dat heb ik ook erkend en ik heb het ook heel vervelend gevonden dat dat zo is gegaan, mijn excuses nogmaals, en die laatste week had met die geheimhouding te maken.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, u maakt me toch niet wijs dat u niet eens mocht melden dat er geschikt is?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nee, dat had ik kunnen zeggen. Maar ik wilde de schikking ook openbaar maken, dus daar waren we mee bezig.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar mijn vraag was waarom dat korte briefje dat we vrijdag aan het eind van de middag kregen, daar zat toch gewoon een werkweek tussen, tussen dat het op tafel lag en wij het eigenlijk alleen maar van de media mochten vernemen wat er gebeurd was. Had dat briefje nu niet gewoon op dinsdag of op woensdagochtend er kunnen zijn?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, nee, dat is zeker zo. Dat had zeker gekund. Soms ga je voor de tien, gelijk het hele pakket leveren, maar dat hadden we niet moeten doen. We hadden dat briefje gewoon eerder kunnen sturen. Eens. De heer Segers-Hoogendoorn. O nee, ik heb nog even de PvdA, u had die motie en daar heb ik al op geantwoord. Dan de heer Segers-Hoogendoorn. U vraagt: klopt wat de heer Verweij zegt? Ja, dat klopt. Het rendement, daar zijn we net op ingegaan, daar meer inzicht in te krijgen. Ik kom erop terug in hoeverre dat afdwingbaar is. Mevrouw Verkoelen, u zegt, al die juristerij, het gaat gewoon om de waarden die we hier in de stad willen uitdragen. We maken afspraken met elkaar en we houden ons eraan. Dat ben ik helemaal met u eens, dus met de moties van de Partij voor de Dieren die daar ook over gaan kan ik helemaal mee uit de voeten. Dus uw oproep om dat soort ontwikkelaars nauwlettend in de gaten te houden en echt alleen met goede partijen samen te werken ondersteun ik volledig. Dat sluit ook heel goed aan bij een eerdere motie van de heer Segers over dat Rotterdams DNA, waar we met ontwikkelaars ook mee aan de slag zijn. Het is gewoon hier netjes met elkaar samenwerken.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, over de inzage in dat rendement. Ik wil de wethouder ook vragen om wel terughoudend te zijn met dat soort eisen op tafel te leggen. Ik heb ook wel eens als ik naar de supermarkt ga dat ik vind dat ik veel te veel betaal voor een brood. Maar als ik steeds maar weer ga lopen drukken van: goh bakker, legt u mij even uit wat voor rendement u eigenlijk maakt. Op een gegeven moment zegt die bakker: joh, de groeten, ik neem mijn zaak wel ergens anders mee naartoe. We hebben ontwikkelaars ook nodig uiteindelijk, de woningnood is hoog, dus ik wil de wethouder ook vragen om daarin wel verstandig en terughoudend te zijn en niet op advies van de heer Segers-Hoogendoorn iedereen zijn boeken open laten leggen.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik heb dat niet gevraagd, ik heb gezegd: bij een niet-pluisgevoel, en ik zou zeggen bij die ontwikkelaars die dat niet willen zeggen, zou ik inderdaad zeggen: de groeten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nou, dat was exact wat ik ook wilde zeggen. Dag!

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik had het eigenlijk over met open boeken samenwerken hè, dan gaat het van beide kanten. Dat lijkt mij een fair game. Even een ander moeilijk dossier, de erfpacht. Daar hebben we ook gezegd: je wilt de transparantie aan de erfpachter geven zodat hij weet hoe die rekensom gemaakt wordt. Daar doen wij de open boeken. Ik zou het mooi vinden als je op zo'n manier ook onderhandelingen kunt doen. Daar had ik het over, of je dat zou kunnen afdwingen en of dat wenselijk is, daar heb ik me niet over uitgelaten. Ik denk niet dat het wenselijk is om heel stevig en tegenover elkaar te staan, maar meer te zoeken naar transparantie en openheid naar elkaar toe. Dat was mijn pleidooi en ik ben niet van verplichtingen. Dat werkt helemaal niet. Mevrouw Verkoelen, u zei ook: juridisch goed neerzetten, al deze zaken. Ja, absoluut. Dat hebben we nu in dat Actieplan Middenhuur. Dat is in de vorige raadsperiode vastgesteld en volgens die lijn handelen we ook, helemaal met u eens. Dan DENK.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Ik had nog een vraag over dat Actieplan Middenhuur, of dat nog wel up-to-date is gezien de nieuwe Woningwet. Dank.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik denk dat het goed is als ik daar met een brief op reageer naar aanleiding van uw vraag, omdat sommige dingen wel, sommige dingen niet, dus ik wil dat gewoon netjes voor u in kaart brengen. Dat lijkt me ook een heel goed idee. We hebben nu een nieuwe wet, we hadden een actieplan, hoe verhoudt zich dat tot elkaar? Het lijkt me beter om dat in zijn totaliteit aan u te doen toekomen, dus dat is wat mij betreft een toezegging aan u. Verder vraagt u te rapporteren over vergelijkbare gevallen. Dus deze motie van u en Leefbaar Rotterdam kan ik ondersteunen. Hij is zeer vergelijkbaar met die van de PvdA, maar dat is een toezegging geworden. Dus ik vraag ook even aan u: kunt u daar onderling uitkomen, want we hebben een toezegging en een motie. Het lijkt me handig om het bij één ding te houden. Maar ik kan dat dus doen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Het enige verschil tussen de moties is de termijn voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, hier staat eind 2024 en u had geen termijn. Oké, nou goed, ik moet heel even checken of het haalbaar is. Hoe eerder hoe beter begrijp ik, maar ik wil heel even checken of dat haalbaar is want ik krijg deze motie net.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, als het haalbaar is om dat onderdeel te laten zijn van de toezegging en dat we dan, zeg maar een suggestie aan mijn collega's, ook die motie intrekken, want het is gewoon zonde van de administratieve last.

De **VOORZITTER**. De heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Ja, een goede suggestie van de PvdA. Inderdaad, is de termijn die wij op de motie hebben gezet goed? Voor het einde van het jaar? Dan kunnen we hem inderdaad terugtrekken. Dank.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, eind 2024 moet lukken, krijg ik door.

De **VOORZITTER**. Motie 5 is ingetrokken, goed?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja.

De **VOORZITTER**. U kunt afronden.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). De heer Dahoe had ook nog de vraag naar aanleiding van de brief die ik vanochtend heb gestuurd, dat doorleggen van die afspraken, dat is echt bedoeld, dat doorleggen, zodat de verplichtingen die wij hebben neergelegd bij de ontwikkelaar worden doorgelegd naar de koper. En dat moet natuurlijk voor de volledige afspraken set gelden. Dus de instandhoudingstermijn, de huurprijs et cetera. Dat is de bedoeling. Het is niet de bedoeling dat daar nieuwe onderhandeling over plaatsvindt. Het is juist de bedoeling dat zij zich daaraan gaan houden. En dat doen we hiermee. Als dat niet gebeurt, dan hebben wij ons boetebeding.

De **VOORZITTER**. Is er nog iets blijven liggen? Ja, de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, ik had ook een vraag gesteld over wat voor raadsinstrumenten wij nu mogelijk hebben om strakker te kunnen sturen op het realiseren van betaalbaar wonen. En dan dachten wij bijvoorbeeld, kun je ook afspraken al vastleggen in de bestemmingsplannen? Ik heb begrepen dat je dan ook strakker kan sturen. En ik wilde graag een reactie van de wethouder wat daar de gedachtes over zijn.

De **VOORZITTER**. Anderen? Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, wij leggen dit soort afspraken altijd privaatrechtelijk vast. Je zou het in theorie ook publiekrechtelijk kunnen vastleggen in een bestemmingsplan. Wij doen dat eigenlijk niet in de gemeente Rotterdam. Dat heeft ook wel te maken met de flexibiliteit die je soms nog nodig hebt. Want een bestemmingsplan of omgevingsplan gaat jaren mee en mogelijk kan het toch zijn dat je die segmentering dan weer net even anders wilt, gezien de behoeftewijziging die er zou kunnen zijn. Dus om die flexibiliteit te behouden doen we het privaatrechtelijk en niet via het bestemmingsplan.

De **VOORZITTER**. Helder? Dan ronden we dit punt af. Hartelijk dank aan u allen.

6.1 Voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden – vervolg

De **VOORZITTER**. Ik heb mevrouw Mohamed-Hoesein nog gevraagd terug te keren naar aanleiding van het advies op de eerdere motie, maar ik zie dat mevrouw Vlieger er niet is. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Mevrouw Vlieger, als u mij hoort, wilt u binnentreden? Daar komt ze.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, de motie ingediend door GroenLinks en medeondertekend door PvdA. Voorzitter, ik snap de aansporing die daarin zit. Het is heel begrijpelijk dat de commissie en zeker via deze motie GroenLinks en PvdA, willen dat ik stuur op maximale uitnutting. Voorzitter, dat wil ik net zoals u. De taalaanbieders doen dat ook, ze willen zoveel mogelijk cursisten helpen, al is het alleen maar commercieel. Vanuit de gemeente sturen we daar actief op aan. We bieden de taalaanbieders voldoende ruimte om daar waar het mogelijk is uit te breiden in de financiën. Voorzitter, op het voorkomen van onderbesteding hebben we nu sturingsmechanismen. Het jaar 2023 heeft andere vormen, heeft andere onderdelen, componenten dan 2024. Dus voorzitter, op dit moment heb ik geen reden om te zeggen dat wij nog extra sturing moeten aanbrengen in de mechanismen. De ambtenaren kijken mee, de taalaanbieders ook. Die worden nog een keer aangespoord hierdoor, maar voorzitter, de motie moet ik ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja heel kort. Ik denk dat het jammer is dat hij wordt ontraden. We staan hier met volgens mij vijf raadsleden die een punt maken van onderbesteding. We zouden graag iets van een handreiking van de wethouder zien daarop. Ik hoop dat we dat misschien op een later moment alsnog krijgen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Niet? Dan zou ik u willen voorstellen om nu te gaan schorsen voor de lunchpauze. Het is nu bijna 12.30 uur. Is een uur genoeg? Ja? Dan verzoek ik u terug te keren om 13.30 uur en dat zal waarschijnlijk onder leiding zijn van de vicevoorzitter voor het eerste onderwerp. Ik schors de vergadering tot 13.30 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 12 september 2024

Notulen van de raadsvergadering van 12 september (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 12.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 13.33 uur tot 13.44 uur is waargenomen door mevrouw V.A. Bruin

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 13.33 uur tot 13.51 uur en van 14.20 uur tot 14.23 uur is waargenomen door de heer W. de Bel

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Een heel goede middag allemaal. Ik neem even de voorzittershamer over en zie dat we in groten getale weer aanwezig zijn.

7. TWEEMINUTENDEBATTEN

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). We hebben daarnet de reguliere debatten gehad en we gaan verder met de tweeminutendebatten.

7.1 Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). We beginnen met 7.1, Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam en dan mag ik het woord geven aan mevrouw Morkoç, gaat uw gang.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, elke voortgangsrapportage zien wij twee dingen. Een waslijst aan projecten en het nieuws dat we kielekiele staan met onze klimaatdoelen. Keer op keer heeft GroenLinks hier gevraagd om radicale stappen. Keuzes die wellicht onwennig voelen maar noodzakelijk zijn voor het klimaat. We moeten verder kijken dan onze eigen stadsgrenzen. Onze directe emissies dalen, maar onze indirecte emissies stijgen. We faciliteren gigantische gezondheidsrisico's, namelijk cruiseschepen. En wij faciliteren bedrijven die keer op keer hebben aangetoond dat ze het rendement boven onze leefbaarheid zullen kiezen. Voorzitter, in de commissie hebben wij meerdere punten aangestipt hoe de rapportage naar de raad verbeterd kan worden, zodat wij ons werk ook beter kunnen doen. De wethouder heeft deze omarmd en we gaan ermee aan de slag. Vandaag hebben wij drie vragen aan de wethouder. Wethouder, via de voorzitter, u heeft eerder een motie van ons afgeraden waarin wij vragen om de klimaatambitie van het college van 55% reductie in 2030 te verhogen naar 60%, zoals het rijk dat ook doet, zodat wij door middel van overprogramming meer zekerheid hebben op het behalen van onze doelen. Heeft u, na de laatste grote tegenvallers met het aardgasvrij project, de vertraging van de Delta Rhine Corridor onder andere, hier nu een andere opvatting over? Een tweede vraag, onze scope 1 daalt maar onze indirecte emissies stijgen. Hoe gaat de wethouder zorgen dat een daling in die indirecte emissies ook komt? Een derde vraag, wij zouden willen zien dat de samenwerking met de warmtecoöperaties wordt geïntensiveerd, ook met een financiële ondersteuningsregeling waar mogelijk. Staat de wethouder hiervoor open? Ook hebben we een drietal moties. De eerste motie gaat over het gebruik van bidirectionele laadpalen, want alle beetjes helpen bij netcongestie. De tweede gaat over het faciliteren van zonnepanelen op balkons, net zoals we dat doen bij gevels. En de derde gaat over het helpen van huurders met hun initiatiefrecht op

verduurzaming, want ook mijn verhuurder weigert zonwering op te hangen. En ik kan voor mezelf opkomen maar genoeg Rotterdammers niet, en wethouder, help hen ook. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Perfect binnen de tijd. Mevrouw Morkoç heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Help huurders met hun initiatiefrecht voor verduurzaming

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.1 Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam;

constaterende dat:

- huurders van particuliere woningen het initiatiefrecht hebben voor verduurzaming van de woning, waarbij ze verduurzamingsmaatregelen kunnen vragen van hun huurder;
- de gemeente Den Haag haar inwoners ondersteunt bij het gebruikmaken van hun initiatiefrecht als huurder, onder andere met contact met verhuurders, een concreet voorstel en een planning te maken en offertes aan te vragen;

overwegende dat:

- verhuurders niet altijd uit zichzelf investeren in het verduurzamen van de woning(en) in hun bezit;
- huurders vaak zelf goed weten welke verduurzamingsmaatregel het beste werkt in hun woning;
- het gebruikmaken van het initiatiefrecht voor mensen complex kan zijn, waardoor huurders niet gebruik durven te maken van het recht;
- het helpen van huurders door de gemeente ervoor kan zorgen dat er meer gebruik gemaakt wordt van het initiatiefrecht en er meer particuliere huurwoningen worden verduurzaamd;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of binnen bestaande duurzaamheidsloketten huurders ondersteund kunnen worden bij het gebruikmaken van hun initiatiefrecht voor verduurzaming;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, I. van Wifferen, R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun, T.J. Vonk en M.R. van Campenhout

Motie 2. Zon op je balkon

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.1 Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam;

constaterende dat:

- de Rotterdamse doelstelling op zon is om in 2026 3,2 km² aan zonnepanelen te hebben;
- de gemeente Rotterdam volgens de Rotterdamse zonneladder inzet op zon op daken en gevels;
- in de leidraad zonne-energie staat dat zonnepanelen alleen op de gevel geplaatst mogen worden wanneer ze goed geïntegreerd zijn in het ontwerp;

overwegende dat:

- zonnepanelen een goed alternatief zijn voor fossiele energie opwek;
- op dit moment nog te weinig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om zonnepanelen op gevels te plaatsen;
- voor zonnepanelen op gevels nog veel kansen liggen in Rotterdam onder andere door de vele hoogbouw die ontwikkeld wordt;
- zonnepanelen aan balkonbalustrades een versie van zonnepanelen op gevels kunnen zijn die goed geïntegreerd zijn in het ontwerp;
- zonnepanelen op balkons Rotterdammers in flats en appartementen de mogelijkheid geven om zelf zonne-energie op te wekken;

verzoekt het college:

- het gebruik van zonnepanelen op gevels, en in het bijzonder balkonzonnepanelen, te stimuleren;

- te onderzoeken hoe zonnepanelen op balkons kunnen worden gelijkgesteld aan zonnepanelen op gevels, zodat de daarvoor geldende principes en criteria uit de Leidraad Zonne-energie hierop van toepassing zijn;
- hierover terug te koppelen aan de raad bij de volgende voortgang van het Klimaatactieplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, R.T.J. van der Velden, T.J. Vonk en M.R. van Campenhout

Motie 3. Bidirectionele laadpalen maar dan een leukere titel

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.1 Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam;

constaterende dat:

- de klimaatdoelen van de gemeente zijn om in 2030 55% minder CO₂-uitstoot te hebben dan in 1990 en om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn;
- in het Klimaatactieplan Rotterdam de doelstelling van 4000 extra laadpalen in 2022-2026 is opgenomen;

overwegende dat:

- voor het halen van de klimaatdoelen nog grote inzet nodig is;
- netcongestie een obstakel is voor het behalen van de klimaatdoelen;
- elke maatregel die bijdraagt aan het verminderen van netcongestie genomen moet worden;
- bidirectionele laadpalen een bijdrage kunnen leveren aan het verzachten van netcongestie door het lokaal af- en opnemen van energie;
- door bidirectioneel laden auto's gebruikt worden als lokale batterijen en hierdoor gebruikt kunnen worden om dips op het elektriciteitsnetwerk op te vangen;
- steeds meer elektrische auto's gebruikt kunnen worden voor bidirectioneel laden waardoor de aanleg van bidirectionele laadpalen steeds logischer wordt;
- het aanleggen van bidirectionele laadpalen goedkoper is dan het vergroten van het elektriciteitsnetwerk;

verzoekt het college:

- bij de aanleg van laadinfrastructuur waar mogelijk gebruik te maken van bidirectionele laadpalen;
- samen met landelijke partners in overleg te treden om ervoor te zorgen dat aangesloten auto's geschikt zijn voor bidirectioneel laden;
- hierover terug te koppelen aan de raad bij de volgende voortgang van het Klimaatactieplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, M.H. Biljoen, R.T.J. van der Velden en M.R. van Campenhout

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Dan is de volgende spreker op mijn lijst de heer Bonte. Gaat uw gang.

De heer **BONTE** (lr). Dank voorzitter. Het Klimaatactieplan Rotterdam. Allereerst het goede nieuws van deze week, ECT gaat walstroom aanleggen. De overeenkomst met Rotterdam Shore Power is getekend en dit is een belangrijke stap voorwaarts op het gebied van duurzaamheid en het verbeteren van de leefomgeving. En daarnaast is het Porthos-project onlangs van start gegaan, gericht op het afvangen en de opslag van CO₂. En ook dat is goed nieuws. Voorzitter, industriepolitiek staat gelukkig weer op de agenda in Nederland. En daarbij zou het verlagen van de tarieven voor elektriciteit zeer gewenst zijn. Een verlaging van deze tarieven zou niet alleen de productie van groene waterstof stimuleren, maar ook de elektrificatie van de industrie kunnen versnellen. En in Nederland zijn de netwerkkosten voor energietransport hoger dan in andere Europese landen en dat heeft grote impact en het zet onze concurrentiepositie onder druk. En daarom vragen wij financiële steun voor investeerders in groene waterstofprojecten, want veel industriële gebruikers kijken met toenemende verbazing naar de

enorme tariefverschillen tussen Nederland en de andere landen. In Duitsland heeft men bijvoorbeeld de productie van groene waterstof vrijgesteld van de transportkosten voor elektriciteit, twintig jaar lang, mits de elektrolyzers voor eind 2028 operationeel zijn. Kijk, dat is ruimte creëren voor investeringen en zo maak je tempo met de energietransitie. Als Nederland serieus industriepolitiek wil bedrijven, moet het kabinet vergelijkbare keuzes gaan maken. En hierbij de oproep aan de wethouder om te gaan lobbyen in Den Haag. Leefbaar Rotterdam heeft samen met de VVD een motie voorbereid, 'Zonder industrie kennewenie'. Die roept op een lobby te starten naar de rijksoverheid om de netwerktarieven in Nederland te verlagen voor de industrie. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). De heer Bonte heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Zonder industrie kennewenie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van 7.1 Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam;

constaterende dat:

- een goed vestigingsklimaat voor industrie in Rotterdam van groot belang is voor de welvaart van heel Nederland;
- door politieke keuzes onze netwerkkosten voor transport van energie hoger zijn dan die in onze buurlanden, met een disproportionele impact op de tarieven voor grootverbruikers en een negatieve impact op de Nederlandse concurrentiepositie;
- bij de recente toekenning van Europese waterstofsubsidies Nederland is achtergebleven bij andere landen en investeringsprojecten is misgelopen;
- groene waterstof essentieel is voor het verduurzamen van de zware industrie en het zware transport, en een sleutelrol speelt in de energietransitie;

overwegende dat:

- Rotterdam de ambitie heeft om een koploper te worden op het gebied van waterstof;
- de kans groot is dat producenten en afnemers van groene waterstof naar het buitenland zullen uitwijken als hier de kosten substantieel hoger zijn;
- de kosten voor nieuwe waterstofinfrastructuur niet door de eerste gebruikers gedragen zouden moeten worden, maar over meerdere generaties verspreid moeten worden;
- early adopters van duurzame technologie, die bijdragen aan CO₂-reductie, ondersteund en gestimuleerd moeten worden om nieuwe productieketens op te zetten;

verzoekt het college:

- een lobby te starten richting de rijksoverheid om de netwerktarieven in Nederland voor het transport van elektriciteit te verlagen en gelijk te trekken met die in de omliggende Europese landen, zodat Rotterdam haar leidende rol in de energietransitie kan waarmaken, zowel bij de productie van groene waterstof als bij de elektrificatie van de industrie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.M. Bonte en M.S. Abrahamse

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Dan kijk ik nu de zaal rond, ik zie twee handjes, mevrouw Abrahamse en daarna mevrouw Van Wifferen. Gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Leefbaar Rotterdam begon al met het goede nieuws van deze week, maar ik wil eigenlijk starten met het beste nieuws, namelijk dat ook nu de Maasvlakte, zowel 1 als 2 in beeld is voor een kerncentrale vanuit het nieuwe kabinet en dat het dus eindelijk ook serieus wordt genomen. En dan mijn bijdrage. Deze zomer riep ik klimaatactivisten, die zeggen zoveel om het klimaat te geven, op om vooral in de haven te gaan solliciteren. In plaats van steeds maar weer jezelf vast te ketenen aan de Botlekbrug, zoals we ook een paar weken terug weer zagen, kun je beter in de energietransitie gaan werken. Er worden namelijk al een hoop stappen gemaakt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Een interruptie van mevrouw Morkoç, gaat uw gang.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja voorzitter, de VVD jaagt me wel echt direct op de kast. Dat doet ze erg goed. Twee punten. Over de kerncentrale, ik dacht dat de VVD zoveel waarde hecht aan onze industrie. Blijkbaar is dat niet zo, want zelfs hier heeft het Havenbedrijf weer gereageerd dat het een ontzettend slecht idee is om dat daar te faciliteren. Punt één. Punt twee gaat over de klimaatactivisten waar de VVD een opinieartikel over heeft geschreven. Een heel rake reactie van XR ook als opinie, waarin staat: dank u wel VVD maar we hebben al een baan. Naar de Wereldhavendagen heb ik zelfs een activist meegenomen die in de haven werkt om te laten zien aan de VVD: kijk, ik heb er een gevonden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Daar was ik bij. Mevrouw Abrahamse, gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, op dat laatste punt kom ik sowieso nog in mijn bijdrage. Ik ben gewoon ook blij dat mevrouw Morkoç ook erkent dat het inderdaad bijdraagt als je gewoon gaat werken in de haven. Maar daarnaast, als we het hebben over de kerncentrale, het Havenbedrijf heeft zich daarover zo geuit, maar als ik kijk naar de industrie hebben we ook de enorme oproep om meer elektriciteit die er nodig is, meer netcapaciteit, en hebben we dus ook die duurzame bronnen nodig in Nederland en moeten we niet alleen importafhankelijk zijn. Dus dat is als we het hebben over de industrie ook zeker een oproep. Terug naar mijn bijdrage, zodat ik ook nog op het tweede punt van mevrouw Morkoç kan komen. Er worden al een hoop stappen gemaakt, en dat wil ik eigenlijk vandaag benadrukken, dat in die haven van alles gebeurt om het duurzamer te maken. En als we het hebben over die klimaatdoelen van 2050 dan hebben we dus ook echt extra personeel nodig en dat is dus ook vooral mijn punt als ik oproep om in de haven te gaan werken in plaats van alleen maar iets erover te roepen. En inderdaad, toen werd mij door Extinction Rebellion verweten de bedrijven de hand boven het hoofd te houden. En weet je, eigenlijk ben ik daar gewoon best wel trots op. Want zonder investeringen en innovaties van deze bedrijven gaan we onze klimaatdoelen nooit halen. Dus ja, ik kom op voor deze bedrijven. En ik heb toen ook gezegd op LinkedIn: kom naar mij toe met innovaties die al gebeuren in de haven. En ik heb best wel wat reacties gekregen en ik heb ook de afgelopen weken veel moois ontdekt. Zoals duurzaam beton. Dat wordt door ons Havenbedrijf al ingezet in plaats van meer CO₂ uitstotend beton. We hebben allemaal startups die ook bijvoorbeeld een duurzaam rif maken in onze haven. Dus als ik dat dan hoor, dan denk ik: we zijn gewoon goed bezig. En we halen onze doelen en ik ben blij dat mevrouw Morkoç dat in haar bijdrage ook erkent. Ik vind het dus vandaag belangrijk dat we niet alleen maar gaan zeggen: we moeten meer doen, en als een rupsje-nooit-genoege hier staan maar ook gewoon eens benoemen dat het gewoon heel goed gaat, dat we heel goed bezig zijn en dat we onze klimaatdoelen halen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Bruin). Dank u wel. Over uw tijd heen, maar... Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, zoals altijd is het heel goed dat we in deze raad weer stilstaan bij het klimaat, want als er ergens een kans is voor onze stad is het wel rondom duurzaamheid. Zo slaan we al goede slagen in de stad, bijvoorbeeld dat we koploper zijn bij het plaatsen van zonnepanelen. Daar blijven we toch heel zonnig en optimistisch over. En daar mogen we trots op zijn. Wat D66 betreft moeten we realistisch zijn, maar mogen we ook vieren wat er al goed gaat. Dat betekent natuurlijk niet dat we een pas op de plaats moeten maken maar dat we ook echt door moeten zetten, want ook dat is nodig. Voor D66 is de toegankelijkheid van duurzaamheid cruciaal en daarom dienen we samen met GroenLinks en de SP ook een motie in om te onderzoeken of we het voor huurders makkelijker kunnen maken om initiatief te kunnen nemen om hun woning te verduurzamen. Op alle vlakken moeten Rotterdammers namelijk de mogelijkheid krijgen om te verduurzamen. Dat is namelijk goed voor de portemonnee, maar ook voor het klimaat.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Van mijn kant geen extra moties of vragen aan de wethouder, maar ik wil wel aandacht vragen voor twee moties die inmiddels zijn ingediend door GroenLinks en waarvan wij ook mede-indiener zijn. Klimaatverandering en energietransitie zijn grote opgaven van deze tijd waar we als ChristenUnie van vinden dat we daar maximale verantwoordelijkheid voor moeten nemen. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken dat de kloven die er in Rotterdam zijn, de verschillen tussen arm en rijk, niet groter worden door de energietransitie. We zien ontwikkelingen in onze stad die ons wel zorgen baren op dat punt, want mensen die in goedkopere en slecht geïsoleerde

huizen wonen, betalen de rekening voor het extremere weer en de stijgende energiekosten. Bewoners in huurhuizen kunnen minder gemakkelijk maatregelen nemen om zich aan te passen aan die nieuwe omstandigheden waar eigenaren van woningen dat wel kunnen. Afgelopen zomer werd ook de term koelteongelijkheid gemunt, ook een voorbeeld van de verbreding van de kloof die er in Rotterdam al is. En daarom zijn we mede-indiener van de moties die, zoals ik al zei, door GroenLinks zijn ingediend en die wij van harte steunen en waar wij ook echt de raad toe oproepen om daar voor te stemmen, voor het realiseren van zonnepanelen op de balkons en het versterken van het initiatiefrecht voor huurders. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Ja, mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Voorzitter, om de klimaatdoelen te halen moeten we wel in de versnelling. En wachten op het rijk is wat de PvdA betreft geen oplossing. Het is onrealistisch dat dit kabinet meer gaat investeren in de energietransitie. We vragen daarom ook aan de wethouder wat zij aanstaande woensdag gaat doen, wanneer u weet dat het geld inderdaad niet meer komt van dit kabinet. We hebben het natuurlijk over het warmtenet. En wat gebeurt er met onze gemeentemiddelen als blijkt dat het rijk niet over de brug komt, is onze vraag aan de wethouder. Voorzitter, de PvdA kijkt vooruit en wij pleiten ervoor om nu het budget dat dus niet meer inzetbaar is voor de warmtenetten in te zetten voor de woningisolatie en hiermee bestrijden we ook de energiearmoede. Daarvoor dienen we deze motie in samen met 50PLUS.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Isoleren is ook besparen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam";

constaterende dat:

- de gemeente als taak heeft de gebouwde omgeving in 2050 klimaatneutraal te maken. Waarbij het verduurzamen van woningen een belangrijk onderdeel is;
- om de huidige doelstellingen te halen er een flinke versnelling moet komen;

overwegende dat:

- het huidige budget voor de warmtenetten nu niet meer inzetbaar is en subsidie van de landelijke overheid onwaarschijnlijk is;
- het isoleren van woningen een grote bijdrage levert aan het duurzamer maken van Rotterdam;
- geïsoleerde woningen ook een positieve bijdrage leveren aan het oplossen van de energiearmoede in Rotterdam;
- de meest duurzame energie niet gebruikte energie is;

verzoekt het college:

- om het vrijgekomen geld dat niet meer inzetbaar is voor de warmtenet aanpak te investeren in een uitgebreide aanpak om meer sociale woningen te isoleren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, gisteren las ik toevallig in de krant dat er wetenschappelijk is bewezen dat steden regenmagnaten zijn, en dat hoe hoger de gebouwen, hoe hoger de plensbuien zijn, waar we gisteren onder andere getuige van zijn geweest. Maar met het klimaat is meer aan de hand. Er moet ook meer op gebeuren. Maar voor ons is heel belangrijk dat er klimaatrechtvaardigheid is en dat de bewoners meegenomen worden in de klimaatplannen. Anders loopt het vast. Daarom steunen we

van harte, wat we al eerder deden, met D66 over dat huurders ook kunnen zorgen dat hun huis geïsoleerd wordt. Dat is nu een motie, samen met GroenLinks en D66. Want echt, zonder bewoners gaan we er niet komen. Dat zie ik iedere dag in mijn wijk onder andere over die energietransitie. En we zijn ook erg benieuwd waar het klimaatburgerberaad mee gaat komen om ons nog verder op gang te helpen. Daar wil ik het even bij laten voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Dank u wel voorzitter, ik houd het kort. Net voor het zomerreces spraken we over de tweede update van het KAR en wij zien ook de uitdagingen op het gebied van klimaat, maar ook de stappen die wij maken. Mijn collega's benoemden ze al in de actualiteiten. We houden het allemaal nauw in de gaten, ook met de landelijke ontwikkelingen die op ons afkomen. En ik wil me eigenlijk gewoon aansluiten bij de vragen van de PvdA over het warmtenet, want wij verwachten ook vanuit dit kabinet geen bakken met geld meer. Voorzitter, onze aandacht ging ook naar de toegankelijkheid van het document en daar zijn verbeteringen in aangebracht en daarvoor ook de nodige complimenten. En ook de representativiteit van het Rotterdamse burgerberaad houdt onze aandacht. De wethouder heeft ons verzekerd dat het maximale is gedaan om deze te borgen en we kijken dan ook uit naar de eerste rapportages vanuit het burgerberaad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Ook wij sluiten aan bij eerdere sprekers, onder andere ook GroenLinks. We moeten inderdaad rekening houden met tegenslagen. Dat betekent dat we ambitieuzer moeten zijn dan de doelen die er nu staan. We kunnen met bestuurlijke tegenslagen te maken krijgen, economische tegenslagen. Het betekent dat we er alles aan moeten doen en inderdaad meer ruimte in de doelen die we stellen is daarbij wenselijk. Daarnaast sluiten we uiteraard ook aan bij alle opmerkingen over gelijkwaardigheid. Er zijn ook belangrijke onderzoeken gedaan ook onder de Nederlandse bevolking, dat mensen pas achter klimaatdoelen gaan staan als ze ook daadwerkelijk niet financieel geraakt worden. En Rotterdam is een van de armere steden van Nederland. Dat betekent dat bij alle maatregelen die we nemen we ervoor moeten zorgen dat er geen klimaatongelijkheid ontstaat. En bij alles wat in die richting wijst sluiten we ook aan. Tot slot is het inderdaad heel positief dat we bijna alles doen, de KAR, alle vormen van innovaties, alle nieuwe ontwikkelingen en ook wetenschappelijke kennis wordt daarin meegenomen. We zien de haven, inderdaad het Porthos-project, ontwikkelingen over mogelijk een kerncentrale die we zeer positief vinden, dus goed bezig, probeer nog één stap verder te zetten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Laat ik beginnen met de maatregelen voor de gebouwde omgeving. Dit betreft voornamelijk een voortzetting van de aanpak die op het terugdringen van de scope 1-emissies gericht is. Dat is dan de gasstook. Hier blijkt de maatregel met het grootste CO₂-effect het afkoppelen van woningen van het gas te zijn en aan te sluiten op het warmtenet. We kennen inmiddels de problemen met het warmtenet, dus zul je ook heel snel andere maatregelen moeten nemen, waaronder isoleren. Daarom steunen wij ook de motie van de PvdA, die wij een goede motie vinden, om het geld te besteden aan het isoleren van woningen. Over scope 1 gesproken, de directe uitstoot van CO₂, hier gaat het om alle uitstoot die door verbranding van fossiele brandstoffen bij de industrie door voertuigen of in gebouwen plaatsvindt. Als dit binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam gebeurt, worden de emissies aan Rotterdam toegekend. Maar ja, Rotterdam is een internationale havenstad, ook qua luchtvaart, maar die worden niet in die berekening meegenomen. En dat in de grootste havenstad, jaarlijks 30.000 schepen, ongeveer 80 per dag. En dat zijn de enorme vervuilers. Dus wij vinden het beeld dat geschetst wordt van Rotterdam wel vertekenend. En straks komen ook nog de projecten Aramis en Porthos erbij en het Havenbedrijf rekent zich eigenlijk al rijk met betrekking tot de CO₂-reductie. De CO₂ wordt echter voor het grootste deel aangevoerd met zeeschepen van buiten de haven en dat zorgt dus niet voor een CO₂-reductie binnen Rotterdam. En dan blijven we maar de heilige graal van waterstof noemen, ook hier zijn de problemen legio. Ik hoef dat niet meer uit te leggen. Maar het echte probleem in de Rotterdamse haven is natuurlijk gewoon de fossiele industrie die ook geen strobreed in de weg wordt gelegd. En deze industrie wordt nog steeds omarmd en gepamperd, onder andere door het Havenbedrijf. Laat Rotterdam nu eens een keer stoppen met deze vervuilende bedrijven, die ook nog eens de klimaatcrisis veroorzaken. We zien het

overall ter wereld dagelijks in het nieuws. Het is 1 voor 12, dus weg met die fossiele bedrijven uit Rotterdam. Waar we wel positief over zijn, is het inzetten van wind- en zonne-energie, en deze gaan hun vruchten afwerpen. En wat ons betreft kan er nog meer ingezet worden op deze twee bronnen. Tot zover, want mijn tijd is op.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Eerst wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel. Ik zal een deel van de beantwoording voor mijn rekening nemen, alles wat te maken heeft met de industriepolitiek en de haven die daarbij hoort, door mijn collega-wethouder Simons. Allereerst de vragen van GroenLinks. U zegt: al die plannen zitten eigenlijk vooral op scope 1. De heer Van der Velden gaf het eigenlijk ook al aan. Hoe zit het met 2 en 3? Nou, we sturen dus wel degelijk ook op scope 3-effecten, met name in ons circulaire economie-programma dat we hebben gelanceerd verleden jaar. Dat is ook een manier om die scope 3-effecten te implementeren of daarmee bezig te zijn. En een andere is ook die energiemix die ook leidt tot vermindering van scope 2-effecten. En als laatste wil ik ook even benadrukken het plan van aanpak Duurzaam doorbouwen, dat we hebben neergezet samen met de partijen, corporaties, ontwikkelaars, noem maar op, om echt ook veel meer biobased te gaan bouwen en daar – er wordt gewezen (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Nou goed, in ieder geval, ik zal even verder gaan, dus we hebben het plan van aanpak Duurzaam doorbouwen, het circulaire economie-programma, waarmee we natuurlijk ook in de andere scopes reductie beogen. Dus dat doen we wel degelijk. U vraagt ook over warmtecoöperaties. Er zijn natuurlijk warmtecoöperaties. We hebben in ons coalitieakkoord afgesproken dat we vijf gebiedsaanpakken echt ook financieel steunen. Daar hebben we toch ook een hoop geld voor vrijgemaakt om daar die aanpak aardgasvrij te doen. We zien ook dat er warmtecoöperaties zijn, onder andere in Schiebroek, waar ook met warmtenetten gewerkt gaat worden. Wij faciliteren dat, wij onderzoeken ook samen met hen: wat kan de rol van warmtecoöperaties in die hele transitie zijn, maar we hebben geen financiële middelen vrijgemaakt voor het helpen van warmtecoöperaties, dus buiten de gebiedsaanpakken die wij doen. Dat waren vragen die specifiek op de gebouwde omgeving waren gericht. U heeft ook een aantal moties. Die zal ik gelijk even behandelen. Dat is eentje over de huurders helpen met het initiatiefrecht, om te kijken hoe we dat goed kunnen doen zodat zij ook aan de slag kunnen. Dat doen we graag, dat is heel goed uitvoerbaar, dus oordeel raad. U zegt ook: 'Zon op je balkon'. Nou, hoe meer ruimte wij voor zonnepanelen kunnen regelen hoe beter, zou ik zeggen. Dus wat ons betreft oordeel raad. Wij kunnen dat goed uitvoeren. Wel willen wij speciale aandacht vragen voor veiligheid, maar dat zult u ongetwijfeld ook belangrijk vinden. Als laatste zegt u 'Bidirectionele laadpalen, maar dan een leukere titel'. Ja, dat is ook iets wat wij goed kunnen doen. Graag meedenken over leuke titels, maar dit is best een leuke. Dus dat kunnen wij zeker doen en het helpt ook in het voorkomen van netcongestie dus dat is altijd hartstikke mooi als we daar weer een plan voor kunnen realiseren. Dan heeft de ChristenUnie ook een aantal vragen en opmerkingen gemaakt maar volgens mij niet heel specifieke vragen aan mij. PvdA, u geeft aan, die warmtenetten, het ziet er allemaal somber uit. Ik kom binnenkort met een brief naar u toe waarin ik inzicht geef in waar we mee bezig zijn als het gaat om de behandeling van de Wet collectieve warmte (Wcw), waar het gaat om warmtebedrijven, hoe we die moeten gaan vormen, als die WCW ook daadwerkelijk geïmplementeerd kan gaan worden als die is aangenomen, welke kans we daarin zien. Ik sta nog volop achter die gebiedsaanpakken. Ik ben bezig met Eneco om te komen tot een overeenkomst om in Prinsenland Het Lage Land echt verder te gaan. We gaan in de Agniesebuurt ook verder, heb ik u al verteld. We zijn in BoTu nog bezig. Met Vattenfall hebben we afspraken gemaakt in Rotterdam-Zuid, dus zij het dat het langzamer en op iets kleinere schaal gaat, dan aanvankelijk gehoopt, zijn wij gewoon verder. En ik wil niet verslappen en ik wil ook Prinsenland Het Lage Land nog niet van het lijstje laten vallen, zeker die wijkraad die er ook om vraagt. Kom nu bij ons die warmtetransitie doen. Dus ik heb dat geld echt nodig voor die transitie in die gebieden. Dus deze motie, laten we zeggen, we zijn nog steeds bezig en ten tweede zien we ook dat er op het terrein van warmtebedrijven al heel veel in beweging is, dus deze motie ontraad ik. Dan nog de SP en ook Volt kwam daarop terug, over het burgerberaad en eigenlijk het belang van bewoners meenemen in die hele transitie. Daar heeft u allen eigenlijk altijd heel veel aandacht voor. Het moet rechtvaardig, het moet niet leiden tot verdere tweedeling, en daar vindt u het college helemaal aan uw zijde. Dat vinden wij ook. We vinden het heel erg belangrijk, die transitie moet gaan, die moet snel gaan, absoluut. Maar we moeten iedereen meenemen. En daarom is zo'n burgerberaad natuurlijk belangrijk. Hun advies zal niet meer lang op zich laten wachten. Maar ook wat we doen bij aardgasvrij is bijvoorbeeld deur aan deur met mensen in gesprek om ook dat vertrouwen daar in die hele transitie te vergroten. Dus ik ben het helemaal met u eens. Verder had ik geen moties en vragen meer.

De **VOORZITTER**. Wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Er werden een paar voorbeelden genoemd van projecten die goed gaan. Dat is de walstroom bij de ECT maar ook bij de RWG. Dat zijn echt de grote containerterminals in onze haven en ik ben ook blij dat deze bedrijven ook leiderschap hebben getoond en die stap hebben gezet. Dat is ook belangrijk voor Rotterdam. Het geeft direct verlichting in geluidsoverlast en dat is in een dichtbevolkt gebied gewoon echt belangrijk. Maar ook uitstoot. Porthos is ook genoemd. Het is een lang traject geweest, maar de schop is in de grond. Maar ik moet ook eerlijk zijn tegen u. Er pakken zich wel donkere wolken samen aan de horizon en ik zal alvast een tipje van de sluier oplichten, want ik denk: ik ben er nu toch. Netcongestie, stikstof en de Delta Rhine Corridor, dat zijn natuurlijk gewoon echt hoofdpijndossiers aan het worden voor de verduurzaming van onze haven maar ook voor het in de lucht houden van onze industrie. Suggesties van stop met fossiel, dan gaat hier nu het licht uit en we komen nu weer langzaam in het koudere weer, dus dan kom je straks thuis en dan is het koud. Ik denk niet dat dat een reële optie is. Er ligt een heel mooie motie, 'Zonder industrie kennewenie'. Ik vind dit echt een ondersteuning van ons beleid, van het college. Lobbyen, we zijn ook druk bezig ook met de Delta Rhine corridor, daar hebben we ons nog niet bij neergelegd, zowel de havenindustrie niet, het Havenbedrijf, zelfs Duitsland, Noordrijn-Westfalen, daar komen we ook binnenkort weer met een actie, waardoor het lobbyen zichtbaar wordt. We doen er alles aan, maar deze motie is een steuntje in onze rug, dus om die reden zullen we deze motie met liefde omarmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter, over de haven schetst de wethouder een heel somber verhaal en dat is ook terecht. Ja, we gaan de doelen niet halen. Dat kan ik ook alvast zeggen. De wethouder durft dat nog niet uit te spreken, maar alles wijst erop dat je die doelen in de haven niet gaat halen, maar ik hoor hem echter niet over extra maatregelen om het wel te gaan halen. Dus waar gaat de wethouder nu die extra maatregelen... wat gaat hij nu doen om die doelen wel te halen in de haven?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, ik heb net al een aantal voorbeelden gegeven waarop wij ook als gemeente en als wethouder gewoon direct invloed hebben. Bijvoorbeeld walstroom, maar daar ben je ook nog afhankelijk van de wet, het Havenbedrijf en de bedrijven zelf. U had ook nog een vraag over overprogrammering, die was ik nog even vergeten. Dat is in de commissie besproken. Ik ben vandaag bezig met de brief, dus die gaat er als het goed is eind van de middag uit. En daaraan is ook een rapport toegevoegd van een extern onderzoeksbureau dat sombere zaken schetst. Dat moet ik eerst met u delen voordat we daar verder over kunnen praten. We zijn echt afhankelijk van de rijksoverheid met die netcongestie. Wij doen er alles aan, samen met wethouder Zeegers en wethouder Struijvenberg om de Stedins en Eneco's van deze wereld tot spoed te manen. Het rijk hebben we ook nodig voor sommige projecten à la Porthos om eigenlijk te mogen afwijken van de stikstofregels, omdat je tijdelijk wat meer stikstof uitstoot maar voor een groen doel. Daar is de Raad van State in meegegaan. De vorige minister wilde daar nog niet in mee, maar we gaan ook weer een afspraak maken met de nieuwe minister, dus zo zijn we constant bezig, elke dag bijna, wat we kunnen doen. Daar rapporteer ik ook over. Worden we overal met gejuich ontvangen? Kan alles? Het eerlijke antwoord is nee, maar wat we kunnen, dat doen we gewoon, en dat bespreken we ook met elkaar in de commissies en in deze raad. En nogmaals, ik ben met een brief bezig, en ik maak gelijk van de gelegenheid gebruik om te zeggen dat het echt moeilijk wordt en dat er echt dingen zijn die in de weg staan. Maar goed, we hebben ook een nieuw kabinet. Dat kan ook nog dingen veranderen ten gunste van de verduurzaming van de Rotterdamse haven. En dat is heel belangrijk, want als het hier niet lukt, lukt het gewoon niet in Nederland.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Reitema. Een veegvraag.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja voorzitter, de PvdA is wel wat pessimistischer over wat dit nieuwe kabinet gaat doen en wij geloven dat het een doodlopende weg is en voorzien dat het met het warmtenet niet alleen uitstel maar vooral afstel zal blijken. Maar uit de beantwoording van de

wethouder maak ik wel op dat het geld dus wel beschikbaar blijft voor de energietransitie, ook als de projecten stuklopen. Dat concludeer ik dus uit de beantwoording van de wethouder.

De **VOORZITTER**. Anderen? Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, ik had nog een veegvraag, dat was mijn eerste vraag over de overprogrammering. Wethouder Simons heeft die beantwoord omdat we dat bij de Havenvisie op het onderwerp Haven al hebben behaald. Maar dit gaat specifiek over het onderwerp klimaat in het stedelijk gebied waar de motie ook voor was. Dus die was niet voor u wethouder. Dus bij de ene wethouder hebben we het al zover gekregen dat die snapt hoe belangrijk overprogrammering is, superfijn. Maar dit ging over een eerdere motie van 55% naar 60% overprogrammering op klimaat, waar we ons zorgen maken. Deze is eerder helaas verworpen. En mijn vraag was: ziet u daar nu de ruimte voor?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, de opmerking van mevrouw Reitema over dat geld dat we nu beschikbaar hebben gesteld voor die aardgasvrij aanpak, die houden we in onze boeken ook zo staan. Dat klopt. En de vraag van mevrouw Morkoç over overprogrammering. Kijk, wij zijn zeker bezig met overprogrammering in de projecten die we doen om die 55% te halen. Dus daar hebben wij overprogrammering, maar dat moet ook. Want je ziet, het is net als bij huizenbouw. Je ziet ook bij de energietransitie en verduurzaming, sommige projecten lukken dan toch niet zo goed. Dus je moet eigenlijk meer projecten inboeken om je doelen te halen. Maar we zullen niet het doel gaan aanpassen.

De **VOORZITTER**. Dan rond ik de beraadslaging op dit punt af.

7.2 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 7.2, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan. Ik heb geen sprekerslijst, dus ik ga u langs. Ik zie twee vingers wijzen in de richting van de heer Verhoef. Dat is altijd goed. Mijnheer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, het is algemeen bekend dat Leefbaar Rotterdam kritisch is op megawindturbines op land. Wij zien ook dat de gemeente vaak helaas een ondergeschikte rol speelt en provincie en rijk leidend zijn. En juist die laatste, het rijk, laat het ook nog steeds afweten. De nieuwe regels vanuit het rijk laten nog steeds op zich wachten. Die heldere kaders voor wat betreft afstand en geluid zijn er nog steeds niet, terwijl verschillende onderzoeken er al langere tijd op wijzen dat gehanteerde afstandscriteria vaak te summier zijn en gezondheidsschade door geluid en slagschaduw op de loer liggen. Ik roep de wethouder dan ook op om bij de minister aan te dringen op spoedige komst van deze nieuwe kaders, zodat gemeenten weten waar ze aan toe zijn, meer in positie komen en meer handelingsruimte krijgen. Het blijft nu toch steeds maar iedere keer een beetje wikken en wegen. We lijken ook vooral te leven in een papieren werkelijkheid. Eén bedrijfspand van meer dan 1500 meter² mag niet, want gevaarlijk, maar op dezelfde plek twee panden van 800 meter² neerzetten, geen probleem. Geluidsoverlast wordt gemeten gemiddeld over een jaar. We zetten de turbines dus gewoon een paar weken stil en de rest van het jaar mogen bewoners gewoon in de herrie zitten. Een Europese blik hierop zou ook geen kwaad kunnen, want de verschillen zijn groot voorzitter. Waar wij tweemaal tiphoogte aanhouden als afstandscriterium, daar houdt Denemarken viermaal tiphoogte aan en Polen en de Duitse deelstaat Beieren maar liefst tienmaal de tiphoogte. Om maar een voorbeeld te noemen. Ik heb nog een aantal vragen aan de wethouder. Kunt u toezeggen dat de toekomstige bouwplannen in Hoek van Holland, onder andere aan de Krimssloot, niet in gevaar komen door de komst van deze megawindturbines? Ook als de nieuwe kaders van het rijk er komen. Bewoners van Hoek van Holland snakken naar woningen. Lost de komst van deze windturbines de netcongestie in Hoek van Holland op zodat in bouwplannen ook gestapelde bouw met een lift gerealiseerd kan worden? Of gaat deze stroom ook richting Schiphol? Hoe zit het nu met die vierkante meters BVO aan de Kulkweg? Is het nu 1499,43 meter² of is het 1503 meter²? In de commissie zei de wethouder dat het toevallig zo uitkwam. Dat zij de komst van deze megawindturbines heel belangrijk vindt en dat ze er daarom haast mee wil maken. En dat zij eventueel de RvS, de Raad van State-uitspraken dan wel zou zien. Nu heeft Rotterdam een niet zo heel goed trackrecord bij de Raad van State, dus ik bewonder haar vertrouwen en enthousiasme. Hoe kan het nu steeds dat participatie zo

wisselend wordt ervaren? Velen, ikzelf ook moet ik eerlijk zeggen, vinden het participatietraject er best goed uitzien in vergelijking met eerdere projecten. Maar toch zijn er nog veel tegengeluiden te horen vanuit Hoek van Holland. Kunt u daarop reflecteren? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Ik houd het kort, het is wat mij betreft Beneluxplein all over again. Het verhaal is eigenlijk vrijwel hetzelfde als van de vorige periode. Daar was eigenlijk overeenstemming over drie minder hoge windmolens en het werden twee heel hoge. Hetzelfde verhaal zien we hier opnieuw. We zijn als CDA niet tegen windmolens en ook niet per se tegen windmolens op land, maar wel als ze op een verkeerde manier geplaatst worden en wat ons betreft zijn hier veel te veel vraagtekens. Ik heb het niet voor niets geprobeerd vanochtend van de agenda te halen voorzitter. Niet om te traineren, maar gewoon simpelweg omdat het DCMR-advies niet meer helemaal accuraat is. Dat is gisteren gebleken en vandaag nemen we dus een besluit op basis van onvolledige informatie. Ik heb grote zorgen over woningbouwprojecten in de toekomst, precies op die plek waar het juist heel erg nodig is voorzitter. Dus wij kunnen op geen enkele manier hiermee instemmen en zullen straks ook tegen het raadsvoorstel stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse heeft een vraag aan u.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ik snap dat er wat zorgen zijn in Hoek van Holland over woningbouw et cetera of dat door kan gaan. Daar kan de wethouder straks op reageren. Dat heeft ze ook al in de commissie gedaan. Maar ik snap niet hier de vergelijking met Beneluxplein. Dus ik vraag me toch wel af of de heer Segers-Hoogendoorn dat meer kan uitleggen, want een van de molens wordt gewoon binnen het al eerder bestaande bestemmingsplan in principe geplaatst. Dus wat is er nu hier zo rampzalig, anders wat er misgaat wat wij dan niet zien?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Bij het Beneluxplein was ook met participatie overeenstemming voor het plaatsen van drie windmolens van uit mijn hoofd 150 meter. En in één keer werden de plannen twee van 250 meter, met allerlei vragen die dat verder opriep, vooral in de wijde omgeving. En precies hetzelfde is hier aan de hand. Dit roept allerlei vragen op en die vragen zijn niet beantwoord en daarom denk ik dat het niet besluitrijp is.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Ja, mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik herken mij niet zozeer in die grote hoeveelheid vragen van de heer Segers-Hoogendoorn. Ik was bij een bijeenkomst met bewoners voor dit plan en er waren eigenlijk heel weinig bewoners. Ik heb er misschien tien gezien of zo. Dus ik herken me niet in dat beeld, maar wij zijn als VVD natuurlijk ook altijd wel kritisch op windmolens, dus ook voor ons was dit wel iets dat we even moesten kijken, van nou... Normaal gesproken zijn we voor kernenergie, wind op zee, en nu hier. Maar wat we zien is dat op de korte termijn er ook echt heel veel zorgen, ook onder de ondernemers zijn als het gaat om netcongestie en dat deze molens daaraan kunnen bijdragen om dat te voorkomen. En we zien ook dat een andere zorg die we veel terughoren bij de bewoners met name gaat om die woningbouw. En daar heb ik over doorgevraagd in de commissie. Ik zag wel in de media dat volgens mij veel Hoekenezen nog niet de commissie hebben teruggekeken, dus voor de zekerheid ga ik gewoon nu nog een keertje vragen aan de wethouder of zij nogmaals kan bevestigen dat we gewoon gaan bouwen in de Krimslot en u heeft ook aangegeven dat er ook echt wel plannen liggen om daar te gaan bouwen. Dus omdat wij eigenlijk zien dat in Hoek van Holland de grootste bezwaren daarop zien en niet zozeer op het plaatsen van de molens zelf, een aantal bedrijven dat er uiteraard last van heeft, daargelaten, kunnen wij als VVD instemmen met dit plan en we zijn ook blij dat er al goed nagedacht is over hoe bewoners en ondernemers hier ook van kunnen profiteren. En daarover gaan nog gesprekken volgen. En dat ook de € 500.000,00 die er al lag in de kas blijft en voor de Hoekenezen beschikbaar blijft.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Dat een windmolentraject een bestemmingsplan binnen onze raadsinstrumenten een tweeminutendebat is geworden na een uitgebreide behandeling in de subcommissie Bestemmingsplannen en aansluitend in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte zegt denk ik best wel veel over hoe het traject is gelopen, hoe de participatie zijn beslag heeft gekregen met een behoorlijk gedragen beeld. Uiteraard lang niet iedereen zal staan te juichen, maar er is een zorgvuldig traject doorlopen met onder de streep een uitkomst die denk ik ook te billijken valt. Uiteraard is mijn fractie zeer blij met de uitkomst. Het belang voor duurzaam opgewekte energie, het belang voor onze Rotterdamse energiemix is voor ons evident, maar misschien ook wel meer hoe zo'n traject rond windmolens is doorlopen. Het kan dus ook op deze manier met draagvlak worden doorlopen. Waarbij ik af wil sluiten, en er zijn al vragen over gesteld, maar ik heb eigenlijk die antwoorden ook afgelopen week of vorige keer in de commissie ook gehoord, met de opmerking dat woningbouw klip-en-klaar nog steeds mogelijk is in Hoek van Holland. Want ook die trajecten zijn opgestart en zullen hun beslag krijgen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik wilde van de gelegenheid gebruikmaken om een motie in te dienen en die motie betreft natuurlijk de dieren. Het zou zo kunnen zijn dat er wel eens een vogel tegen een windmolen aan komt, maar gelukkig is daar waarschijnlijk een heel goede oplossing voor. Er wordt nu een proef gedaan in de Eemshaven. Als je één wiek zwart verft, leidt dat ertoe dat er minder aanvaringen met vogels zijn. Want eerder Noors onderzoek liet positieve resultaten zien met het zwart verven van een van de wieken van een windturbine. De sterfte onder vogels nam met wel 70% af. Dus wij hebben een motie om het college te verzoeken in gesprek met de omgeving, stakeholders en het bevoegd gezag te verkennen of er draagvlak en juridische mogelijkheden zijn om beide turbines uit te rusten met één zwarte wiek, als de resultaten uit de Eemshaven daartoe aanleiding geven, en dan de gemeenteraad te informeren uiterlijk in het vierde kwartaal van volgend jaar.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Zwarte wiek

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan;

constaterende dat:

- de windturbines in het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan tot voorzienbare sterfte onder vogelsoorten leidt, waardoor voor zo'n 110 soorten ontheffing op de Wet natuurbescherming is aangevraagd;
- in de Eemshaven (provincie Groningen) thans een proef loopt met een zwarte wiek op een windturbine, die er hopelijk toe leidt dat aanvaringen met vogels afnemen;
- definitieve conclusies over het effect van de zwarte wiek naar verwachting uiterlijk begin 2025 kunnen worden getrokken;

overwegende dat:

- eerder Noors onderzoek positieve resultaten liet zien met het zwart verven van een van de wieken van een windturbine, met een afname van sterfte onder sommige vogelsoorten tot wel 70%;
- toepassing van een zwarte wiek in het windwinningsproject aan de Hoeksebaan een goede invulling van het voorzorgbeginsel behelst;

voorts overwegende dat:

- de initiatiefnemer van de windwinning aan de Hoeksebaan aangegeven heeft dat er genoeg tijd zit tussen de uitkomsten van de proef aan de Eemshaven en keuzes in het project om bij positief effect op het tegengaan van vogelsterfte te kiezen voor een zwarte wiek;

verzoekt het college:

- in gesprek met de omgeving, stakeholders en bevoegde gezagen te verkennen of er draagvlak en juridische mogelijkheden zijn om beide turbines uit te rusten met één zwarte wiek, indien de resultaten uit de Eemshaven daartoe aanleiding geven;
- de gemeenteraad te informeren over de uitkomsten uiterlijk in het vierde kwartaal van 2025;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. Andere sprekers? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Heel kort. Wij zijn zeker voor de realisatie van windmolens, energietransitie, maar we realiseren ons ook dat er in Hoek van Holland al heel veel gebeurt en dat dat ook erg een onderwerp is dat leeft bij de bewoners. Toen ik daar onlangs weer op bezoek was, het was niet het onderwerp, maar tussen de regels door kwam dat ook heel veel naar voren. Dus wij maakten ons daar zorgen over. En toen ik hoorde dat er nog gerede twijfel is over het DCMR-advies, toen dachten wij inderdaad, en daarom hebben wij ook voor gestemd om het van de agenda te halen. Maar als de wethouder mij kan overtuigen dat wij wel alle informatie op tafel hebben om een goed besluit te nemen, dan zal ik voor stemmen. Zolang die twijfel er blijft, zal ik ook tegen het voorstel stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ook mijn fractie is erg tegen windturbines. Ik zou willen dat we niet meer windmolens zeggen, want dat doet denken aan leuke landschappelijke effecten. Maar dat is niet meer, het zijn werkelijk fabrieken. En wij zijn echt tegen de windturbines op land. Wij willen dat vreselijk graag op zee. In dit geval willen we best nog wel meegaan, maar Hoek van Holland wordt zwaar belast hiermee. Het DCMR-onderzoek vind ik echt een belangrijke input. Ik heb er zelf ooit bij de DCMR onderzoek naar gedaan en ik weet hoe interessant die informatie kan zijn en ook wij zullen dus tegen zijn, vanwege het feit dat het gewoon wat ons betreft niet afdoende te behandelen was vandaag.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan heeft een vraag aan u.

De heer **DE HAAN** (d66). Nou, meer een kleine opmerking. Windmolens in Nederland waren geen leuke landschappelijke elementen. Maar dat waren eigenlijk industriële complexen avant la lettre, waarmee we grote balken zaagden, schepen konden bouwen, polders konden droogleggen, dus dat waren bepaald geen leuke landschappelijke elementen, maar destijds avant la lettre gewoon keiharde industrie in Nederland.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, daar mag ik natuurlijk op reageren, want dan gaan we dus ook Kinderdijk maar opdoeken, want daar doelde ik uiteraard op. Daar hebben we het met zijn allen over. Daarvoor trekken we heel Amsterdam leeg om daar te gaan kijken naar die prachtige windmolens. Ja, daar hebben we het natuurlijk niet meer over tegenwoordig. Het zijn serieus fabrieken, wat dat betreft heeft de heer De Haan helemaal gelijk. Het is industrie, het kost veel infrastructuur. Het kost ook heel veel herrie, heel veel overlast en wat mij betreft zou het ook echt op een industrieterrein moeten staan en het liefst op zee.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ja, dat een industrieel complex uit het verleden na verloop van tijd een wat andere waarde, ook een erfgoedwaarde kan krijgen, ik denk aan de Van Nellefabriek, dat kan ik alleen maar beamen.

De **VOORZITTER**. Goed, het zij allemaal gezegd. Wenst nog verder iemand het woord? Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel. Goed, we hebben er natuurlijk ook over gesproken in de commissie. Een aantal vragen wordt hier nog gesteld om het ook even goed te bevestigen dat het echt klopt, dat het ook maar weer op band staat zal ik maar zeggen. En dat zal ik ook gedurende deze behandeling doen. Maar allereerst wil ik wel één ding wegnemen. Ik vind het zorgelijk als er wordt getwijfeld aan de kwaliteit van het DCMR-advies, of dat voldoende zou zijn. Die twijfel wordt hier... in ieder geval zou het onvoldoende goed uitgewerkt zijn of onvoldoende besluitrijp zijn vanwege het DCMR-advies. Ik heb dat nog na laten vragen. DCMR staat volledig achter hun advies dat bijgevoegd is bij deze stukken. Daar is geen twijfel over mogelijk. Dat er een gesprek is geweest tussen een raadslid en DCMR en dat daar een nadere toelichting op is gegeven en dat er toen is aangegeven: je kan het ook zo opschrijven of je kan het zo opschrijven. Dat is echt volledig iets anders dan dat hun conclusie is gewijzigd. Hun conclusie is: we staan achter deze windturbines, windmolens. Die zijn veilig. Dat is het advies van de DCMR en daar is geen twijfel over nodig. Dat wil ik echt benadrukken, want je moet niet fact free politics hier gaan doen. Het is echt van belang dat we hierop kunnen vertrouwen en dat wil ik wel gezegd hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, mevrouw Zeegers mag dit natuurlijk zo zeggen. Dat is ook een mening. Ik maak er wel bezwaar tegen dat het dan fact free politics zou zijn, want dat is het niet geweest. Mijn burgerlid heeft gisteren met DCMR gesproken, heeft dat gesprek als zodanig ervaren dat DCMR dat advies eigenlijk anders had moeten opschrijven en dat is wat ik hier te berde breng. En daarom zeg ik dat het wat mij betreft niet besluitrijp is. Dat is geen fact free politics, dat laat ik me niet hier aanmeten.

De **VOORZITTER**. Goed, u kunt verdergaan.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, nou, waarvan akte. Ik denk dat het belangrijk is om te weten dat DCMR nog steeds achter zijn advies staat dat het veilig is en het is belangrijk dat men dat ook weet, dat de mensen in Hoek van Holland erop kunnen vertrouwen dat ook DCMR dit een veilige situatie acht. Dan de vragen van Leefbaar Rotterdam. Het bouwplan. En dat is ook de VVD die dat aangeeft. Komt het bouwplan, komen meerdere bouwplannen in gevaar? Dat is niet zo. Dat heb ik ook bevestigd in de commissie. De Krimslot, daar zijn we ook daadwerkelijk met de planvorming gestart. Duizend woningen, en die komen niet in gevaar door deze windmolen. Dus dat kan ik nogmaals bevestigen. U vraagt ook of het netcongestie oplost. Het lost natuurlijk niet de hele netcongestie op, maar we kunnen wel zien dat bedrijven daardoor kunnen uitbreiden, wat in beginsel niet kon. Dus je geeft weer extra groene energie waar die bedrijven gebruik van kunnen maken. Maar voor echt het oplossen van netcongestie hebben we meer nodig dan deze windmolens. U vraagt ook over die vierkante meters BVO. U noemde er twee. Eentje boven de 1500 en eentje onder de 1500. Het is die onder de 1500, iets van 1499 meter². Dat is zorgvuldig uitgezocht met nog een second opinion erbij. En ja, dat is zo. U noemt ook de trackrecord die we hebben bij de Raad van State, nou, de laatste tijd gaat dat redelijk goed, dus dat wil ik toch ook even rechtgezet hebben, dat wij toch veel bestemmingsplannen onherroepelijk krijgen en dat is natuurlijk goed nieuws en dat hopen we hier ook. U heeft ook iets over de tegengeluiden. De tegengeluiden die mij bekend zijn, dat men zich zorgen maakt over de woningbouw en ook over hoe dat zit met het gebiedsbudget, komt dat wel onze kant op? Dat zijn de signalen en er is natuurlijk altijd wel wat zorg over de overlast, slagschaduw, geluid, dus dat zijn wel wat zorgen die er zijn. Ja, ik hoop dat met die woningbouw en met dat geld in ieder geval te hebben kunnen rechtzetten. Maar er waren ook wel veel mensen die op zich niet zoveel bezwaar tegen die windmolens hadden. Dan de VVD idem dito over woningbouw. Nogmaals bevestigen. Zeker, en ook het geld. Daar vroeg u ook in de commissie naar. En ik kan nog zeker onderstrepen dat dat geld gewoon beschikbaar blijft voor het gebied. Partij voor de Dieren, u heeft uw motie 'Zwarte wiek'. Die is goed uitvoerbaar, hartstikke mooi als we daarmee vogelsterfte zouden

kunnen voorkomen, dus als dat goed uitpakt in de Eemshaven dan kunnen we dat hier goed doen, dus goed uitvoerbaar, oordeel raad wat mij betreft. Dat waren de vragen.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik had de wethouder opgeroepen om bij de minister aan te gaan dringen op spoedige komst van die nieuwe kaders waar ze nog steeds mee bezig zijn. Daar had ik ook een motie voor in kunnen dienen, maar als u dat toe wilt zeggen dan is het mij om het even.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dat klopt, was ik vergeten, excuus. Er wordt gewoon hard gewerkt aan die kaders, dus daar is een oproep voor mij niet echt nodig. En wij kunnen met de huidige kaders ook aan de slag, dus ik zie geen reden om daar extra moeite in te steken.

De **VOORZITTER**. Goed. Dan beëindig ik de beraadslaging op dit punt.

7.3 *Beschermde stadsgezichten en beeldbepalende panden*

Dit agendapunt is doorgeschoven naar de gemeenteraad van 3 oktober 2024.

7.5 *Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten*

De **VOORZITTER**. Ik zoek mevrouw Vlieger. Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten. Wenst iemand anders het woord op dit punt? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ik heb in de commissie ook al gezegd: er ligt een hartstikke goed beleidsplan waar de wethouder op heel veel verschillende terreinen probeert te werken aan verbetering van de positie van arbeidsmigranten hier in Rotterdam. Door middel van onderwijs, zorg, registratie in de BRP, met werkgevers- en met een motie ook met werknemersorganisaties in gesprek te gaan. Zelfs met de heer Buijt op dienstreis geweest om in gesprek te gaan. En ik hoef niemand uit te leggen dat dit ook een onderwerp is waarbij je over de grenzen heen moet kijken om ervoor te zorgen dat we ook voor arbeidsmigranten in Europa en in de stad een goede plek verzorgen. Om die reden roep ik de wethouder op, omdat ik vond dat het nog onderbelicht was in het beleidskader, om ook in Europa in gesprek te gaan over dit onderwerp en zeker ook over de schaduwkant van arbeidsmigratie, bijvoorbeeld arbeidsuitbuiting die plaatsvindt. Ik zeg in woorden tegen de wethouder: doe het vooral op een manier waarop u dat geschikt acht. En de motie heet 'Samen werken voor EU-arbeidsmigranten'. Ik ben heel blij dat ik ook kan laten blijken dat we dat inderdaad met de raad echt samen doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Samen werken voor EU-arbeidsmigranten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van agendapunt 7.5: Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- arbeidsmigratie een belangrijke rol speelt in het voorzien van arbeidskrachten in verschillende sectoren in de regio Rijnmond, maar ook vraagt om goede beleidsmaatregelen op onder andere het gebied van huisvesting, integratie en arbeidsomstandigheden;
- arbeidsmigratie ook een enorme schaduwkant kent, zoals uitbuiting, waarvan ook in Rotterdam de gevolgen duidelijk zichtbaar zijn;
- arbeidsmigratie niet enkel een lokaal vraagstuk is, maar een uitdaging op Europese schaal, waarbij lidstaten onderling afhankelijk zijn van elkaars arbeidsmarkten en wetgeving;

overwegende dat:

- de Europese Unie een belangrijke rol speelt in het vaststellen van sociale wet- en regelgeving;

- verschillende Europarlementariërs dit onderwerp in Europa al hebben geagendeerd;
- het van belang is dat Rotterdam actief deelneemt aan de Europese discussies over arbeidsmigratie vanwege haar ervaring met deze thematiek;
- Europese samenwerking in de aanpak tegen misstanden van arbeidsmigratie onmisbaar is;
- in het actieprogramma hier nog geen aandacht aan is besteed;

verzoekt het college:

- de gevolgen van arbeidsmigratie, met in het bijzonder de schaduwkant, eigenstandig of in samenwerking met andere steden en/of het kabinet, in verschillende gremia van de Europese Unie zoals het Europees Parlement, de Europese Commissie, de Raad van Europa, het Eurocities-Netwerk en verschillende Europese Denktanks aan de orde te stellen;
- in de volgende rapportage de gemeenteraad te informeren over de lobby-inspanningen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, J.M. Nunnely, I. Elfilali, T. Kind, S. Soytekin, G.J. Engberts, J. Vicario, S. van de Peppel, M.R. van Campenhout, M.S.S. de Jong, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, J.M.D. de Waard, T.S.J. Coşkun, T.J. Vonk, P.J.H.D. Verkoelen en L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Vlieger is alsnog binnen.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Dank u wel voorzitter. Het leven van een arbeidsmigrant in onze stad gaat over meer dan uitbuiting, opgehokt zitten in een woning, dakloos zijn en andere vooroordelen. Het gaat over je drive vinden in de stad, wennen aan je baan, vrienden maken, de taal leren, hobby's krijgen en mengen met andere Rotterdammers. Het is jammer dat de negatieve kant zo de boventoon voert. Tegelijkertijd is het nodig, want we weten dat er veel misgaat. Misstanden op bouwplaatsen, mensen die niet ingeschreven staan, uitbuiting et cetera. Wat GroenLinks betreft is de grootste verantwoordelijke partij inzake het welzijn de werkgever. En zoals eerder gezegd hadden we het passender gevonden als het actieplan de naam 'Meer grip op werkgevers van EU-arbeidsmigranten' had geheten. De rol van de gemeente is daarin lastig. Maar we zijn trots en blij met de rol die het college voor zichzelf hierin zoekt, bijvoorbeeld met het werkbezoek in het buitenland en de positieve en interessante gesprekken met de vakbonden daar. Dit heeft ons op een idee gebracht en daarom wil ik graag een motie indienen die vraagt om ook de Nederlandse vakbonden te betrekken bij de uitwerking van dit actieplan en daarnaast op zoek te gaan naar een structurele adviserende rol voor vakbonden op deze portefeuille. GroenLinks hoopt dat hiermee de vakbonden op alle leefdomeinen advies kunnen gaan leveren en dus niet alleen op de negatieve zaken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Vakbonden voor EU-arbeidsmigranten

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.5 Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- de wethouders Zorg en Werk & Inkomen een bezoek hebben gebracht aan Polen en Roemenië en hier contact hebben gehad met de lokale vakbonden en hier veel hebben opgehaald en gedeeld;

overwegende dat:

- de Roemeense en Poolse vakbonden veel weten over hun eigen arbeiders, maar minder weten over de Nederlandse arbeidsomstandigheden dan Nederlandse vakbonden;
- de Nederlandse vakbonden een goede gesprekspartner kunnen zijn voor de Coalitie Goed Werkgeverschap, waardoor het gesprek over goed werkgeverschap niet alleen door werkgevers maar ook door vertegenwoordigers van werknemers wordt gevoerd;
- vakbonden opkomen voor de rechten en belangen van werknemers en door hun collectieve karakter een tegenmacht kunnen vormen tegenover malafide werkgevers;

- de vakbonden zich al langere tijd bezighouden met de arbeidspositie van arbeidsmigranten en relevante ideeën hebben over hoe de behandeling van EU-arbeidsmigranten verbeterd kan worden;

verzoekt het college:

- ook in Nederland vakbonden te betrekken bij de uitwerking van het beleidskader 'Meer grip op arbeidsmigratie' en met hen intensief contact te onderhouden over de behandeling van EU-arbeidsmigranten;
- te onderzoeken hoe de vakbonden een structurele, adviserende rol kunnen krijgen binnen deze portefeuille;
- hierover bij de volgende voortgangsrapportage te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Al jaren en jaren pleiten wij voor een veel steviger aanpak van werkgevers die EU-arbeidsmigranten uitbuiten. Het zijn schrijnende situaties voor de werknemers en het leidt ook tot veel overlast in wijken. En onder het mom van de economie en de economische belangen wordt het ook al jarenlang vooruitgeschoven. Voorzitter, het gaat niet om economisch belang, het gaat om mensen. Hoe zij behandeld worden en hoe hun belangen gewaarborgd worden. En de enigen die er nu wijzer van worden, is een kleine groep die zo hun financieel belang veilig stelt. Het gaat niet om de economie, het is hebzucht. En aan ons is de taak om die hebzucht te bestrijden. We zijn dan ook ongelofelijk blij dat deze wethouder voortbouwt op wat er ook de vorige periode al is neergezet en stevig werk maakt van het aanpakken van de uitbuiting van de EU-arbeidsmigranten. We hebben gevraagd in het debat in de commissie naar de positie van zelfhulporganisaties daarbij. En in de beantwoording die we gisteren kregen staat dat er nu eigenlijk heel weinig zelfhulporganisaties zijn en samenwerken daardoor minder zinvol lijkt. Maar wat niet is kan altijd nog komen, dus we vragen aan de wethouder om als er zich weer nieuwe initiatieven voordoen of hij deze wil oppakken en ondersteunen. Ik ben benieuwd hoe de wethouder daarnaar kijkt. Verder hebben we gevraagd om de vakbonden een duidelijker rol te geven en de wethouder heeft daar toen niet afwijzend op gereageerd en stond open voor concrete suggesties. Na overleg met de vakbonden hebben we de volgende vraag, want de vakbonden komen in heel veel organisaties op de werkvloer en kunnen daar werknemers informeren over hun rechten en het grote belang om zich in te schrijven in het GBA. En ze bieden ook taallessen aan. Ze kunnen op de werkvloer heel direct EU-arbeidsmigranten bereiken en dat is natuurlijk supereffectief. En hiermee kunnen ze ook de oren en de ogen van de gemeente zijn als het om de situatie van de EU-arbeidsmigranten gaat. In Brabant is dat iets wat ook een onderdeel is van de aanpak en het kromme is dat de vakbonden niet altijd de toegang krijgen tot de werkvloer. Dat is de ervaring van de vakbonden in ieder geval en het speelt op verschillende niveaus in organisaties. Het is belangrijk om dit op de agenda te zetten bij de top van de organisaties. De vakbonden zijn hier geen partij in het convenant dat met de werkgevers is gesloten en ze zitten dus niet aan tafel en daarom willen we aan de wethouder vragen om in een eerstvolgend overleg en ook wel een keertje daarna eens erop aan te dringen en ook onder de aandacht te brengen hoe belangrijk de rol van de vakbonden is en het belang van toegang tot de werkvloer daarbij. En ook daarbij te informeren hoe de deelnemers aan dit convenant hiermee omgaan. Ik zou graag van de wethouder horen of hij een dergelijke toezegging kan doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Wij zijn zoals mijn collega heeft aangegeven blij met het plan dat nu voorligt en tegelijkertijd ondersteunen wij als D66 van Rotterdam de motie van de Partij voor de Dieren 'Stop de dubbele uitbuiting'. Alleen ben ik heel benieuwd naar de wethouder om te vragen om deze motie ook nog breder te kunnen interpreteren dan alleen de vleesindustrie, omdat uitbuiting natuurlijk breder voorkomt bij arbeidsmigranten.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u voorzitter. Leefbaar Rotterdam hamert al jaren op de enorme problemen die gepaard gaan met de ongereguleerde arbeidsmigratie. Een ongebreidelde vorm van migratie die misschien positief mag zijn voor de werkgevers die voor een dubbeltje op de eerste rij willen zitten, maar waarvan alle negatieve gevolgen bij Rotterdam en de Rotterdammers op het bordje komen. Hele wijken worden gedomineerd door de gevolgen van de arbeidsmigratie. Dat moet afgelopen zijn. Het is goed dat dit besef inmiddels breed is ingedaald in de raad en ook het college is hiermee goed bezig. Van ons dan ook een aansporing om zo stevig mogelijk door te gaan. Pak malafide uitzendbureaus aan. Pak louche werkgevers aan. Pak de verloedering en overlast in onze wijken door overbewoning en slechte huurpraktijken aan. Blijf zo stevig mogelijk inzetten op terugkeer van arbeidsmigranten zonder perspectief, en ook: doe al het mogelijke om de instroom te stoppen. Goed dat het kabinet arbeidsmigratie strak wil reguleren, maar uiteindelijk is het in de eerste plaats een Europees probleem. En daarom hebben wij ook de motie van mevrouw Maassen meegetekend om als gemeente in gesprek te gaan in Europees verband, dus ook de noodklok te luiden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Ja, de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Laten we niet vergeten dat de EU-arbeidsmigranten niet alleen naar Nederland komen om gebruik te maken van ons sociaal vangnet, ze komen ook om te werken en vooral om te werken en dragen bij aan het opvullen van de arbeidstekorten. Daarom is het belangrijk dat we niet alleen de problemen aanpakken maar ook aandacht hebben voor hun omstandigheden en vooral ook waardering hebben voor hun inzet. De rapportage van het actieprogramma EU-arbeidsmigranten laat in ieder geval een positieve ontwikkeling zien en er worden maatregelen genomen op onder andere het gebied van handhaving, tegengaan van misstanden in de huisvesting van arbeidsmigranten en er is een evenwicht dat we zien tussen eigenlijk de bestraffende maatregelen, maar vooral ook de menselijke maat en daar zijn wij uiteraard blij mee. We hopen uiteraard dat dit punt door de wethouder geborgd blijft. Een punt van zorg blijft wel dat arbeidsmigranten ongeregistreerd zijn of werken met onduidelijke contracten en dat maakt hen natuurlijk extra kwetsbaar, dus dat is wel een punt van aandacht. Daarin zien we wel dat die samenwerking binnen de Coalitie Goed Werkgeverschap waarschijnlijk ook ertoe gaat leiden dat er serieuze duurzame oplossingen gaan komen en ik hoop dat de wethouder dat kan bevestigen. Dus dat lijkt een stap in de goede richting. Voorzitter, de wethouder heeft onlangs een bezoek gebracht aan, volgens mij was het Roemenië. Ik weet nu niet zeker of hij ook in Polen was geweest, in ieder geval een land waar ook veel EU-arbeidsmigranten vandaan komen. En juist die gesprekken en die samenwerking met de landen van herkomst kunnen er ook voor zorgen dat we eventuele problemen die we zouden kunnen krijgen voor zijn en daarom tekenen wij ook van harte mee met de motie van D66 om die samenwerkingen ook te intensiveren. En tot slot voorzitter, de vergrijzing en de krapte op de arbeidsmarkt maken duidelijk dat de arbeidsmigranten essentieel zijn voor onze economie. We moeten hen niet alleen zien als tijdelijke arbeidskrachten, maar ook als een onmisbare schakel in het functioneren van onze samenleving en dat vraagt dus wel om structurele verbetering in hun leefomstandigheden, maar ook om een aanpak die menselijk is, ofwel de menselijke aanpak. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, mijn kameraad Roemer is alweer jaren commissaris van de Koning of gouverneur in Limburg, en nog steeds is wat in zijn rapport stond, van de commissie Roemer, aan de orde van de dag. Ik geloof best dat onze wethouder daar hard aan werkt, maar het gaat wel ontzettend traag en ondertussen gaat het door. Ik wil wel aan de wethouder vragen. Er stond nu weer in dat allerlei mensen zich inschrijven en een BSN krijgen maar dan als zelfstandige doorgaan. Brazilianen, ik weet niet, overal vandaan en dan weer onder de radar verdwijnen. Heeft de wethouder enig zicht hoe groot dat aantal is in Rotterdam, wat in de krant stond? En ik zou aan Leefbaar Rotterdam willen vragen, als je dan zo tegen hardwerkende arbeiders bent uit Oost-Europa, hoe kan het dan dat uw voormalige collega Coenradie vraagt om wel de Nederlandse criminelen naar Oost-Europa te sturen? In de gevangenis dan wel te verstaan.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Het is een belangrijk onderwerp, EU-arbeidsmigratie, en het is mooi om te zien dat we in deze collegeperiode het onderwerp veelvuldig hebben besproken, soms ook echt de mensonterende omstandigheden zoals dakloosheid. Het is vaak over rechten

gegaan, vaak over de gevolgen van. Maar we moeten ook niet vergeten dat we aan de voorkant er ook echt bij moeten zijn. Het is goed om te zien dat het college heel veel maatregelen neemt om bij dit thema verbeteringen door te voeren, qua leefomstandigheden, werkomstandigheden. En we willen onze aandacht vestigen op een aantal zaken. Ten eerste sluiten we aan bij de motie van D66 om dit gesprek ook op Europees niveau te gaan voeren, ook met andere steden, onder andere ook binnen het Eurocities Netwerk waarbij we zijn aangesloten. Verder vinden we het heel goed dat er een coalitie is, een convenant Goed Werkgeverschap, door de heer Versnel geïnitieerd. Daar zijn werkgevers bij aangesloten. Er is een aantal uitzendbureaus bij aangesloten. Maar we denken vooral dat als we gaan kijken naar de problematiek, ook op de werkvloer, dat dat over gemeentegrenzen heen plaatsvindt, en ook de problematiek rondom woonoverlast, overbewoning. Dat heeft te maken met Rotterdammers die 's morgens om 5 uur worden opgehaald, naar het Westland gaan, weer terugkomen. Dat betekent dat we ook de omliggende gemeenten hierbij moeten betrekken en daarom dienen wij die motie in 'Sturen op goed werkgeverschap EU-arbeidsmigranten'. Of sorry, excuses, 'Goed werkgeverschap voor EU-arbeidsmigranten over gemeentegrenzen heen'. Daarnaast heb ik nog wel vragen aan de wethouder. Er staat in het actieprogramma ook iets over inkoop, dus een belangrijke inkoopvoorwaarde rondom goed werkgeverschap, dat we daar een rol in kunnen spelen. € 1,3 miljard euro die we uitgeven aan de Rotterdamse economie om goederen en diensten in te kopen. Daar staat dat er pilots zijn gestart om te kijken of we inkoopvoorwaarden op de een of andere manier kunnen aanpassen om goed werkgeverschap rondom arbeidsmigranten beter te organiseren. En ik vroeg me af of u wat meer kunt vertellen over wat daar de ontwikkelingen in zijn. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Goed werkgeverschap voor EU-arbeidsmigranten over gemeentegrenzen heen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van het agendapunt 7.5 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten';

constaterende dat:

- op 27 juni 2024 het Convenant Goed Werkgeverschap is ondertekend door de gemeente Rotterdam en vijf werkgevers en uitzendbureaus;
- dit convenant voortkwam uit de actielijn 'Bevorderen van goed werkgever- en opdrachtgeverschap' uit het actieprogramma 'Meer grip op arbeidsmigratie', waarin wordt ingezet op de verantwoordelijkheid van werkgevers;
- werkgevers beter zorg moeten dragen voor goede werk-, woon-, en leefomstandigheden van EU-arbeidsmigranten;
- het convenant o.a. voorziet in afspraken over inschrijving BRP van EU-arbeidsmigranten, samenwerking op het gebied van scholing en werk, samenwerking als het gaat om dakloze EU-arbeidsmigranten en gezamenlijke activiteiten zoals banenmarkten en (fysieke) informatie- en voorlichtingspunten;

overwegende dat:

- het convenant een goede stap is richting de invulling van goed werkgeverschap in de regio;
- een groot deel van de EU-arbeidsmigranten die zich huisvesten in Rotterdam, niet werken binnen onze gemeentegrenzen maar in omliggende gemeenten, zoals Lansingerland en het Westland;
- het wenselijk is als ook deze gemeenten een bijdrage leveren aan goede werk-, woon-, en leefomstandigheden van EU-arbeidsmigranten;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met omliggende gemeenten, waaronder in ieder geval gemeente Westland en gemeente Lansingerland en hen te wijzen op het Convenant Goed Werkgeverschap;
- deze gemeenten aan te moedigen het convenant mede te ondertekenen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik kijk of er nog sprekers zijn. Ja, mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja dank u wel voorzitter. De Partij voor de Dieren pleit al langer, ook landelijk, voor een verandering van ons economisch systeem. Er is een andere manier van denken nodig over bepaalde sectoren. We zijn gewoon niet anders meer gewend, maar hebben we wel zoveel nodig? Het zal geen verrassing zijn dat de Partij voor de Dieren sowieso een einde wil aan de vleesindustrie en daarmee ook een eind aan de dubbele uitbuiting van dier en mens. Want we moeten ons afvragen hoe we omgaan met de dieren alsook met de mensen die deze sectoren draaiende houden. Een groot deel daarvan zijn arbeidsmigranten. Waarom halen we mensen naar Rotterdam om ze vervolgens onder erbarmelijke omstandigheden te laten werken en leggen we hun lot in de handen van uitzendbureaus die niet altijd het beste met ze voor hebben en vaak zelfs misbruik van ze maken? We zijn dan ook blij dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaat onderzoeken of het mogelijk is om een verbod in te stellen voor uitzendkrachten in sectoren met misstanden. We hopen dat uiteindelijk het college ook kijkt naar wat er mogelijk is in Rotterdam. Misschien niet nu, maar op zijn minst volgend jaar. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor alle Rotterdammers. Alleen met elkaar kunnen we de dubbele uitbuiting stoppen en daarom dienen we de volgende motie in.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Stop de dubbele uitbuiting

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van de voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- uit meerdere onderzoeken blijkt dat EU-arbeidsmigranten die via dubieuze en malafide uitzendbureaus naar Nederland worden gelokt, vaak onder erbarmelijke omstandigheden werken en wonen;
- EU-arbeidsmigranten voornamelijk in de vleesindustrie werken;
- werken in slachterijen leidt tot dubbele uitbuiting van mens en dier;

overwegende dat:

- de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een verbod op uitzendkrachten in sectoren met misstanden overweegt;
- de gemeente Rotterdam een belangrijke verantwoordelijkheid heeft in de zorg voor arbeidsmigranten;
- de gemeente Rotterdam met andere partijen het Convenant Goed Werkgeverschap heeft ondertekend;

verzoekt het college:

- samenwerkingen met uitzendbureaus waar misstanden zijn op te zeggen;
- het Convenant Goed Werkgeverschap te heroverwegen wanneer blijkt dat er misstanden zijn bij een of meer van de andere partijen;
- geen samenwerkingen aan te gaan met uitzendbureaus waar misstanden zijn geconstateerd;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel, A.J.A. Maassen, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout en J.M. Nunnely

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Voorzitter, hartelijk dank en dank ook aan de raad voor de vele goede vragen en zeker ook voor de woorden van steun. Ik denk dat we er in de commissie ook een mooi en uitgebreid debat over hebben gehad, waarin we ook allemaal hebben geconstateerd dat de discussie in ons land over arbeidsmigratie heel erg de goede kant op aan het gaan is en dat nu eigenlijk breed in het land, breed in de Tweede Kamer, ook in het kabinet en ook eigenlijk in het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties die zich ook tegen die discussie aan bemoeien, breed het besef lijkt

ingedaald dat wat wij hier al een hele tijd zeggen, namelijk dat arbeidsmigratie niet alleen een economische kwestie, maar ook een maatschappelijke kwestie is, en dat dat wat soms economisch van meerwaarde lijkt niet uiteindelijk ook het leven in onze stad beter maakt, dat besef lijkt breed ingedaald. En heel vers van de pers is dat afgelopen dinsdagmiddag de Adviesraad Migratie met de voorzitter Monique Kremer, die ook voorzitter is van onze Rotterdamse Adviescommissie Arbeidsmigratie, een belangrijk rapport heeft uitgebracht, waarin ze ook het nieuwe kabinet heel concreet een model eigenlijk in handen heeft gegeven, aan de hand waarvan wij verstandiger kunnen omgaan met die grote vraag naar arbeidsmigratie in ons land, om te zorgen dat dat de brede welvaart in ons land dient en niet alleen maar soms een korte termijn economisch belang dient. Dus volgens mij is dat hartstikke goed en bewegen we met elkaar stap voor stap maar wel vastberaden de goede kant op. Want we willen geld in onze zak maar we willen ook fijne buurten waar we in kunnen wonen, waar je kunt praten met je burens, en waar je burens niet elke paar maanden weer andere mensen zijn en dat het op scholen een stabiele, veilige leeromgeving is voor kinderen met niet een voortdurend komen en gaan van kindjes met alle gevolgen van dien. Dat is waar het ons uiteindelijk natuurlijk ook om te doen is. Mevrouw Maassen heeft een motie ingediend die een Europese lobby bepleit. Ik heb daar in de commissie erg afhoudend op gereageerd. Ik heb dat ook uitgelegd. We hebben daar gesprekken over gehad. Ons is toch ook een beetje afgeraden, om het eufemistisch te zeggen, door bijvoorbeeld Haagse contacten om dat te doen. Maar ik moet u zeggen, ik ben volledig door de pomp en dat kan ook niet anders als je iedereen ziet door wie die motie is ondertekend. Sterker nog, ik heb ook al een eerste overleg gehad met onze deskundigen als het gaat om lobby en wij zien toch wel kansen en we gaan dat gewoon doen. We gaan het gewoon doen en we zien hoever we komen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, nu u door de pomp bent, dat is eigenlijk heel goed nieuws. Misschien is het ook wel een suggestie om eens te kijken of we wat Europarlementariërs ook nog hierheen kunnen halen voor een werkbezoek. Jongerius is een keer geweest, dan kunnen ze het met eigen ogen allemaal zien.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja, een uitstekende suggestie. Ik ben ook vastberaden in Brussel zelf op de deur te rammelen, maar elk goed idee gaan we proberen uit te voeren. Dan mevrouw Vlieger. Zij heeft ook een motie. Zij zegt: kijk nu of je de vakbonden in de breedte nog meer kunt betrekken bij de doorontwikkeling van het actieprogramma. We staan er natuurlijk echt voor open om dat te doen. Ik heb ook al aangegeven dat de vakbonden voor ons een belangrijke partner zijn in de arbeidsmarktregio. In die arbeidsmarktregio gaat het natuurlijk ook geregeld over de personeelsvraag en dus ook de arbeidsmigratie die dan daar soms als antwoord op wordt gezien. En daar zitten de vakbonden dus in, maar ik ben ook graag bereid om conform uw opdracht te kijken op wat voor manier we ze nog meer kunnen betrekken, ook bij het ontwikkelen van nieuwe plannen in het actieprogramma. Dus die motie kan ik omarmen. Dan heeft mijnheer Engberts gevraagd naar de zelfhulporganisaties. We hebben inderdaad ook schriftelijk aan u laten weten dat we er nu niet heel veel op het netvlies hebben. Dat is natuurlijk ook een beetje inherent aan zelfhulporganisaties, dat die ook niet snel bij de overheid of bij de gemeente in het vizier komen. Maar zoals ik ook heb verteld en zoals u ook weet, we hebben sleutelfiguren, we hebben de klankbordgroepen, en als we in de vele gesprekken die we daarmee hebben er bewust van worden dat er zelfhulporganisaties zijn die tegen grenzen aanlopen of die onbeantwoorde vragen hebben, dan zullen we zeker proberen daar natuurlijk de uitgestrekte hand te hebben en te helpen. Dan heeft mijnheer Engberts ook gevraagd of ik in de Coalitie Goed Werkgeverschap bespreekbaar wil maken hoe zij eigenlijk toegang verlenen aan vakbonden op de werkvloer, en dat wil ik natuurlijk best doen. Waar ik heel erg terughoudend in ben is om nu een paar maanden na het tekenen van het convenant alweer aan te komen van: o ja, dit willen we er ook nog op. Want ik denk dat het vooral belangrijk is dat we de gemaakte afspraken nu ook echt gestand doen met elkaar. Maar dit bespreken en u dan vervolgens ook terugkoppelen hoe zij daarnaar kijken, dat ben ik natuurlijk graag bereid te doen, dus dat wil ik zeker toezeggen. Dan heeft mevrouw Nunnely een vraag gesteld naar aanleiding van de motie van de Partij voor de Dieren, maar daar kom ik dan zo meteen als ik die motie behandel bij terecht, als u dat goed vindt. Mijnheer de Waard heeft eigenlijk een heel goede, heldere oproep gedaan om de vele misstanden die er zijn te blijven aanpakken. Dat doen we, we spannen ons daar echt voluit toe in. We proberen te helpen de arbeidsinspectie zo effectief mogelijk te maken door de vele informatie die wij vergaren in panklare dossiertjes bij hen af te leveren op het moment dat zij in Rotterdam komen handhaven, zodat ze alleen maar raak hoeven te schieten. Dat werkt heel goed en dat blijven we natuurlijk doen. Als het gaat om

de toestand op de woningmarkt, daar staan we zelf voor aan de lat, en dus is ook alles erop gericht om te zorgen dat we dat met voldoende capaciteit kunnen blijven doen. Dus hij kan ons dat toevertrouwen en zeker ook dat we dat in het goede evenwicht doen, namelijk ja, we bekommeren ons om het lot van de arbeidsmigranten die soms onder valse voorwendselen hierheen zijn gehaald en te makkelijk worden afgedankt. Maar het gaat ons ook gewoon om de Rotterdammer, die een veilige fijne vertrouwde leefomgeving wil. En ook dat staat door het huidige model van arbeidsmigratie op het spel. Dus hij kan erop rekenen dat we dat goed blijven doen. Dan mijnheer Soytekin. Hij spreekt ook van een positieve ontwikkeling, vindt ook het evenwicht van belang en dat we dat borgen en ik wil u toezeggen: wij zullen dat borgen. Dan heeft hij ook gezegd dat de Coalitie Goed Werkgeverschap een voorbeeld is in het land. En dat is het ook echt. Ik was dus bij die presentatie van de Adviesraad Migratie. Daar werd ook genoemd, niet alleen door mij, dat het een voorbeeld is voor de rest van het land. En ook afgelopen maandag was er een grote conferentie van werkgevers en andere betrokken organisaties, ook in Den Haag, over arbeidsmigratie en daar kreeg ik de kans om ook ons pleidooi te houden en heb ik ook uitgebreid gepleit voor die Coalitie Goed Werkgeverschap en dat heeft ook weer veel belangstelling daarvoor opgeleverd. Dus ik denk dat het inderdaad zo is dat we daarmee de toon zetten. Hij pleit er ten slotte voor dat we niet alleen maar pleisters moeten plakken, maar dat het gaat om echte systeemverandering, dus structurele verandering. Dat ben ik natuurlijk volstrekt met hem eens en daar zetten we dus ook vol op in. Dan mijnheer Coşkun. Zijn kameraad Roemer heeft gewoon ongelofelijk goed werk afgeleverd. Hij is zelf op het moment andere dingen aan het doen, maar ik heb hem ook nog wel eens bij een werkbezoek in Venlo getroffen, want hij is er nog steeds heel erg mee begaan en dat vind ik ook heel mooi om te zien. Maar ook de feitelijke scribent, de voormalige topambtenaar Jaap Uijlenbroek is ook nog voluit hiermee bezig, dus die hele commissie staat ook echt voor het werk dat ze hebben gedaan. Het is ook heel goed dat ook het nieuwe kabinet in het Hoofdlijnenakkoord, dus dat is nog niet het kabinet, maar dat de coalitiefracties in het Hoofdlijnenakkoord hebben opgeschreven: wij willen dat Roemer in zijn volledigheid wordt uitgevoerd. Dat is volgens mij hartstikke goed. Tegelijkertijd constateren we dat dat vijf jaar na dato dus ook nog steeds nodig is. Maar er staat ook wel veel in dat ingewikkeld is. Nieuwe wetgeving die je ook natuurlijk doorwrocht tot stand wil laten komen, zoals de toelating van uitzendbureaus. En dat gebeurt nu wel, maar het kost allemaal wel veel tijd. Maar dan heb je wel wat uiteindelijk. Hij heeft ook gevraagd naar het bericht in NRC van vanmorgen. Voor de helderheid, dat gaat dus niet over Europese arbeidsmigranten maar over internationale arbeidsmigratie. Het is zo dat we ook in Rotterdam bijvoorbeeld Oezbeken aantreffen die hier via verkeerde constructies naartoe zijn gehaald, op bouwplaatsen. En als dat gebeurt maken we daar een dossier van. Dat is waar we goed in zijn. Dan bundelen we de informatie die we hebben en dragen we dat over aan het bevoegd gezag, namelijk de arbeidsinspectie. Zijn vraag aan wat voor aantallen we nu in Rotterdam moeten denken, daar kan ik geen zinnige uitspraak over doen. Maar ik denk dat we met elkaar rustig kunnen aannemen dat we daar op dit moment echt nog totaal geen grip op hebben en dat daar echt een wildwest van wanpraktijken nog steeds voluit aan de gang is. En dat is dus ook precies waartegen we strijden. Dan kom ik bij mijnheer Kind. De omliggende gemeenten. Ja, daar ben ik het zeer mee eens, die zijn belangrijk. Want het is zeker in onze regio een asymmetrisch probleem. Dus wij als grote stad, en dat geldt in iets mindere mate ook voor Den Haag, dragen de lasten, terwijl een aantal van de gemeenten om ons heen vooral de lusten dragen. Dan hebben we het natuurlijk over het Westland. Daar hebben we het vaker over gehad. Maar het geldt zeker ook bijvoorbeeld voor Lansingerland. Nu is het zo dat gistermiddag op het symposium over het burgemeesterschap ook de burgemeester van Lansingerland was en we hebben elkaar daar ook al kort even gesproken en ook met elkaar afgesproken dat ik daar op korte termijn op bezoek ga om ook met hen toch het goede en ook het stevige gesprek op te starten. Maar hij gaf ook wel aan dat zij ook echt meer willen doen, en dat geldt overigens ook in het Westland. Zij snappen inmiddels allemaal dat het zo niet kan blijven en dat de weerstand dusdanig groot is dat de wal het schip niet alleen aan het keren is, maar dat op deze manier het schip ook wel eens op de wal te pletter zou kunnen slaan en dat willen ze natuurlijk liever niet. En dat is denk ik verstandig. Dan heeft hij ook gevraagd naar de inkoop. Hoe kunnen wij op een verstandige manier zorgen dat we met onze grote inkoopkracht goed werkgeverschap belonen en zeker niet slecht werkgeverschap onbewust en ongewild financieren? Dat is precies wat we met ons punt uit het actieprogramma, namelijk goed opdrachtgeverschap, proberen voor elkaar te krijgen. We zijn nu inmiddels met twee pilots gestart en wat dat wil zeggen is dat wij twee grote complexe inkoopopdrachten, grote werken in de openbare ruimte, hebben uitgekozen. Die zijn complex in de zin dat ze omvangrijk zijn, over langere termijn en ook met meerdere onderaannemers, zodat we dan echt kunnen leren van: hoe werkt dat nu, hoe werkt die ketenverantwoordelijkheid? Wat voor eisen moeten wij uiteindelijk aan de voorkant leren stellen, zodat verderop in die keten het niet ongewild toch nog fout gaat? En de lessen daarvan gaan we na dit

kalenderjaar trekken, want die pilot loopt dit kalenderjaar en dan zullen we in de loop van volgend jaar weten wat dat ons aan inzichten heeft opgeleverd. En dan gaan we dat uiteraard met u delen. Dan mevrouw Van de Peppel. Ik kan mij goed voorstellen dat zij positief verrast was toen zij vorige week in de krant las dat de nieuwe minister van SZW een uitzendverbod op de vleesindustrie overweegt. We hebben het daar natuurlijk nota bene in de week daarvoor in de commissie ook over gehad. Hij heeft inmiddels aangegeven dat hij dat ook wel ziet als toch een beetje de nucleaire optie. Dus dat is uiteindelijk de hardste, meest vergaande maatregel die hij kan treffen om misstanden in een sector aan te pakken. En hij heeft in een Kamerdebat aangegeven dat hij nu laat onderzoeken of dat en onder wat voor omstandigheden dat mogelijk is. Dat is een onderzoek waarvan het niet zoveel zin heeft als wij dat ook gaan doen, maar waarvan we natuurlijk ook met belangstelling volgen wat dat oplevert. Dus dat zijn wij vanzelfsprekend aan het doen. Zij roept vervolgens ook op, ook met een motie, dat we natuurlijk willen voorkomen dat we in die Coalitie Goed Werkgeverschap partijen houden die toch geen goede werkgever blijken te zijn, of die dat misschien wel waren maar waar het toch weer misgaat. En dat ben ik natuurlijk volstrekt met haar eens. En ook ben ik het natuurlijk echt met nadruk met mevrouw Nunnely eens, dat risico zit er niet alleen in de vleesindustrie of de vleesverwerkende industrie. Dat risico kan in andere sectoren zich ook manifesteren. Want wij willen natuurlijk echt dat die Coalitie Goed Werkgeverschap zuiver blijft en dat dat niet een soort greenwashing wordt of zo voor partijen die het eigenlijk helemaal niet goed doen. Dus u kunt er van ons op rekenen dat we daar echt strikt op zijn en u kunt ook van de werkgevers in de coalitie erop rekenen dat die ook elkaar scherp daarin houden. Want die hebben allemaal dat gedeelde belang ook, dat zij wel echt samen zorgen voor de race to the top in plaats van het volharden in the race to the bottom. Maar als uw raad zich daar ook achter schaaft en ook zegt: wij pikken het niet als dat zou gebeuren, dan maakt dat mijn positie daarin natuurlijk alleen maar sterker. Daarom wil ik die motie omarmen. En dan was ik er, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Is er nog iets vergeten, iets blijven hangen? Nee, dan hebben we het allemaal gehad, met hartelijke dank.

7.6 Herinrichting Oude dorp Heijplaat

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende onderwerp, Herinrichting Oude dorp Heijplaat. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. We hebben een uitvoerige commissiebespreking gehad over de herinrichting van het Oude dorp Heijplaat, een project dat enorm hard nodig is voor Heijplaat. Het moet echter wel samen neergezet worden met de Heijplaters. De participatie is niet heel soepel verlopen en dit merkte ik dan ook op de informatieavond in mei waarbij ik aanwezig ben geweest, en corona was aan het begin van dit participatietraject hier ook debet aan. Diverse insprekers hebben in de commissie aangegeven welke problemen er gaan ontstaan bij het voorliggende inrichtingsplan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een busroute of de ontsluitingswegen. En tijdens de commissiebehandeling heb ik een welwillendheid geproefd bij de wethouder. Ook is de wethouder gisteren op bezoek geweest in Heijplaat. Maar er is tegelijkertijd ook een enorme tijdsdruk. Daarom heb ik een motie in mijn binnenzak. Kijk maar, hier zit ie. Hij is ook breed ondertekend. Maar die ga ik nog niet indienen. Zeker niet. Dat moet kunnen toch? Maar ik ben eigenlijk eerst even enorm benieuwd naar het bezoek van de wethouder aan Heijplaat van gisteravond, waarin de wethouder ook in gesprek is gegaan natuurlijk. Dus ik ben benieuwd naar zijn ervaringen, wat hij heeft bekeken en welke toezeggingen de wethouder wellicht kan doen in het kader van het inrichtingsplan en de wensen van de wijkraad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. In de commissie is inderdaad uitgebreid gesproken over dit onderwerp en ook over de burgerparticipatie. De opmerkingen van de wethouder daarover waren op zijn zachtst gezegd wat ongelukkig, getuige ook het feit dat er al twee brieven over verschenen zijn, een van de Ombudsman, maar ook een van de wethouder zelf, waarin hij ook duidelijk zegt dat het anders had moeten. Dus dat is gebeurd en we kijken vooruit wat mij betreft. Ik had ook een aantal vragen, maar het verhaal van de heer De Waard is eigenlijk mijn verhaal. Mijn verhaal is eigenlijk zijn verhaal. Hij had ook uitstekende vragen. Ik vroeg me wel even af, waren dat nu de vragen van het CDA die dan gesteld worden of waren het echt de vragen van Leefbaar Rotterdam? Ik denk toch ook wel

van de heer De Waard. We hebben met elkaar gesproken en wij waren het ook helemaal met elkaar eens. We zijn inderdaad heel erg benieuwd naar die burgerparticipatie. Want als er ergens een plek is waar we met elkaar die ambitie die we hebben nu kunnen laten waarmaken, Wijk aan Zet, de burgers aan zet, die participatie die we willen verbeteren, het vertrouwen in de politiek terug, dan is dat op dit moment, op deze plek. We hopen dan ook op mooie verhalen naar aanleiding van het gesprek van gisteravond en wellicht dus wat toezeggingen. En anders inderdaad die motie van de heer De Waard vanuit zijn binnenzak. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, het debat in de commissie heb ik teruggekeken en ik ben zelf ook wel eens op bezoek geweest in Heijplaat om het zelf te zien. Er zijn natuurlijk twee dingen aan de hand. Aan de ene kant het riool en het water dat daar soms over de straten loopt, waardoor er inderdaad wel wat stenen moeten verdwijnen, soms in de vorm van parkeerplaatsen, om het water ook de grond in te laten zakken. Aan de andere kant een dorp dat toch wat veraf ligt met wat minder frequent openbaar vervoer, waar mensen de auto soms ook echt nodig kunnen hebben. En D66 is niet altijd dogmatisch en we willen de wethouder vragen om te kijken om deze twee zaken bij elkaar te brengen.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Wat een geweldig bruggetje door mevrouw Van Wifferen. Ik had nooit had gedacht dat wij dat bruggetje zouden hebben. Want ik wilde ook iets zeggen over parkeren. Ik sluit me verder eigenlijk helemaal aan bij het betoog van de heer De Waard en de motie die hij in zijn zak heeft is echt een heel mooie motie. Maar ja, wie weet wordt de toezegging nog mooier en dan hoeft hij niet ingediend te worden. Maar inderdaad, de behoefte bij het college waar wij ook volledig achter staan, om parkeerplaatsen in de stad te verminderen, is niet op plekken waar het OV heel schraal is. Dat is op Heijplaat heel duidelijk het geval. Daar gaan parkeerplaatsen weg. Het zou heel mooi zijn als daar dus evenveel parkeerplaatsen voor terugkomen. En laat ik nu het goede voorbeeld van de heer De Waard volgen en inderdaad, het advies van de griffier is ook altijd: houd die moties nu nog even bij je. Doe ze eventueel in de tweede termijn. Ik heb hier een geweldige parkeermotie liggen, maar als de wethouder toezegt dat er evenveel parkeerplaatsen terugkomen dan dat er weggaan, dan hoef ik die niet in te dienen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Ik zal niet alles herhalen wat eigenlijk al is gezegd. Maar Heijplaat is toch nog wel een ietwat afgelegen plek, waar veel mensen, veel bewoners hun auto gewoon nodig hebben. We zijn dus ook wel blij met de eerdere toezegging van de vorige wethouder om het aantal parkeerplaatsen dat wordt weggehaald toch ietwat te beperken. Dezelfde vragen over de participatie. Hoe was het bezoek van de wethouder en wat leren we hier nu van? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dank. Want er is inderdaad tien jaar gewerkt aan de plannen om deze verouderde riolering in het Oude dorp te vervangen. Een prachtige wijk, kan ik uit ervaring zeggen, want ik ben er afgelopen dinsdag geweest toen het openbaar vervoer van de RET staakte, dus ik ging op de fiets daarheen, niet elektrisch mijnheer Van Schaik, en het was enorm mooi om daar te zijn. Ik heb een bijzondere rondleiding gehad van de wijkraad en van bewoners, om echt gewoon met eigen ogen te zien wat de impact is van het inrichtingsplan. Ik moet wel zeggen voorzitter, er zitten heel goede dingen in. Want er is wateroverlast. Ze hebben die vergroening nodig, en de bewoners zitten daar ook echt op te wachten, zeker bij het Alcorplein. Het Alcorplein is ontzettend versteend. Als daar in de zomer de zon schijnt, dan kun je daar letterlijk een ei bakken op straat. Maar voorzitter, we zien ook dat er ingrepen worden gedaan in de verkeerscirculatie van het dorp. De Mijdrechtstraat, de heer De Waard heeft het zojuist al aangegeven, wordt afgesloten en niemand snapt dat. Want de Mijdrechtstraat komt uit op de Droogdokweg. En voor de beeldvorming voor de collega's die hier zijn. Dat is de weg die langs het haventerrein loopt, wordt afgeschermd door hoge bomen aan de Rondolaan en de rest van het dorp heeft dus ook geen last van het autoverkeer. Als we die straat

afsluiten, betekent het dat al het autoverkeer door het dorp moet gaan rijden en dat is absoluut geen goed plan. Dus ik sluit me ook aan bij de vragen van de heer De Waard of dit ook anders kan. Hetzelfde geldt ook voor de Heysedijk. Dat is op dit moment een doodlopende straat. Kinderen spelen daar op straat. U bent daar geweest, ik ben ook benieuwd of u daar bij de Heysedijk bent geweest. Want ze spelen daar op straat, ook in de bosjes. En als u de straat dus opengooit en het verkeer dus vanuit de Eemhavenweg richting het dorp kan komen, heeft dat een enorme invloed op de speelomgeving van die kinderen. Dus ik vraag me ook af wat u daar dan nog aan kunt doen. Dat was het voorzitter. Nee, ten slotte, er zijn ontzettend veel studenten die met de auto naar het dorp komen. Ik denk dat we daar nog misschien niet vandaag, maar toch nog wel een keertje over moeten praten in de commissie, want misschien kunnen we daar ook wat aan verbeteren voor het dorp.

De heer **COŞKUN** (sp). Twee zinnen voorzitter, want er is al heel veel zinnigs gezegd. Ik heb zelf twee jaar op Heijplaat mogen wonen en als je ergens de bewoners het voor het zeggen kunt laten hebben, is het wel daar, als het over verkeerscirculatie gaat. Als de wijk aan zet is, is het daar. Want de rest van de stad komt er nauwelijks. Die rijdt er ook niet met de auto rond. Laat die bewoners zelf beslissen hoe ze de ontsluiting en de wegen laten doen. Dus laat de bewoners op Heijplaat aan zet.

De **VOORZITTER**. Anderen? Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, dank u wel. En dank aan de raad overigens ook voor een heel fijne bespreking in de commissie. Ik wil toch eerst even aangeven dat ik heel blij ben met de plannen die er eigenlijk liggen voor Heijplaat. Want het gaat daar echt vergroend worden. We gaan daar waterproblemen oplossen en dat heeft Heijplaat ook echt nodig. Het is lang geleden dat in Heijplaat zoveel geld is gestoken. Er gaan miljoenen naar Heijplaat toe en daar mogen we ook wel trots op zijn. Maar het leuke van wethouder zijn, is dat ik dingen bij kan sturen als uw raad daarom vraagt en als ik daar ook nog eens de budgettaire ruimte voor heb, want die twee zaken hangen wel samen. Ik ben inderdaad gisteren bij de wijkraad geweest en dat was een heel goed gesprek. Ik ben ook blij dat ik dat vandaag met u kan delen en ik heb daar ook met hen een aantal zaken besproken waarvan ik denk dat we het plan kunnen aanpassen. Dat zijn niet alle wensen van de wijkraad. Dat ga ik u nu al wel zeggen. Maar het zijn wel de belangrijkste. Zo voelt dat in ieder geval bij mij. De Mijdrechtstraat, dus dat is het stukje, de ontsluitingsweg die zij daar nu hebben waar u ook over begon mijnheer Biljoen, dat laat ik open. Dus dat gaan we niet afsluiten. Dat wordt een extra verbindingroute. Dat is ook de grootste wens. Als ik een beetje, dat heb ik ook van een aantal collega's, ik kijk niemand aan maar mijn neus kijkt toch iemand aan, dat heb ik zowel van de wijkraad maar ook van u als raad vernomen, dat is eigenlijk wel het grootste kritische punt in het plan en ik ben bereid, en dat past ook in de planvorming, om dat aan te passen. Weet wel, alles wat ik nu toezeg heeft wel gevolgen voor de planning. Dat besluit u allemaal zelf met het aannemen of het instemmen met mijn toezegging. Het betekent echt wel dat we drie tot zes maanden vertraging gaan oplopen. Dat betekent dus ook dat we drie tot zes maanden langer problemen hebben met de wateroverlast, maar de wijkraad vond dat acceptabel. En u zegt: de wijkraad aan zet. Dus als zij het acceptabel vinden, moeten we ons daar ook maar bij neerleggen. Ik maak het iets makkelijker dan het is, want ik denk niet dat we zo in mandaten moeten praten, want u heeft ook een mandaat. Dat heb ik ook in de commissie gezegd. Het kan nooit zo zijn dat een wijkraad volledig besluit hoe wij hier het besluiten. De kunst is als bestuurders dat zoveel mogelijk bij elkaar te brengen, maar ook te begrijpen dat ieder zo zijn verantwoordelijkheid en rol heeft in het proces. Dus de grote hete angel is in ieder geval uit de discussie bij de wijkraad denk ik, maar ik heb nog een aantal zaken die ik extra zou willen doen. Een van de grote wensen van hen is ook om de bushalte te verplaatsen, dus die zit nu op een plek waarvan zij zeggen: dat willen we eigenlijk niet hebben. Dat blijft wel op dezelfde straat, maar dan ietsje verder door, of terug. Het is maar net waar u staat. Die toezegging is er wel eentje onder voorwaarden, want die kan ik niet alleen zelfstandig maken, daar heb ik ook de RET bij nodig. Dus ik ga ervan uit dat dat kan, want of je nu hier staat of daar staat, daar zie ik het grote probleem niet in, maar het is wel zo netjes dat ik de RET daarvan verwittig, dat zij daar ook nog een inspraak op kunnen hebben en dat zij dan uiteindelijk ook definitief kunnen aangeven dat dat voor hen werkbaar is. Wel in die volgorde. En met het verplaatsen van die bushalte kunnen we ook nog een aantal parkeerplaatsen toevoegen. Dat zijn er echt geen tientallen of honderden en we gaan ook niet terug richting de heer Segers-Hoogendoorn naar het oorspronkelijke aantal. We hebben al iets meer gedaan dan we eigenlijk in de oorspronkelijke planvorming hadden, dat heeft mijn voorganger gedaan. Ik doe daar nog ietsjes bovenop. We moeten even kijken hoe we dat ruimtelijk inpassen en dat heeft natuurlijk ook te maken met bodemstructuren en of we wel of niet bomen daarvoor weg moeten halen of kunnen verplaatsen.

Dat moeten we, anders krijg ik het alsnog met GroenLinks weer aan de stok, dat ik weer een boom verplaatst of omhak, dus dat moeten we even ruimtelijk bepalen, maar ook daar zien we nog wel wat kansen om nog wel wat parkeerplekken toe te voegen. Dat kost natuurlijk wel even wat studeertijd, maar ik heb er grote verwachtingen bij dat we daar uit komen en dat dat allemaal uitvoerbaar is. Een andere wens die ik weer van u hoorde heb ik ook uitgebreid toegelicht in de commissie, is het niet doortrekken van de Heysedijk. Daar ga ik niet in mee, dat heb ik de bewoners ook al laten weten. Het is cruciaal in het plan voor het doorvoeren van eenrichtingsverkeer en het ontlasten van het gebied rond de speeltuin die ongelofelijk veel wordt gebruikt daar. Dat zeiden de bewoners zelf ook. En dan zul je daar toch eenrichtingsverkeer in moeten voeren om het aantal verkeersbewegingen daar te minimaliseren. Dus daar ga ik niet in mee. Dat heb ik de bewoners ook uitgelegd. Zij begrepen overigens ook dat met het openen van een andere ontsluitingsweg de druk op de Heysedijk waarschijnlijk ook nog wat zal afnemen, dus dat geeft daar toch ook wel weer een effect ook op de Heysedijk. Nog één vraag, wat heeft u geleerd van dit participatietraject? Nou goed, corona helpt niet, dat zeg ik ook. Maar wat ook niet helpt bij participatietrajecten is als de trajecten ongelofelijk lang duren. Dat helpt niemand. En dat los ik ook niet morgen op, want we hebben nu eenmaal allerlei inspraken. We moeten dat ook zoveel mogelijk een beetje kostenefficiënt doen, dus we moeten dat samenvoegen, want als we het allemaal gaan doen zo gauw we het kunnen, betekent ook dat mensen heel lang in de rotzooi zitten. Dat heeft ook altijd een beetje met planvorming te maken. Maar wat hier wel speelt en dat merk ik toch sinds ik wethouder ben geworden bij vele dossiers, dat is hoe langer we erover doen, hoe meer mensen de grip verliezen op wat er ook alweer is afgesproken. En zeker hier zie je dat er gewoon verschillende rechtsvoorgangers mee hebben geparticipeerd, waarbij andere rechtsopvolgers niet meer weten wat er ook alweer precies was afgesproken. Daar moeten we wel een oplossing voor vinden en sterker nog, eigenlijk was het wel een goede discussie, want ik ben mij gaan afvragen: hoe zit ons participatieproces nu in brede zin in elkaar? Hoe past dat nu tegen dat 'zimmen' van de Ombudsman? Daar ben ik ook intern naar aan het kijken, en dat gaat natuurlijk niet alleen over mijn participatietrajecten, binnen mijn domein, maar dat gaat natuurlijk over de hele gemeente. Daar heeft u in het verleden allerlei besluiten al over genomen, kan ik u zeggen, en nog best recent ook. Maar ik ben nog wel eens even goed aan het kijken of met deze lering van Heijplaat, maar zo is er nog veel casuïstiek, om toch nog eens goed te kijken hoe dat participatietraject nog verder kan worden geoptimaliseerd. Ik zeg daar wel bij: we moeten wel met elkaar eerlijk zijn wat we van participatie verwachten. Als participatie in deze raad betekent: wat ik wil of wat de wijkraad wil, wordt gedaan, dan is dat niet de uitkomst van participatie zoals ik daarnaar kijk. Ik kijk naar participatie dat mensen vroeg echt een bijdrage kunnen leveren, dat ze ook goed weten wat er met hun input wordt gedaan, maar dat nee ook een goed participatietraject kan zijn. Niet op alles, maar ook niet, we moeten het met elkaar eens worden over wat goed is voor de wijk. Maar daar bent u ook vaak nog een eigenaar in en dat wil ik u alleen maar meegeven. Ik denk dat ik zo al orerend al uw vragen heb beantwoord.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Nog een resterende vraag? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Dank voorzitter, nog heel even terugkomend op het doortrekken van de Heysedijk. Dat betekent ook wat voor het verkeer over de Eemhavenweg en de Waalhavenweg. Ze hebben niet voor niets een aantal jaar geleden die rotonde gemaakt, waar u ook overheen bent gekomen om het dorp in te gaan. Via u een toezegging zou ik dan graag meegeven of u daar dan toch even naar de situatie op de Waalhavenweg gaat kijken. Want het is natuurlijk nu een heel drukke weg ook voor het havengebied. Want de wijkraad en de bewoners hebben ook aangegeven dat het misschien onduidelijk wordt voor de vrachtwagens, dat ze misschien dan toch die kant op kunnen gaan. Dus wellicht kunt u dat ook meegeven aan uw ambtenaren om te kijken wat voor invloed het gaat hebben als de Heysedijk echt daadwerkelijk opengaat. Dat is één. Twee, bomen. U heeft het over de bomen op de Courzandseweg. Voor u eventuele ingrepen wilt doen zou ik wel graag willen dat u dan even terug rapporteert aan de raad, want het zijn echt prachtige dikke grote bomen, en ik zou daar dan wel heel graag wat meer over willen weten. En ten slotte over het participatieproces wil ik toch wel even reageren, want ik ben ontzettend blij dat u heeft geleerd. En nee is inderdaad ook een antwoord. Maar u moet niet vergeten dat de raad, wij staan bovenaan de escalatieladder en als er vanuit de omgeving wordt aangegeven van: hé, hier gaat iets niet goed, dan moet dat ook veranderen kunnen. En dat zien we dus nu op de Mijdrechtstraat, maar ik wil dus wel dat u daarvoor open blijft staan, via u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Anderen die nog iets missen? Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Ik sta overal voor open, maar ik weet ook dat u soms tegengestelde belangen meegeeft aan mij, die ook tegenover belangen van de wijkraad staan. Dus daar bent u zelf dan ook bij. Soms moet u zelf dan ook een beetje bijpassen in de ambities die u heeft om ook een beetje toenadering te zoeken richting de wijkraad. Dat kunt u niet alleen bij mij neerleggen, want u besluit uiteindelijk altijd over moties en de richting die u aangeeft en mij nog wat extra meegeeft. Specifiek voor Heijplaat op een andere manier rapporteren over wat wij met de bomen doen, dat lijkt mij niet een heel slimme manier. We hebben met elkaar afspraken over wat we doen, wanneer we bomen rooien en dat soort zaken. Dus ik wil me gewoon vooral op dat proces aansluiten, zoals we dat met uw raad hebben afgesproken. De weg waar u het over had en de drukte, dat is ook weer zo'n doorlopende weg, waar we het verkeer ook ontsluiten, ook het grote vrachtverkeer dat als dat te ver in het dorp komt via de rotonde weer terug kan worden geleid. Ik denk dat dat ook een kwestie is, dat is met elke ingreep die we in de buitenruimte hebben, dat vooral ook het gebied maar ook de wijkraad het goed moet monitoren wat het effect is. En als daar toch neveneffecten uit ontstaan, dat we dan ook kijken wat er nog additioneel aan maatregelen nodig zou moeten zijn. Dat is eigenlijk de standaardmanier waarop we dat doen.

De **VOORZITTER**. Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af. Het is een tweeminutendebat hè. Als u nog vragen heeft dan mag dat natuurlijk. Nee? Dan rond ik dit af.

7.7 Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur. Ik weet niet hoe het zit met de aanwezigheid van raadsleden in het gebouw, maar we gaan van lieverlee zo richting het einde van de agenda en ik zou u willen vragen om uw fractiegenoten vooral ook te vragen of binnen te komen of in de onmiddellijke nabijheid van het stadhuis aanwezig te zijn om geen ongelukken te krijgen bij de stemmingen, aansluitend hierop. Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur. De heer Tak. Sorry, we hebben hier nog insprekers, excuses. Alert. De insprekers betreffen de heer Plokker, wijkraad Blijdorp, Bergpolder, Liskwartier en de heer Van der Burg, wijkraad Agniesebuurt Provenierswijk. U zou samen spreken, had ik begrepen, maar ik ga ervan uit dat u allebei vijf minuten wilt gebruiken, of spreekt u allebei samen vijf minuten? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Nou, dan lijkt me dat buitengewoon schappelijk. Gaat uw gang.

De heer **PLOKKER** (wijkraad Blijdorp, Bergpolder, Liskwartier). We waren gemaand om inderdaad binnen de vijf minuten voor twee te blijven, maar we zijn inderdaad met twee voorzitters, voorzitter, burgemeester. Het is een eer om hier in ieder geval een keertje in de gemeenteraad te mogen staan en dat is niet voor niets. Dus we gaan er geen gewoonte van maken. Naast mij collega Klaas van der Burg, voorzitter van de wijkraad Agniesebuurt Provenierswijk. En helaas niet aanwezig vandaag de voorzitter van de wijkraad Oude Noorden, maar die vertegenwoordigen wij ook, vijftigduizend inwoners zo'n beetje telt Rotterdam-Noord. En in Rotterdam-Noord, het hart van Rotterdam-Noord, hebben we natuurlijk de Bergweg liggen. En daar wil ik het even over hebben. Want er gaat eigenlijk iets ongelofelijk mis. En wat wil nu het geval? Vier jaar geleden beloofde deze zelfde gemeente Rotterdam de verkeerssnelheid op de Bergweg terug te brengen van 50 naar 30 km/uur. Dit zou eind 2022 geregeld zijn. Nu, vier jaar later, is dat nog steeds niet gebeurd. Erger nog, de Bergweg is op de lijst van beoogde 30km-straten, die u hier allemaal voor u heeft liggen, vervallen, gewoon weggefallen. Een belofte van de gemeente Rotterdam aan haar bewoners is daarmee dus niet vervuld en het is volstrekt onduidelijk wanneer deze ooit wel vervuld zal worden. Ik noem dat ook met nadruk een belofte van de gemeente, want de bewoners zien Rotterdam als één overheidsorgaan. Zij hebben er geen boodschap aan dat deze belofte ooit gedaan is misschien door een andere coalitie of door een andere wethouder of dat er in de tussentijd allerlei afspraken zijn gemaakt met de RET. Nee, zij hebben een belofte gekregen van de gemeente, beloofd is beloofd, en belofte maakt schuld. Deze situatie waar we nu dus in zitten, is volgens mij dus ook funest voor het al broze vertrouwen in de overheid, want onze bewoners zijn heel actief als het gaat om participatie. De wethouder had het er net over. Ze willen heel graag meedenken over verkeer, maar waarom zouden ze blijven participeren als de gemeente zelf gewoon zijn beloftes niet nakomt? Het is dus ook echt van het uiterste belang dat die vijftigduizend bewoners van Noord zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over wat er nu echt met de Bergweg gaat gebeuren. Immers, de ruggengraat van Noord, zo noemt Klaas het in ieder geval. En niets doen, mijnheer de voorzitter, is volgens mij geen optie. Als er niets gebeurt blijft de Bergweg namelijk, wat zij altijd is geweest en iedereen die Rotterdam een beetje kent, weet dat, een van de meest gevaarlijke straten van Rotterdam. Een van de leukste, maar een van de meest gevaarlijke straten. Slaat u de

statistieken er maar op na, straks zal collega Klaas nog even met u de tabelletjes doornemen die we ook hebben meegestuurd. Het is en blijft een heel gevaarlijke straat, en het is dus ook niet voor niets dat iedereen gezegd heeft of ooit het vorige college dat het naar 30 km/uur moet. En er is ook helemaal niemand die beweert dat die niet naar 30 km/uur moet, het is alleen kennelijk de vraag wanneer dat gaat gebeuren. En wanneer dat gaat gebeuren, daar horen wij dus alleen maar excuses over. De inrichting van de straat moet worden aangepast, de tram moet snel kunnen blijven rijden, en het geld dat ooit voor de Bergweg was gereserveerd is natuurlijk aan de andere straten toebedeeld, dus is er geen geld meer. Maar ja, daar hebben de bewoners wederom geen boodschap aan. Elke dag dat er dus geen oplossing is, is er een te veel. In Amsterdam, ik mag het bijna niet zeggen, hangen ze gewoon een bord op met 30 km/uur en dan zeggen ze: klaar is Kees. Dat is simpel toch? Dat zeg ik ook tegen verkeersambtenaren. Nee, in Rotterdam moet dat allemaal anders. Wij zijn hier geen Amsterdam, staat volgens mij ook in de collegebrief. In dit geval wilde ik eigenlijk wel dat we het waren. Want we willen helemaal niet horen wat er niet kan. We willen horen wat er wel kan, en dat het gewoon wordt aangepakt en opgelost. Wij zijn toch de stad van geen woorden maar daden? Er valt door onze knappe ambtenaren, want dat zijn ze, het zijn heel knappe mensen, toch wel een inrichting te verzinnen waarbij 30 km/uur en de snelheid van de tram samen worden gegarandeerd. We zijn zelf positief over alle oplossingen die geboden worden vandaag en ook alle moties die ingediend worden die bijdragen aan dat probleem, maar we begrijpen ook wel dat politiek politiek is. En stel nu dat die moties het allemaal niet halen, dan hebben we net de nieuwe wethouder gehoord en wij heten hem graag welkom in Noord, en gaan graag ook met hem een participatiegesprek aan over de inrichting van de Bergweg. Ik begrijp dat de wethouder dat heel belangrijk vindt en ook dat we van tevoren geen garanties hebben dat hij het met ons eens is. Dat geeft allemaal niets, maar die participatie hebben we dus eigenlijk nooit gehad. Eigenlijk zijn onze bewoners er zelf achter gekomen dat de Bergweg van de 30-lijst verdwenen was, doordat ze in de VCP-discussies nota bene van de ambtenaren te horen kregen: o, de Bergweg, nee, die 30 km/uur, dat gaat niet gebeuren, want de RET. Wij zijn altijd bereid om gesprekken te voeren. Er zijn verschillende oplossingen voor hoe we dit kunnen oppakken. Wij gaan daar graag over in gesprek. gemeenteraadsleden mogen dat niet begrijp ik, maar wijkraadsleden wel, samen met bewoners en de wethouder en verkeersambtenaren denk ik dat we op de een of andere manier toch wel een oplossing moeten kunnen vinden voor dit probleem. En daarmee dus ook weer een perspectief kunnen bieden aan de inwoners van de Bergweg, want die moeten weten waar ze aan toe zijn. Ik geef nu graag het woord aan de heer Van der Burg, en u heeft nog wat tabelletjes gekregen en die zal hij even toelichten.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Burg.

De heer **VAN DER BURG** (wijkraad Agniesebuurt Provenierswijk). Goedemiddag allemaal, mijn naam is Klaas van der Burg en ik heb een bijrol en dat is de bijlage die bij de stukken zit van de inspreeknotitie die ik even zal toelichten. Het gaat niet zozeer om tabelletjes, het gaat meer om een paar kaartjes. Die kaartjes, het zijn er drie, en ik zal het ook vrij kort houden. De eerste laat duidelijk zien met een soort stippen op een paar plekken waar veel ongelukken gebeuren. Die kent u wellicht ook in het kader van allerlei hotspotsaanpakken. Die komt van een landelijke bron. Dat is starverkeersongevallen.nl. Ik heb de bron er maar even bij gezet. Het is interactief, u kunt heel goed zien wat er op welke straat gebeurt en ook hoe dit de laatste jaren is geweest. Nu heb ik één plekje, bijvoorbeeld de kruising, dat is dus op het tweede kaartje, eventjes aangestipt en dan zie je dus dat daar drie ongelukken gebeurd zijn in 2023 en 2024 tot nu toe. Twee al dit jaar. Ongelukken met letsel. Er zijn ook al in de afgelopen jaren zo'n drie ongelukken met materiële schade gebeurd. Maar zo zie je dus dat als je zo'n stipje aanstipt dat die hele weg vol ligt, de Bergweg. Natuurlijk is het bij de Schiekade aangepakt, maar de Bergweg loopt een heel eind door, en tot aan de Zaagmolenstraat is het gewoon een veel te gevaarlijke weg. Dat zie je dus gewoon aan de statistieken. En dan komt het stukje waar ik dan op een gegeven moment... waar we goede hoop hebben dat de raad toch nog eens een keer mee wil denken hoe we dat kunnen oppakken. De hele Bergweg zou nu 50 km/uur blijven, en dan houd je de oude situatie, maar het zou mogelijk zijn om op een stuk van de Bergweg, ten noorden van de Zaagmolenstraat, vrij spoor te realiseren omdat de Bergweg daar wat breder is. Misschien een beetje op de manier zoals het bij de Middellandstraat is gebeurd. Dus dat er in feite een duidelijke gemarkeerde baan komt voor de auto's en dat er een goed fietspad naast ligt. Dat de auto's nog kunnen parkeren. Maar dat in het midden de trams in twee richtingen in feite een eigen spoor hebben en dat je net als bij de Middellandstraat na die streep niet op gaat rijden omdat je dan door die ribbels gaat. Dan houd je op de Bergweg nog maar 350 meter over waar de tram eigenlijk ervoor zorgt dat je daar geen 30km-straat van zou kunnen maken. Want na de Noordsingel is die Bergweg nog steeds

gevaarlijk. Dat zie je aan die stipjes. Maar daar is de tram geen hindernis meer. Dus het gaat maar om 350 meter. Daarop ligt ook nog een halte. Als je dan berekent hoe hard een tram überhaupt kan op dat stukje, want dat kan natuurlijk helemaal geen 50 km/uur zijn, dan komen we misschien tot een oplossing en dan kunnen we toch kijken hoe we de Bergweg, de ruggengraat van Noord, toch naar 30 km/uur kunnen krijgen. Daar wil ik het bij laten, dank u wel. En kijkt u alstublieft ook op die site.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Dan gaan we terug naar de agenda, de sprekers. De eerste spreker is de heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Toen ik in 2018 als gemeenteraadslid werd verkozen in deze gemeenteraad was een van de onderwerpen waar ik mij eigenlijk vanaf dag één heb beziggehouden verkeersveiligheid. Onder meer toen met collega de heer Postma van GroenLinks en ook inderdaad wel met mevrouw Van Wifferen van D66. In 2021 is daar ook de motie '30 km/uur in de hele stad' uit geboren, die we toen samen met GroenLinks hebben ingediend. Als ik deze insprekers zo hoor, dan denk ik dat heel veel mensen in onze stad zich gehoord hebben gevoeld, in het feit dat we de hele stad 30 km/uur zouden maken. Mevrouw Bokhove was toen nog wethouder, en inderdaad, de brief uit de handen van die wethouder liet er eigenlijk geen twijfel over bestaan dat op de meest gevaarlijke plekken in de stad, en volgens mij bestaat er ook geen twijfel over dat de Bergweg daartoe behoort, we inderdaad 30 km/uur zouden invoeren. Dus daarover heb ik een vraag aan de wethouder. Want het is volgens mij inderdaad zo dat de tram helemaal geen 50 km/uur kan rijden op de Bergweg. Of heeft u daar andere gegevens over? En wat is nu de reden dat die tram echt 50 km/uur moet rijden? En al is dat zo, dan draagt dat volgens mij juist inderdaad bij aan de verkeersonveiligheid in die hele straat, dus dat lijkt mij een buitengewoon onwenselijke situatie. Dus ik zou daar graag van de wethouder meer over willen horen. En wij steunen vandaag ook een motie van GroenLinks die eigenlijk vraagt om die Bergweg gewoon 30 km/uur te maken. Voorzitter, dan hebben wij ook nog een eigen motie. Die gaat over de Groenezoom op Rotterdam-Zuid. Wij zien, en laat ik ook even een positieve noot kraken. Wij zijn heel erg blij overigens met deze 30 km/uur aanpak, omdat wij namelijk zien dat hiermee na onze motie en daarna ook eigenlijk het coalitieakkoord van dit college serieus werk wordt gemaakt van 30 km/uur in de stad, maar we zien dus nog een aantal haken en ogen. De Bergweg is er daar een van. Maar de Groenezoom op Rotterdam-Zuid is daar een tweede van. We zien namelijk dat alle straten eromheen 30km-wegen worden en we zijn dus heel erg bang dat daar veel sluipverkeer gaat plaatsvinden. En daarvoor hebben wij een motie ingediend voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Tak heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Voorkom sluipverkeer op de Groenezoom!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van 'Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur';

constaterende dat:

- de gemeente de taak heeft om wijken zo verkeersveilig mogelijk te maken;
- de gemeente nu van plan is om de Groene Hilledijk 30 km/uur te maken en in de Groenezoom 50 km/uur te behouden;

overwegende dat:

- deze verandering ervoor kan zorgen dat het sluipverkeer dat over de Groenezoom gaat, toeneemt;
- dit mogelijk impact heeft op de veiligheid van bewoners aan de Groenezoom;

verzoekt het college:

- om op de Groenezoom nauw te monitoren op sluipverkeer en na een jaar hierover te rapporteren naar de raad;
- om in geval van toename van sluipverkeer sobere en doelmatige ingrepen te treffen om dit terug te brengen;
- deze ingrepen te bekostigen uit het bestaande budget;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.P.A. Tak en E. Rehim Zadeh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. Laat ik vooropstellen dat wij heel blij zijn met deze verkeersveiligheidsaanpak. Want GroenLinks pleit al jaren voor 30 km/uur in de straten van Rotterdam. In de vorige periode zijn daar al stappen gezet en we zien nu langzaam het resultaat.

De **VOORZITTER**. Het is geen debat volgens mij. U mag een toelichtende vraag stellen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik wil hier wel een toelichtende vraag op stellen, want ik vind dat GroenLinks hier een heel grote broek aantrekt. We hadden de vorige periode vier jaar lang de tijd, ook samen met ons, om de stad 30 km/uur te maken. Er zijn maar een paar straten gelukt, en nu maken wij een reuzesprong met 115 straten. Wij, met deze coalitie. En u trekt het naar zich toe. Vindt u dit zelf niet heel brutaal?

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Dertig seconden toch? Ja. Nou ja, een toelichtende vraag of ik het heel brutaal vind. Voorzitter, volgens mij begon ik dus net te zeggen dat wij heel blij zijn met deze aanpak. Wij hebben de eerste stappen gezet, en zoals u ook zojuist via de voorzitter aangeeft, u zat ook vier jaar in de coalitie. Als u meer zou willen doen, dan had u ook meer kunnen doen. Ik ga verder voorzitter. Onze fractie vindt het daarmee heel goed om te zien dat snelheidsverlaging van het autoverkeer op de Rotterdamse wegen bij steeds meer partijen hoog in het vaandel staat. Maar zijn we er dan? Nee, helaas nog niet. Want de hamvraag is: willen we snelwegen in onze stad of willen we straten waar het fijn is om te zijn? Willen we echte verkeersveiligheid voor jong en oud of willen we onveilige situaties blijven behouden? Oftewel, kiezen we voor de mens of kiezen we voor de auto? GroenLinks kiest voor de mens, voor Rotterdammers die recht hebben op verkeersveiligheid voor alle Rotterdammers. Daarom voorzitter, dienen wij de motie '30 de norm in heel Rotterdam' in. Dan voorzitter, hebben we zojuist de insprekers gehoord van de wijkraden en ik heb heel veel dank en waardering dat zij nogmaals ons bewust hebben gemaakt over de situatie op de Bergweg, want daar moet ook wat gebeuren. Daarom hebben wij twee moties voorzitter. Dat is '30 op de Bergweg redt levens' en 'Bevrijd de tram'. Afsluitend voorzitter, in de collegebrief staat ook dat er gedragsverandering nodig is. Want er is inderdaad een mentaliteitsverandering nodig om aan deze verkeersellende een einde te maken. Maatregelen moeten gebaseerd zijn op een algemeen inzicht dat er iets moet veranderen. En zolang er nog mensen zijn die met de auto naar de wc of naar bed willen gaan, komen we daar niet aan toe. Dus ik vraag dan ook de wethouder wat we nog meer doen kunnen aan gedragsverandering en als dat niet goed genoeg is, heb ik daar eventueel nog een motie voor op zak.

De **VOORZITTER**. Ik ben wel benieuwd hoe je dat doet mijnheer Biljoen, met de auto naar de wc. De heer Biljoen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. 30 de norm in heel Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.7 Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- de motie Kröger, die vraagt om 30 km/uur als leidend principe binnen de bebouwde kom, in 2020 met ruime meerderheid door de Tweede Kamer is aangenomen;
- deze motie heeft geleid tot het Afwegingskader 30 km/uur, waarin het uitgangspunt is 'alleen 50 km/uur als het echt veilig kan';¹

overwegende dat:

- de verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur in strijd is met bovengenoemd afwegingskader, omdat het uitgangspunt van de verkeersveiligheidsaanpak nog steeds is om 50 km/uur te rijden in plaats van 30 km/uur;
- één maximumsnelheid voor de hele stad meer duidelijkheid schept dan de lappendeken aan maximumsnelheden die ontstaat door de aanpak zoals nu wordt voorgesteld;

- wijkraden en bewoners keer op keer aangeven dat zij heel graag op meer straten een maximumsnelheid van 30 km/uur willen, om de veiligheid te verbeteren en overlast te voorkomen;

verzoekt het college:

- in de gehele stad het uitgangspunt '30 km/uur, tenzij' te hanteren;
- binnen de gehele bebouwde kom van Rotterdam 30 km/uur als maximumsnelheid in te voeren, met uitzondering van straten waar 50 km/uur bewezen veilig kan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen, D.P.A. Tak, R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout, I. Elfilali en T.J. Vonk

Motie 3. 30 op de Bergweg redt levens

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.7 Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- de Bergweg een gevaarlijke straat is waar vaak verkeersongelukken gebeuren;
- deze straat niet voorkomt in de lijst van 115 straten waar 30 km/uur wordt ingevoerd door het college;
- de Bergweg wél voorkomt in de lijst van 18 straten waar al eerder 30 km/uur zou worden ingevoerd, volgens de notitie Veilige en Gezonde straten [21bb015000];
- aan bewoners en wijkraden daarmee is toegezegd dat de maximumsnelheid op de Bergweg naar 30 km/uur zou gaan;

overwegende dat:

- een maximumsnelheid van 30 km/uur leidt tot minder (ernstige) ongelukken, waardoor er minder slachtoffers vallen;
- er bij minder ongelukken ook minder vaak oponthoud is voor trams en ander verkeer;
- de gemeenteraad op 26 november 2020 de motie Veilige Straten [20bb17962] met algemene stemmen heeft aangenomen, waarin wordt verzocht om de inventarisatie van straten die naar 30 km/uur moeten gaan samen met (toen nog) gebiedscommissies, wijkcomités en wijkraden uit te voeren;
- een maximumsnelheid van 30 km/uur op de Bergweg de enige manier is om de adviezen en wensen van de wijkraden en bewoners in Noord serieus te nemen;
- het wenselijk is om de straten uit de notitie Veilige en Gezonde Straten prioriteit te geven in de aanpak 30 km/uur, omdat die gekozen zijn vanuit een urgente verkeersveiligheidsopgave en omdat bewoners en wijkraden al lang op actie vanuit de gemeente wachten;

verzoekt het college:

- de Bergweg weer toe te voegen aan de lijst van straten waar een maximumsnelheid van 30 km/uur wordt ingevoerd en als buitengewoon gevaarlijke straat prioriteit te geven in deze aanpak;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen, D.P.A. Tak, T.J. Vonk, R.T.J. van der Velden, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout en P.J.H.D. Verkoelen

Motie 4. Bevrijd de tram

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.7 Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- de niet-vrijliggende trambaan op de Bergweg leidt tot belemmeringen voor de verkeersveiligheid en versnelling van de tramverbinding tussen het centrum en de noordelijke wijken van de stad;

- het aanleggen van een vrijliggende trambaan de scope van de verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur overstijgt;

overwegende dat:

- een vrijliggende trambaan positief zal zijn voor de reistijd tussen het centrum, Noord en Hillegersberg per tram, ongeacht de maximumsnelheid op de Bergweg;
- een vrijliggende trambaan ook een positief effect zal hebben op de verkeersveiligheid voor alle weggebruikers;
- er bij de aanleg van een vrijliggende trambaan een kans ontstaat om een groenstrook toe te voegen aan een verder erg versteende straat;
- de gemeenteraad momenteel onvoldoende inzicht heeft in de kosten en eventuele praktische overwegingen om tot een besluit te komen over een vrijliggende trambaan;

verzoekt het college:

- te onderzoeken wat er nodig is om een vrijliggende trambaan te realiseren op de Bergweg;
- een inschatting van de kosten van een dergelijk project te maken;
- de uitkomsten van dit onderzoek en de kostenraming uiterlijk in september 2025 te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen, D.P.A. Tak, R.T.J. van der Velden, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout en T.J. Vonk

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank voorzitter. Uiteraard kent u Leefbaar Rotterdam als een partij die de auto totaal niet schuwt. Maar wij zijn ook een partij waarbij veiligheid enorm hoog in het vaandel staat en het is simpelweg zo dat het aantal verkeersslachtoffers de pan uit rijst. Dit kan en mag simpelweg niet de regel worden in Rotterdam. De Rotterdammer verdient het zich veilig van A naar B te kunnen vervoeren, lopend of met de auto. Daarom kunnen wij ons prima vinden in de verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur. Belangrijk hierbij vinden wij wel de bewustwording van de bestuurder en de handhaving erop. Daarom dienen wij de motie 'Kijk, zie of gluur, maximumsnelheid 30 km/uur' in. En ook tekenen wij mee met de motie van D66. En ook even leuk om te benoemen is dat met Leefbaar Rotterdam in het college nu meer dan honderd straten een stuk veiliger gaan worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Kijk, zie of gluur, maximumsnelheid 30 km/uur

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van de Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- de verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur voorligt, waarbij ten behoeve van de verkeersveiligheid op 115 straten de maximaal toegestane snelheid van 50 km/uur naar 30 km/uur verlaagd wordt;

overwegende dat:

- binnen deze aanpak waar mogelijk, maar niet altijd herinrichting plaatsvindt;
- sommige straten daarbij uitnodigend blijven ten onrechte het gaspedaal in te drukken;
- bewustwording en effectief handhaven op de nieuw ingevoerde snelheid nodig is om de 111 Rotterdamse straten daadwerkelijk veiliger te maken;

verzoekt het college:

- snelheidsdisplays roulerend te plaatsen op de wegen waarop 30 km/uur als maximumsnelheid wordt ingevoerd ten behoeve van de bewustwording van deze nieuwe snelheidslimiet;

- deze uitkomsten te monitoren en terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M.D. de Waard, S.J.C. Becker en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Biljoen, u heeft een vraag? U heeft geen tijd meer, dat weet u, maar u mag een korte vraag stellen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ik waardeer dat u heel erg coulant bent. Ik heb een verhelderende vraag aan Leefbaar Rotterdam. U geeft aan dat verkeersveiligheid voor de fractie van Leefbaar Rotterdam ontzettend belangrijk is. We hebben zojuist de voorzitters gehoord van een aantal wijkraden in Rotterdam-Noord. 55.000 inwoners die aangeven dat de Bergweg ontzettend gevaarlijk is met alle verkeersongelukken. Steunt u onze motie om de Bergweg veiliger te maken?

De **VOORZITTER**. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank voorzitter, en dit gesprek hebben we ook in de commissie eigenlijk al gevoerd, en daarbij hebben wij ook al aangegeven dat er eigenlijk een weloverwogen beslissing is gemaakt tussen straten waarbij het nu inderdaad wel makkelijk in te voeren is versus straten waarbij het veel moeilijker in te voeren is. Zoals u zelf ook weet, hebben wij ook diverse andere verkeersstromen die door die straat gaan. Het is momenteel nog helemaal niet haalbaar om daar nu die snelheid eruit te halen. De Bergweg is niet meteen buiten scope geraakt, echter, hij is eerder geparkeerd. Dus wellicht dat we daar in de toekomst werk van kunnen maken, maar voor nu nee.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 is ontzettend trots dat we met deze coalitie 115 straten, ik herhaal, 115 straten 30 km/uur gaan maken en dat was ons de vorige coalitie helemaal niet gelukt. En nu, met deze coalitie, krijgen we het voor elkaar. En wat was nu het mooie? Als we naar de insprekavonden kijken of naar de plannen uit de wijkraden, de wijkakkoorden, men wil alleen maar meer. Meer 30 km/uur. Dus die 115 straten die we nu invoeren, is echt een heel goed begin wat D66 betreft.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel. Ik sluit me, via u voorzitter, van harte aan bij de woorden van mevrouw Van Wifferen. Maar waarom dan de Bergweg niet?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik ben ook heel erg blij dat ook de PvdA meer, meer, meer 30 km/uur wil. Dat is voor de toekomst een heel mooi idee. Maar we hebben nu een bepaald budget om een aantal straten 115, pardon 30 km/uur te maken. Ik raak even in de war met die 115, ik ben er zo enthousiast over. En 30 km/uur gaan we ook echt doen met maatregelen die ervoor gaan zorgen dat de snelheid ook echt naar beneden gaat. En met een paar kleine maatregelen dat nu doen op de Bergweg is op dit moment niet haalbaar, ook omdat doordat je die tramrails hebt, je heel weinig verhogingen of bochtjes kan creëren om snel de snelheid eruit te halen. Daarom doen we dat nu niet, en ik wil ook niet de bewoners nu een rad voor ogen draaien en doen alsof het wel kan, alsof we het wel kunnen realiseren. Ik wil de heer Tak eraan herinneren dat ook toen zijn partij in de coalitie zat er geen plan voor is gemaakt, dus ik zou ook maar een beetje oppassen met de bewoners dat te beloven, want het is een heel moeilijke straat die heel veel geld gaat kosten om 30 km/uur te krijgen. En dat ons dat nu niet lukt, vind ik heel pijnlijk en heel naar, maar we krijgen wel 115 straten wel naar 30 km/uur, en daar is D66 ontzettend trots op.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Het gaat om verkeersveiligheid. De Bergweg is niet voor niets de vorige periode al op die lijst terechtgekomen omdat de verkeersveiligheidssituatie gewoon niet afdoende is. Wat gaat u doen om de verkeersveiligheid in de Bergweg te verbeteren?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, er komt binnenkort een verkeerscirculatieplan aan. Aan de hand daarvan gaan we wel kijken of we minder verkeer door die buurt kunnen loodsen.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Nee, sorry voorzitter, juist al die straten in Noord staan in de wachtstand, in de wachtkamer, omdat we eerst willen wachten tot die nieuwe A16 klaar is.

De **VOORZITTER**. Ik herinner u er nog aan dat het geen debat is, maar dat het een tweeminutendebat is. Dus een toelichtende vraag kan, maar niet meer dan dat. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, die snelweg is volgend jaar al klaar en dat gaat niet meer zo lang duren, dus daar kom ik volgende week in de commissie bij u op terug. Wat ik nog wil zeggen, is dat we met allemaal maatregelen komen om die straat ook echt 30 km/uur te krijgen, dus niet alleen een bordje plakken. Bij mij in de straat staat ook een bordje, maar ja, er blijft gewoon gecrost worden. Wij gaan proberen die snelheid echt terug te halen en wat we als D66 nu wel willen is dat we ook kijken of in die straten die we nu aanmerken, de snelheid ook echt naar beneden gaat. Ik heb hier dan ook een motie, samen met DENK, VVD en Leefbaar Rotterdam, die ervoor moet zorgen dat we echt gaan monitoren, gaat die snelheid nu echt omlaag? Gaat die niet omlaag, dan gaan we aanvullende maatregelen nemen om te zorgen dat dat alsnog gebeurt. Want in Rotterdam gaan we binnenkort veel langzamer rijden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. APK-keuring voor de 30 km/uur aanpak

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van agendapunt 7.7: Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- in 2025 in 115 straten in Rotterdam de maximumsnelheid wordt verlaagd van 50 km/uur naar 30 km/uur;

overwegende dat:

- Rotterdam zich ontwikkelt tot een autoluwe en fietsvriendelijke stad;
- de 30 km/uur aanpak bijdraagt aan het verbeteren van de veiligheid voor fietsers en voetgangers op straat;
- deze aanpak enkel werkt als automobilisten zich aan de nieuwe snelheidslimiet houden;
- na 1 jaar moet worden geëvalueerd of de snelheid van automobilisten op de nieuwe 30km-wegen daadwerkelijk is verlaagd;
- aanvullend beleid nodig is als uit deze evaluatie blijkt dat op de nieuwe 30km-wegen de gemiddelde snelheid niet is verlaagd;

verzoekt het college:

- de resultaten van de 30 km/uur aanpak te rapporteren aan de raad in 2026;
- indien de gemiddelde snelheid van automobilisten in deze straten niet blijkt te zijn verlaagd, met sobere en doeltreffende (in lijn met de 30 km/uur aanpak) aanvullende maatregelen te komen, en dit vanuit het bestaande budget te bekostigen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen, E. Rehim Zadeh, J.M.D. de Waard en S.J.C. Becker

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank voorzitter. Wij als ChristenUnie zijn ook ontzettend blij met het plan om meer dan honderd, 115 straten inderdaad, 30km-straten te maken. Maar de hartenkreet vanuit de bewoners en ook vanuit andere organisaties en van andere kanten uit Rotterdam over de Bergweg heeft ook ons bereikt. Ik vroeg aan mijn medewerkers om even een overzichtje te geven dat ik misschien ook zou kunnen laten zien van alle incidenten die er in de afgelopen jaren op de Bergweg zijn geweest en ik kreeg deze lijst die zich echt op deze manier ontvouwt. Een ongelooflijk indrukwekkende lijst van allemaal incidenten, soms met materiële schade maar bijna altijd met letselschade. Er zitten dus gewoon mensenlevens achter deze lijst. En dan vraag ik mij af: welk belang is er nu dat zeg maar deze lijst wegstreept tegen een ander belang? Het kan toch niet zo zijn dat het belang van bijvoorbeeld het doorrijden van trams opweegt tegen dit belang van al deze mensen die achter deze incidenten zitten? Dus mijn oprechte vraag is ook: wat beweegt ons om de intentie om de Bergweg naar 30 km/uur te maken, te veranderen naar toch weer terug naar 50 km/uur? Met deze lijst in handen kan ik mij dat niet voorstellen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, er is heel veel gezegd. De SP is erg voor 30 km/uur en er zijn dagen dat ik dat op mijn fiets niet haal, tenzij ik een fatbike zou kopen maar dat ga ik niet doen. Die Bergweg steek ik met gevaar voor eigen leven dagelijks over op weg naar het Eudokiaplein om daar boodschappen te doen, dus ik ken hem als mijn broekzak en ik sta volledig achter het pleidooi dat de voorzitters van onze wijkraden daar ook hebben gehouden en de bewoners ook doen. Toen ik in de gebiedscommissie Noord zat en in de wijkraad Agniesebuurt hebben we een paar keer over veiligheid gesproken met bewoners en dan kwamen ze altijd over verkeersveiligheid. Dat is het belangrijkste wat er in Noord speelt naast andere zorgen van veiligheid, maar men begint meteen over verkeersveiligheid. En de Bergweg is daar een onderdeel van. Dus als we dat kunnen terugdringen vandaag moeten we dat gisteren doen. Daar wilde ik het bij laten voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Coşkun, u bent ook door uw spreektijd heen voor vandaag.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, maar ik dacht: ik neem net zoveel minuten als GroenLinks die er ook doorheen was.

De **VOORZITTER**. Die heb ik ook gemeld dat ze door hun spreektijd heen waren. Goed, de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Er is al veel gezegd, in de commissie ook en hier in de gemeenteraad over dit plan. Een heel mooi plan om in één keer 115 straten in Rotterdam 30 km/uur niet alleen in te voeren, maar ook daadwerkelijk de maatregelen te nemen met € 15,5 miljoen budget om daadwerkelijk de maatregelen te kunnen nemen om daar daadwerkelijk ook 30 km/uur eigenlijk af te dwingen, zowel door bebording, maar ook door de inrichting van die straten. Dus wij zien dit als een gigastap in het verkeersveiliger maken van Rotterdam. Uiteraard hebben wij de insprekers en ook het advies van de wijkraden met betrekking tot de Bergweg gezien. We hebben het ook in de commissie daarover gehad. De Bergweg is eigenlijk een weg waarover we het volgens mij met zijn allen eens zijn dat die verkeersveiligheid daar niet goed is. Alleen vergt dat wel meer dan nu mogelijk is, qua inrichting. Daar moet je eigenlijk echt een compleet nieuwe inrichting doen, en dat is op dit moment gewoon niet mogelijk, dus daar moeten we denk ik ook eerlijk over zijn richting bewoners. Dus wij zijn heel blij met deze grote stap en ook heel blij dat dat op korte termijn al wordt uitgevoerd. Dus ik zou zeggen: wethouder, aan de slag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, wat DENK betreft is er altijd ruimte in onze stad voor de auto, maar alleen als dat ook veilig kan. Rotterdam is een unieke stad en vraagt om een eigen aanpak en die krijgen we nu en daar mogen we best wel trots op zijn. Voorzitter, deze verkeersveiligheidsaanpak is een onderbouwd en noodzakelijk plan om de verkeersveiligheid in onze

stad te verbeteren. En mijn fractie is ervan overtuigd dat de experts die hier achter zitten zorgvuldige afwegingen hebben gemaakt met betrekking tot welke straat wel of niet kan worden meegenomen. Maar we horen ook de zorgen van de bewoners en we dienen ook rekening te houden met wat kan en wat daadwerkelijk ook zou werken. We gaan ervan uit dat het college deze zorgen in het vizier heeft. Wel tekenen we mee met de motie van de heer Tak over de Groenezoom. Want voorzitter, om dit plan daadwerkelijk kracht bij te zetten dienen we aandacht te houden voor de monitoring en de handhaving. We tekenen daarom ook mee op de motie van de heer De Waard. En mijn fractie vraagt zich tot slot dan wel af wanneer wij het monitoringsplan vanuit de wethouder kunnen verwachten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Ik dacht dat mevrouw Van de Peppel het woord wenste. Nee? Iemand anders? Ja, u was er toch.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u wel voorzitter. Naast de voordelen van vrijheid, onafhankelijkheid, plezier en persoonlijke veiligheid die het gebruik van een auto biedt, brengt het ook risico's met zich mee, zoals verkeersonveilige situaties door slecht en gevaarlijk rijgedrag. FVD Rotterdam wil graag een veiligere stad. Om de verkeersveiligheid te bevorderen zou er wat ons betreft niet alleen naar de auto gekeken moeten worden, ook kinderen op fatbikes, bestuurders van bezorgscooters die levensgevaarlijk rijgedrag vertonen, zijn ook verantwoordelijk voor een stuk verkeersonveiligheid. Maar dit heeft gelukkig al de aandacht en is voor een ander moment. Voorzitter, vanzelfsprekend zijn er in Rotterdam verkeerssituaties die als onveilig kunnen worden aangemerkt en de infrastructuur zal hier mogelijk op moeten worden aangepast. Dit onderwerp is al besproken in de commissie en ik wil die discussie hier niet herhalen. Toch maakt onze fractie zich zorgen. Denk terug aan het recente voorbeeld van de Maastunneltraverse, het verkeerseperiment rond de Erasmusbrug. De ervaring leert dat dit soort tijdelijke verkeerseperimenten heel snel permanent kunnen worden. Onze zorg is dat als er vooraf geen duidelijke afspraken worden gemaakt over de mogelijkheid om bepaalde beslissingen terug te draaien op een later moment bij eventuele bezwaren van omwonenden of als de maatregelen niet het gewenste effect hebben, geen ruimte meer is om deze besluiten te herzien. Als blijkt dat de plannen in de praktijk niet de verwachte resultaten opleveren, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende gebiedsontsluitingswegen zijn gerealiseerd die moeten zorgen voor een goede doorstroming, dan is het van belang om een optie open te houden om die maatregelen terug te draaien. Onze fractie ziet graag een aanpassing in het voornemen een permanent karakter te geven aan de infrastructurele aanpassingen. In de commissie hebben we van de wethouder gehoord dat alle aanpassingen naar 30 km/uur permanent zijn. Hoewel niemand kan garanderen dat de voorgestelde aanpassingen negatief zullen uitpakken, zien wij graag meer waarborgen om de situatie ongedaan te maken als de resultaten niet uitpakken zoals gewenst. Om deze reden dienen wij de motie in die de deur op een kier zet om indien nodig de snelheid op de betreffende weg weer terug te veranderen richting 50 km/uur. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Oostdijk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Evaluatie en reversibiliteit verlaging maximumsnelheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 12 september 2024, ter bespreking van agendapunt 7.7, Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- in het kader van aanpak verkeersveiligheid is besloten om in 115 straten/straatdelen de maximumsnelheid te verlagen van 50 km/uur naar 30 km/uur;
- deze maatregel met name is gericht op de verkeersveiligheid, verminderen van uitstoot en verhogen van de leefbaarheid in de stad;

overwegende dat:

- effecten van een dergelijke snelheidsverlaging gemonitord en beoordeeld moeten worden op basis van objectieve criteria zoals verkeersveiligheid, doorstroming, luchtkwaliteit en leefbaarheid in de betreffende gebieden;
- onzekerheid bestaat over de precieze impact van de maatregel en er behoefte is aan een duidelijk evaluatieproces om ongewenste nevenactiviteiten te identificeren;

- flexibiliteit is benodigd om de maatregel terug te draaien indien de resultaten niet overeenkomen met de gestelde doelen;

roept het college op:

- de verlaging van de maximumsnelheid van 50 km/uur naar 30 km/uur in de genoemde straten te monitoren op basis van meetbare resultaten op basis van verkeersveiligheid, doorstroming, luchtkwaliteit en leefbaarheid;
- deze zaken per half jaar te evalueren om de raad hierover jaarlijks te informeren;
- het terugdraaien van de verlaging van de maximumsnelheid te overwegen indien de resultaten van de evaluatie niet de beoogde positieve effecten laten zien;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.R. Oostdijk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij hebben we zo alle sprekers gehad. Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik kijk terug op een heel fijne bijeenkomst in de commissie. Want dan blijkt maar hoe belangrijk we het allemaal vinden dat die 30 km/uur aanpak wordt ingevoerd in onze stad en ik voel echt bij u allen draagvlak en u spoort mij aan om nog meer te doen. En daar zit precies de crux. Want wat ik heb voorgelegd en waar we het over hebben gehad in de commissie, is een aanpak met een afwegingskader waarmee we een aantal straten, een fors aantal straten naar 30 km/uur brengen. En binnen dat afwegingskader valt de Bergweg buiten de boot. Dus met uw verzoeken om de Bergweg aan te pakken, vraagt u iets aan mij wat niet past binnen het kader dat ik aan u heb voorgelegd en dat we met u hebben besproken. Dat is namelijk een plan dat niet past in een sobere en doelmatige maar ook een geloofwaardige inrichting van de Bergweg op 30 km/uur. Dat heb ik u toen ook nadrukkelijk uitgelegd. De Bergweg is niet op een geloofwaardige, sobere manier naar 30 km/uur te brengen. Ik heb u toen ook gezegd: heb ik het voornemen nooit van de Bergweg een 30km-zone te maken? Dat heb ik u gezegd: dat ben ik niet van plan. Ik denk dat dat op termijn een heel redelijke richting is, maar dan moet er heel veel gebeuren en dan praten we ook echt over andere budgetten. En die budgetten heeft dit college niet voorhanden. Dat gaan we dus ook in deze collegeperiode niet realiseren. Daar moet echt een ander college uiteindelijk een keuze over maken. Dat gaat dus in deze collegeperiode niet gebeuren. Ik moet ook afwegingen maken in hoe ik mijn budgetten inzet en ik kan 115 straten naar 30 km/uur trekken met nieuwe wetgeving, met nieuwe vormen van 30km-straten en daar ligt nu mijn volle focus op. Mijn volle focus, van mijn mensen, van mijn ambtenaren is echt gericht op het invoeren van die 115 straten naar 30 km/uur. Dat is het uitgangspunt van dit college en dat is uitgangspunt van deze wethouder. Daarmee heb ik denk ik ook wel de moeilijke vraag over de Bergweg beantwoord. Dus die ruimte zit in de aanpak die ik u heb voorgelegd niet, omdat het niet past binnen de afwegingskaders die ik daarvoor heb gebruikt. Daarbij denk ik dat ik naar de advisering van de moties kan gaan, maar ik zie iemand staan.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvvd). Ja dank voorzitter, ik heb geen tijd meer, dus ik hoop dat u mij toestaat nog één vraag te stellen aan de wethouder. Ik vind het toch wel wrang om te moeten constateren dat geld dus boven de veiligheid van onze inwoners gaat. Ik vond de lijst die de heer Vonk liet zien erg indrukwekkend. En u zegt eigenlijk: nou ja, ik ga er de komende periode dat ik hier zit niets aan doen, want ik heb geen geld. Ik vind dat een wrange constatering. Ik verzoek u toch dat te heroverwegen. En het budgetrecht ligt nog altijd bij de gemeenteraad, dus ik roep ook de gemeenteraad op om daar gewoon goed naar te kijken. De veiligheid van onze burgers mag nooit ondergeschikt raken aan budgetten of geld.

De **VOORZITTER**. Er zit geen vraag in, of ja toch, het verzoek om te heroverwegen. Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, het antwoord blijft, het heeft ook te maken met hoe ik mijn capaciteit in wil zetten. Ook voor die 115 straten heb ik gewoon menskracht nodig om dat

voor elkaar te krijgen. Daar heb ik de focus op liggen en daarna zijn er weer colleges die andere afwegingen kunnen maken, maar ook weer beschikbaarheid hebben van mensen en middelen om weer vervolgstappen te maken in deze stad. U kunt wel zeggen: het budgetrecht is aan de raad. Daar heeft u ook gelijk in, maar ik heb ook te maken met krapte. Ik kan niet alles doen en dit college kiest ervoor om 115 straten naar 30 km/uur te leggen. We pakken verkeer in de binnenstraten aan met het VCP dat we ook nog met u gaan bespreken. We zetten in op P&R-strategieën. Het zijn allemaal manieren om die auto op een andere manier door onze stad heen te geleiden. En al die dingen vindt u belangrijk. En ergens ligt er ook in mijn budget een grens en die grens is hier.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, dank u wel voorzitter voor de coulance. Ik snap wat de wethouder zegt, maar het is natuurlijk ook een kwestie van prioriteiten. En het probleem dat ik ermee heb, is dat er eigenlijk geen financieel afwegingskader ligt voor die 115 straten, want misschien kunnen we daarop inschikken en wat minder doen en dan daarvoor de Bergweg wel doen, gezien het feit dat dat misschien financieel aantrekkelijker is. Dat zou ik van de wethouder graag beantwoord willen hebben. Hoe zit dat? Want ik heb daar onvoldoende zicht op. Een ander punt is, en dat is hier ook in dit debat door een heel aantal mensen aangegeven. Mocht u het al vinden, begrijp ik nog niet goed waarom we de Bergweg in één keer van die 30 afhalen. Zet hem dan klaar in PM voor andere momenten. In het verkeerscirculatieplan wordt hij er echt uitgehaald, en dat is wat mij waanzinnig dwarszit, want de hoogste prioriteit wordt toch op die Bergweg gelegd. U zegt: ik kan me het nu financieel niet permitteren, maar houd hem dan vast voor de toekomst. En dat betekent hem in het verkeerscirculatieplan wel degelijk wel opnemen. Maar wel zeggen: nu niet, PM, want we hebben het geld niet. Dan kan ik een heel eind met u meekomen, maar nu valt hij van de lat, en dat is kwalijk.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Ja, het is maar hoe u mijn woorden weegt. Ik heb u aangegeven dat ik niet heb gezegd: de Bergweg nooit, maar later. U moet mij maar vergeven dat ik misschien wat kritisch ben naar deze raad. Ik voel wel een beetje een herhaling van zetten van de commissie. Dat geef ik u even mee. Want daar heb ik ook aangegeven dat met die combinatie 30 km/uur, VCP en P&R-strategie de Bergweg van nu niet eens meer de Bergweg van de toekomst hoeft te zijn. Dus we moeten ook kijken hoe al die ingrepen gezamenlijk ook weer effect hebben op de Bergweg. Je kunt hem nu wel gaan aanpassen voor heel veel geld, terwijl we ondertussen allerlei maatregelen nemen die potentieel ook weer heel gunstige effecten hebben op de Bergweg. En dan zijn we wel geld aan het verspillen. Ik kan nu met dit geld, en u zegt: er is geen afwegingskader, jazekeer wel, er is een afwegingskader dat ook in de stukken staat uitgelegd, hoe we hebben getrechterd van alle straten. Alle straten in Rotterdam zijn langs die trechter gelegd en dan gaat het dus elke keer ook over: is dit een woonklimaat of een verkeersklimaat. Heb je er huisadressen, past dat binnen de eisen die ook onze nood- en hulpdiensten vragen and so on, and so on. Het afwegingskader heb ik met u ook besproken. Dat is ook in de commissie besproken.

De **VOORZITTER**. De heer Tak. U gaat het niet uitputtend bespreken mevrouw Verkoelen, het is een tweeminutendebat hè.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik zei geen afwegingskader, financieel afwegingskader, want ik wilde er minder voor doen. En dat vind ik niet terug. En ik heb nog geen antwoord over het gegeven van: houd hem in de benen, maak hem PM, maar ga hem niet van de lat laten vallen.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Nee, maar dit afwegingskader dat ik aan u heb voorgelegd, dat heb ik ook in technische beantwoording aangegeven, heeft geen financiële beperkingen. Sterker nog, wij kunnen, al vooruitkijkend op de motie van mevrouw Van Wifferen en overigens ook de motie van de heer Tak, zelfs nog wat geld verwachten dat we kunnen inzetten om als een maatregel niet goed blijkt te werken, nog additionele maatregelen in 115 straten te doen. Dus die 115 straten passen binnen het budgettaire kader. Dus toen we via de inhoudelijke lijn zijn gaan trechteren, bleken er 115 straten over te zijn. Dat waren er niet 150 en daar heb ik er 115 van gemaakt om het budgettair te laten passen. Nee, we kregen 115 straten uit die trechter en die 115 straten uit die trechter kunnen we gewoon financieren. Dus er is geen budgettaire afweging geweest. Wat er wel is

gebeurd, is dat als je de Bergweg door dat afwegingskader heen gooit dat de Bergweg eruit valt. Dat is wat er is gebeurd.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank voorzitter, want ik wilde het inderdaad hebben over de verkeersveiligheid. Dat afwegingskader is mij inderdaad bekend. Het punt bij de Bergweg is dat de algehele conclusie is dat de Bergweg in de verkeersveiligheidslijst van Rotterdam nogal ver bovenaan staat. En mijn observatie is: dat gaan we niet binnen nu en een jaar oplossen. Wat gaat u in die tussentijd doen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Daar worstelen al meerdere colleges mee, kan ik u zeggen. Ook het vorige college had deze ambitie, heeft het niet waargemaakt. En ook deze coalitie gaat dat niet waarmaken, omdat voor de ingreep die daarvoor nodig is, ik op dit moment niet de financiële middelen heb. Dat zit niet in mijn budget.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, oké, dan stel ik vast dat verkeersveiligheid voor u ondergeschikt is aan de financiële middelen. Volgens mij is klip-en-klaar dat de Bergweg, als je een prioritering zou doen op basis van verkeersveiligheid, gewoon binnen die financiële ruimte zou moeten vallen. Daar zou denk ik geen discussie over moeten zijn. Als dat het afwegingskader is, verkeersveiligheid, dan zou de Bergweg op dat lijstje moeten staan. En klaarblijkelijk is dat voor u niet belangrijk genoeg.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Nee, het afwegingskader is: in welke straten kun je 30 km/uur op een sobere en geloofwaardige manier invoeren? En de 30km-zone, waarom vinden we dat van belang? Dat is omdat we van die 30km-zone weten dat het uiteindelijk de verkeersveiligheid helpt. U heeft mij ooit gevraagd: kom met een plan voor 30km-zones en daar hebben wij een afwegingskader op gemaakt. En dan kan ik gelijk denk ik even een stapje maken naar de heer Biljoen. Die zegt: waarom doen we niet dat afwegingskader dat wij landelijk hebben? Dat afwegingskader landelijk lijkt dus enorm op het afwegingskader van Rotterdam. Sterker nog, de gemeente Rotterdam heeft in de werkgroep gezeten die dat afwegingskader heeft geschreven en daar zitten dezelfde afwegingen in, precies dezelfde afwegingen eigenlijk die wij hier in Rotterdam hebben gemaakt. Ik ga met uw goedkeuring voorzitter naar de behandeling van de moties, want het is een tweeminutendebat. De Groenezoom, de motie van de PvdA. Om nu te monitoren en vervolgens binnen bestaande budgetten, dat heb ik al aangegeven, daar is wel ruimte voor, additionele sobere doeltreffende maatregelen te nemen. Die kan ik omarmen, een prima plan. Dan een ruim ondersteunde motie '30 de norm in heel Rotterdam'. Daar heb ik eigenlijk ook zojuist al een antwoord op gegeven aan de heer Biljoen. Feitelijk lijkt ons afwegingskader op dat van de CROW. En het afwegingskader zoals wij dat in Rotterdam hebben, daar zijn we al sinds 2020 mee bezig. We hebben in allerlei werkgroepen plaatsgenomen, daar hebben we ook Amsterdam bevestigd. En daarmee zou ik hem dan ook willen ontraden. De motie '30 op de Bergweg redt levens', daar hebben we het uitgebreid over gehad. Dat maakt het wel wat eenvoudiger voor mij om die dan ook te ontraden. Daarvan heeft u eigenlijk mijn motivatie al gehoord. 'Bevrijd de tram', te onderzoeken wat nodig is om vrijliggende... daarvan heb ik ook al gezegd: ik heb mijn resources echt voor andere dingen nodig. Planvorming kost ook tijd, energie, die ik op dit moment echt in andere zaken wil steken, zoals de 30 km/uur, VCP, P&R-strategie. Het zijn allemaal dingen om die stad leefbaarder en veiliger te maken. Daar heb ik mijn mensen voor nodig, dus ik ontraad die motie. 'Kijk, zie of gluur, maximumsnelheid 30 km/uur', snelheidsdisplay, te rouleren, een motie van Leefbaar Rotterdam. Die kan ik omarmen, past volledig in het beleid dat wij hebben waarin we aangeven hoe belangrijk het is ook om tegen mensen te zeggen: wat je doet is verkeerd. De 'APK-keuring voor 30 km/uur aanpak', een motie van D66 van de hand van mevrouw Van Wifferen. Die kan ik omarmen, ligt ook in lijn met de motie die de heer Tak heeft ingediend, maar dan voor de 115 straten, om daar additionele maatregelen op te nemen mochten onze maatregelen die we nu voor ogen hebben niet werken. Dat geeft feitelijk ook direct en indirect een antwoord op de motie van Forum voor Democratie, die aangeeft een evaluatie en reversibiliteit door te voeren. Dat was ik

niet van plan. Ik voel ook geen enkele meerderheid in onze raad om deze maatregel terug te draaien. Sterker nog, de raad geeft aan: als het niet werkt, neem additionele maatregelen. Tenminste, ik voel zo aan mijn water dat daar een meerderheid voor is, laat ik dat dan zo zeggen. U bent uiteindelijk zelf aan zet. Dus die moet ik ontraden. Dan heb ik volgens mij alles gehad, met nog één vraag van de heer Biljoen. Die vroeg: wat doet u nu nog additioneel? Overigens heb ik dat ook uitgebreid in de commissie uitgelegd. Kijk, die 30 km/uur aanpak is voor mij een onderdeel van een geheel om het veiliger te maken in onze stad en om gedrag van automobilisten maar ook de positie van de auto in onze stad op een andere manier vorm te geven. Dus naast 30 km/uur doen we ook de verkeersaansoanpak, doen we VCP, doen we P&R-strategie, doen we natuurlijk ook allerlei programma's bij scholen, waarin we jongeren wijzen op deelname in het verkeer et cetera. Dus ik denk dat we veel doen en daarnaast doen we ook nog, ook een breed uitgesproken wens van u, dat we ook handhaven op die snelheid. Want dat is natuurlijk wat we willen, en dat we daar ook die landelijke lobby nog voor hebben lopen om dat als gemeente zelf te doen, om zelf die flitspalen in beheer te hebben om ook te kunnen handhaven op 30 km/uur. Volgens mij een breed scala aan maatregelen die we als college en die ik als wethouder uitzet om de verkeersveiligheid in Rotterdam te verbeteren. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Is er nog iets blijven liggen mevrouw Rehim Zadeh?

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja, ik had gevraagd aan de wethouder wanneer we het monitoringsplan konden verwachten, of ik heb het gemist.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank voorzitter, er is niets blijven hangen. Wel heb ik een aangepaste motie. Er is niet per se aangepast, ik heb een medeondertekenaar. Bij dezen.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Kijk, zie of gluur, maximumsnelheid 30 km/uur

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van de Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur;

constaterende dat:

- de verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur voorligt, waarbij ten behoeve van de verkeersveiligheid op 115 straten de maximaal toegestane snelheid van 50 km/uur naar 30 km/uur verlaagd wordt;

overwegende dat:

- binnen deze aanpak waar mogelijk, maar niet altijd herinrichting plaatsvindt;
- sommige straten daarbij uitnodigend blijven ten onrechte het gaspedaal in te drukken;
- bewustwording en effectief handhaven op de nieuw ingevoerde snelheid nodig is om de 111 Rotterdamse straten daadwerkelijk veiliger te maken;

verzoekt het college:

- snelheidsdisplays roulerend te plaatsen op de wegen waarop 30 km/uur als maximumsnelheid wordt ingevoerd ten behoeve van de bewustwording van deze nieuwe snelheidslimiet;
- deze uitkomsten te monitoren en terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M.D. de Waard, S.J.C. Becker, M.H. Biljoen en E. Rehim Zadeh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen, is er nog iets blijven liggen?

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, over de gedragsverandering waar de wethouder zojuist op ingegaan is, het ging mij niet per se om wat we doen hier in Rotterdam. We zien verkeersstatistieken die aantonen dat heel veel mensen ook van buiten de stad ongelukken veroorzaken. Dus het ging mij

om: wat gaat u doen op landelijk gebied, misschien op VNG-gebied, misschien op CBR-gebied om ook mensen van buiten de stad bij te brengen dat dat gedrag ongewenst is?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik liet de lijst inderdaad zien en mijn vraag was: wat is nu het argument om die lijst weg te strepen tegenover iets anders? Dat is geld, dat is het antwoord begrijp ik. Maar het punt dat nog even blijft liggen, en dat is niet zozeer wat ik heb ingebracht, maar wat de insprekers inbrachten. Die zeiden: de gemeente heeft ooit de suggestie gewekt: de Bergweg wordt 30 km/uur, want dat staat in de notitie. Daarmee is er als het ware, even in hun woorden, een belofte gedaan aan de bewoners dat de Bergweg 30 km/uur wordt. Wat mij helemaal niet helder is geworden in het verhaal, is: wat is uw verhaal richting bewoners om uit te leggen: het was inderdaad de bedoeling om er 30 km/uur van te maken, maar bij nader inzien wordt het dan toch weer 50 km/uur. Dat is mij niet helder geworden.

De **VOORZITTER**. Wilt u die vragen nog nader duiden?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). De planning, ik verwacht eigenlijk dat dat samen gaat lopen met de andere monitoring die we gaan doen. Dat heb ik u al gezegd, daarvan verwachten we in Q1 2026, zo uit mijn hoofd, als mijn ambtenaren mij daarover een tik op de vinger geven ga ik u dat nog schriftelijk aangeven aan de fractie van DENK, maar ik verwacht dat we daar Q1 2026 de eerste resultaten van gaan krijgen. Ja, buiten de stad, ach, wij lobbyen en spreken met iedereen. Dat deed mijn voorganger al, ik was niet van plan om daar iets anders op te doen. Sterker nog, op G4-niveau hebben wij gesprekken om die verkeersveiligheid te vergroten. Nogmaals, ik vind dat niet alleen iets wat u moet ophangen aan 30 km/uur, dat zijn nog veel meer en andere zaken. Ik heb gesprekken, onlangs ook nog, met minister Madlener van IenW over wat er nog aan mogelijkheden is, dus kansen genoeg. De kansen die we hebben, het is ons serieus, het was mijn voorganger al serieus, en met die verkeersveiligheid gaat het ontzettend slecht, al jarenlang in onze stad. Niet alleen in de Bergweg, moet ik u zeggen. Daarom moet je ook kijken: met welke klap maak je ook de grootste impact. En ik vind het toch te makkelijk: ja, geld is voor wat betreft de Bergweg een afweging geweest, maar niet alleen. Het afwegingskader van 30 km/uur gaat uiteindelijk wel rond de as van sobere en geloofwaardige en doelmatige ingrepen. Dat is ook de reden waarom, en dat heb ik ook in de commissie uitgebreid gezegd, de aanpak die nodig is bij de Bergweg niet te doen is met sobere ingrepen. Je hebt er echt meer voor nodig om die Bergweg veilig te krijgen. Dus uiteindelijk vertaalt zich dat natuurlijk in financiën, maar het begint bij de vraag bij dit afwegingskader: kom je met een sobere, doelmatige en een geloofwaardige oplossing uiteindelijk verder? Dus dat is de afweging geweest, niet primair het geld, want ik heb u ook uitgelegd hoe die trechtering werkt om tot deze straten. Dan heb ik volgens mij alle vragen beantwoord.

De **VOORZITTER**. Hebben we nu de vragen die waren blijven liggen ook behandeld?

7.8 *Tweeminutendebat over 'Halve marathon', aangevraagd door het lid Akhatab*

Dit onderwerp is door de indiener ingetrokken.

8. BENOEMINGEN

8.1 *Het voorstel tot benoeming van een voorzitter voor de commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)*

8.2 *Het voorstel tot benoeming van een lid van de werkgeverscommissie*

8.3 *Het voorstel tot benoeming van een lid van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)*

De **VOORZITTER**. Ik wil met u nagaan of u voor agendapunt 8.1, voorstel tot benoeming van een voorzitter van de commissie Mobiliteit, Haven et cetera en voor agendapunt 8.2, het voorstel tot benoeming van een lid van de werkgeverscommissie en agendapunt 8.3, benoeming van een lid van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening, behoefte heeft aan stemming? Ik kijk goed om me heen. Dat is niet het geval. Dan zijn die drie benoemingen zoals voorgesteld op de agenda bij acclamatie bekrachtigd. Eenmaal andermaal. Ik hoor mevrouw Verkoelen nog een beetje brommen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik snap u, maar we houden ons nog wel in de laatste vergadering aan de procedures hè? Ik wil dat wel even goed toetsen.

De **VOORZITTER**. Nee, het is volledig in lijn met de procedures. Ik vraag u of er behoefte is aan stemming.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee, geen behoefte aan stemming.

De **VOORZITTER**. Ja, het is fijn dat u me corrigeert, maar volgens mij houd ik me wel aan de regels. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik vind het toch wel een beetje jammer, want ik heb de hele dag al geen enkele inbreng mogen hebben in deze vergadering, en nu kon ik dadelijk even twee seconden shinen, en dan wordt dat weer afgenomen. Maar goed, oké, ik sluit me graag aan bij de meerderheid van de raad.

De **VOORZITTER**. U heeft bij dezen geshined. Bij acclamatie. Goed zo, alle drie de keren.

9. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

9.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen', aangevraagd door het lid Coşkun*

De **VOORZITTER**. Dan hebben we de motie vreemd aan de orde van de dag. Dat is van de heer Coşkun. Zoals gebruikelijk geen debat. Ik meld het aan de raad.

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, een stemverklaring, dat snap ik. Maar de motie is inmiddels ook ondertekend door 50PLUS en BIJ1. De motie spreekt voor zich: staan we achter de Rotterdamse mensen in de zware beroepen of niet? Dat is de vraag die voorligt.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024;

constaterende dat:

- werkers in zware beroepen, zoals bij de politie, in de haven, in het openbaar vervoer, de bouw en de metaalsector op grote schaal actie voeren voor een permanente Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU), zodat zij met vroegpensioenen kunnen;
- in Rotterdam actie gevoerd wordt door duizenden werknemers;
- deze acties brede steun vinden in de Rotterdamse samenleving;
- de gevolgen van de acties duidelijk merkbaar zijn, zoals bij het afblazen van de wedstrijd Feyenoord-Ajax, de gestaakte nachtdiensten in de containersector, de geschrapte ochtenddiensten bij de RET en de NS;
- deze acties voorlopig ook door zullen gaan;

overwegende dat:

- alleen de regering die permanente RVU kan uitvoeren, samen met werkgevers en vakbonden;
- in Rotterdam de personeelstekorten bij politie, RET en de haven dagelijks voelbaar zijn in de verminderde dienstverlening;
- het steeds langer moeten doorwerken het werken bij de politie, de haven en de RET nog minder aantrekkelijk zal maken;
- het succes van de actievoerders voor een groot deel afhankelijk is van maatschappelijke steun en die van de publieke opinie;
- juist de gemeenteraad die publieke opinie mag en kan verwoorden;

spreekt uit:

- bij motie voor volledige solidariteit met de actievoerende Rotterdammers, en;

verzoekt het college:

- deze steun vanuit de gemeenteraad van Rotterdam onder de aandacht te brengen van de regering in Den Haag;
- aan te dringen op een spoedig akkoord voor een verbeterde RVU, zodat de dienstverlening in Rotterdam weer ongestoord kan doorgaan en meer mensen bereid zijn te gaan werken bij de politie, in de haven of bij de RET;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun, P.J.H.D. Verkoelen en M.R. van Campenhout

De **VOORZITTER**. Dan gaan we die motie straks aan de raad voorleggen. Dank u wel.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, u zegt de heer Coşkun van de SP, maar ik had hem mede-ingediend namens mijn fractie. Dat kan niet anders als ouderenpartij hè.

De **VOORZITTER**. Ik zie het, motie vreemd aan de orde van de dag, mede ondertekend door 50PLUS en BIJ1.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En zeker om te begrijpen dat wij iets vinden van het vroegpensioen, want vele partijen hier in deze raad kunnen het nu nog rechtzetten.

De **VOORZITTER**. Helder, goed. Ik vermoed zomaar dat u enige behoefte heeft aan een schorsing om de stemmingen voor te bereiden. Misschien dat er overigens op de motie vreemd advies nodig is, maar het is eigenlijk aan de raad volgens mij. Het is een motie aan de raad. Er staat wel een motie aan het college, maar het eigenlijk aan de raad volgens mij. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Het is aan de raad lijkt mij, dus wat mij betreft is advies van de zijde van het college niet aan de orde. Dan schors ik de vergadering voor twintig minuten, tot 16.30 uur.

(de vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Mag ik het linker kamp ook vragen te gaan zitten?

10. *Stemvenster*

De **VOORZITTER**. Als de hele logistiek van het pairen nu ook voltooid is neem ik u mee naar de stemmingen, als u meeluistert. We hebben vandaag een aantal pairingen waarvan het goed is dat u daar even naar luistert. Mevrouw Vogelaar zou bij een aantal onderwerpen niet mee stemmen en pairt met de heer Elbay, die er vandaag niet is bij D66. Mevrouw Bokhove pairt met de heer Ceulemans en de heer Koster met mevrouw Elfilali. Dat betekent dat wij 39 mensen in de raadzaal hebben die mee gaan doen aan de stemmingen, derhalve ligt de meerderheid bij 20. Dan weet u dat ook. Belangrijk, heel belangrijk. We gaan stemmen bij agendapunt 6.1. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, heel goed, zijn er stemverklaringen? Ja, mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Een stemverklaring bij motie 9, de motie vreemd. Laat ik vooropstellen dat D66 pal staat voor het stakingsrecht. Goed dat hier gebruik van wordt gemaakt. Maar mijn fractie vindt het niet onze plek en onze rol om nu een uitspraak te doen over de inhoud van de staking, zeker zonder enige vorm van behandeling. D66 zal dan ook tegen stemmen.

De **VOORZITTER**. Andere stemverklaringen? De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. Een stemverklaring bij 7.5.4, de motie van de Partij voor de Dieren en D66, 'Stop de dubbele uitbuiting'. Ondanks dat er best wel veel constatering in de motie staan waar wij ons niet in kunnen vinden, staan wij wel achter het verzoek en dit onderschrijven wij ook, ook omdat wij dat zelf wel vaak hebben gedaan, zullen wij voor stemmen.

De **VOORZITTER**. Heel goed. BIJ1.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Voor de motie vreemd aan de orde van de dag, wij vinden dat mensen met een zwaar beroep die nu voor zichzelf opkomen echt wel de steun verdienen van BIJ1, en we willen ons daarom ook solidair tonen aan deze stakers, dus daarom stemmen wij voor deze motie.

De **VOORZITTER**. Forum voor Democratie.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Ja, dank u wel voorzitter. Bij 6.2 een stemverklaring. We begrijpen de intentie van de motie, maar we vinden het verstandig dat dergelijke geschillen eerst buitengerechtelijk worden beslecht. De stap naar de rechter is behoorlijk zwaarwegend en zou als uiterste middel moeten dienen ingeval men er helemaal niet uitkomt. Beleidsregels maken waarin de stap naar de rechter als standaard wordt opgenomen vinden wij onwenselijk. Bij 7.5 voorzitter, een nobele motie, maar we hoeven ons standpunt niet uit te leggen over de Europese Unie, een zo klein mogelijke invloed en inmenging vanuit de EU, dus vandaar dat we tegen de motie stemmen. En 7.7 nog, wij stemmen tegen deze motie. Er zullen al overal borden opgehangen worden die maximumsnelheid aangeven. Een snelheidsdisplay lijkt overkill en overbodig. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). De PvdA heeft een stemverklaring voor motie 4 bij 7.1. We gaan wel voor stemmen, maar we vinden het wel belangrijk de kanttekening te maken dat het niet mag leiden tot hogere tarieven voor Rotterdammers. En we zien het wel ook gelijk als een prikkel om minder fossiele brandstoffen te gaan gebruiken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Ook over 7.1, motie 4. Voorzitter, wij stemmen tegen op de motie van de VVD en Leefbaar Rotterdam. Wij zetten in op differentiatie, het eerlijk verdelen van kosten en dus ook de vervuiler betaalt, en niet alleen op verlaging. Wij willen huishoudens ontzien. Er moet fors geïnvesteerd worden in de verzwaren en het slimmer maken van het net. Dat heeft hogere prioriteit. Daarmee kunnen we de energietransitie nog meer vaart geven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Anderen nog, niet? Dan gaan we stemmen.

Agendapunt 6.1, Voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden

Motie 1, 'Iedereen recht op taal'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 2, 'Onderbesteding, WE(B) ermee'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Agendapunt 6.2, Debat over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg'

Motie 1, 'Overheid houd je rug recht!'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter beraadslaging over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg';

constaterende dat:

- het college heeft gekozen te schikken met Residence Correct B.V. in het geschil over realisering van betaalbare huurwoningen op de Correct-locatie, in plaats van zijn gang naar de rechter door te zetten en een rechterlijke uitspraak af te wachten;

overwegende dat:

- schikken als mogelijke uitkomst van een geschil waarbij schending van eerder gemaakte afspraken met de overheid in het geding is, het beeld geeft van de overheid die kennelijk bereid is te onderhandelen over zijn eigen wensen;
- het voor het vertrouwen van de Rotterdammers in ons zeer ongewenst is dat een overheid door de knieën gaat voor marktpartijen voor woningbouw die zich niet aan eerder gemaakte afspraken houden;

voorts overwegende dat:

- rechtsgang een goede preventie werking heeft om partijen zoals Residence Correct B.V. te dwingen zich aan de afspraken te houden;
- rechterlijke uitspraken bovendien waardevolle jurisprudentie oplevert die kan worden aangewend om geschillen met afspraken schendende partijen voor woningbouw ofwel te beslechten, ofwel te voorkomen;

verzoekt het college:

- rechtsgang te verkiezen als vorm om geschillen met marktpartijen voor woningbouw te beslechten;
- deze preferente vorm van geschilbeslechting te verankeren in een nieuw of bestaand beleidskader, dan wel nadere regels;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen en A. Kockelkoren

De motie is met 29 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

Motie 2, 'Zwarte lijst van malafide ontwikkelaars'. De motie is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

Motie 3, 'Niet correct betekent niet meer meedoen'. De motie is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

Agendapunt 7.1, Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam

Motie 1, 'Help huurders met hun initiatiefrecht voor verduurzaming'. De motie is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

Motie 2, 'Zon op je balkon'. De motie is met 23 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 3, 'Bidirectionele laadpalen maar dan een leukere titel'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 4, 'Zonder industrie kennewenie'. De motie is met 31 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Groep De Jong, Volt en Partij voor de Dieren.

Motie 5, 'Isoleren is ook besparen'. De motie is met 30 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

Agendapunt 7.2, Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan

Motie 1, 'Zwarte wijk'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan;

constaterende dat:

- de windturbines in het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan tot voorzienbare sterfte onder vogelsoorten leidt, waardoor voor zo'n 110 soorten ontheffing op de Wet natuurbescherming is aangevraagd;
- in de Eemshaven (provincie Groningen) thans een proef loopt met een zwarte wiek op een windturbine, die er hopelijk toe leidt dat aanvaringen met vogels afnemen;
- definitieve conclusies over het effect van de zwarte wiek naar verwachting uiterlijk begin 2025 kunnen worden getrokken;

overwegende dat:

- eerder Noors onderzoek positieve resultaten liet zien met het zwart verven van een van de wieken van een windturbine, met een afname van sterfte onder sommige vogelsoorten tot wel zeventig procent;
- toepassing van een zwarte wiek in het windwinningsproject aan de Hoeksebaan een goede invulling van het voorzorgbeginsel behelst;

voorts overwegende dat:

- de initiatiefnemer van de windwinning aan de Hoeksebaan aangegeven heeft dat er genoeg tijd zit tussen de uitkomsten van de proef aan de Eemshaven en keuzes in het project om bij positief effect op het tegengaan van vogelsterfte te kiezen voor een zwarte wiek;

verzoekt het college:

- in gesprek met de omgeving, stakeholders en bevoegde gezagen te verkennen of er draagvlak en juridische mogelijkheden zijn om beide turbines uit te rusten met één zwarte wiek, indien de resultaten uit de Eemshaven daartoe aanleiding geven;
- de gemeenteraad te informeren over de uitkomsten uiterlijk in het vierde kwartaal van 2025;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en M.Y. Morkoc

De motie is met 37 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Groep De Jong en Forum voor Democratie.

7.2, 'Raadsvoorstel over vaststelling bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan'. Het voorstel is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Groep De Jong, Forum voor Democratie, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Agendapunt 7.5, Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten

Motie 1, 'Samen werken voor EU-arbeidsmigranten'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 2, 'Vakbonden voor EU-arbeidsmigranten'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van agendapunt 7.5 Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- de wethouders Zorg en Werk & Inkomen een bezoek hebben gebracht aan Polen en Roemenië en hier contact hebben gehad met de lokale vakbonden en hier veel hebben opgehaald en gedeeld;

overwegende dat:

- de Roemeense en Poolse vakbonden veel weten over hun eigen arbeiders, maar minder weten over de Nederlandse arbeidsomstandigheden dan Nederlandse vakbonden;
- de Nederlandse vakbonden een goede gesprekspartner kunnen zijn voor de Coalitie Goed Werkgeverschap, waardoor het gesprek over goed werkgeverschap niet alleen door werkgevers maar ook door vertegenwoordigers van werknemers wordt gevoerd;
- vakbonden opkomen voor de rechten en belangen van werknemers en door hun collectieve karakter een tegenmacht kunnen vormen tegenover malafide werkgevers;
- de vakbonden zich al langere tijd bezighouden met de arbeidspositie van arbeidsmigranten en relevante ideeën hebben over hoe de behandeling van EU-arbeidsmigranten verbeterd kan worden;

verzoekt het college:

- ook in Nederland vakbonden te betrekken bij de uitwerking van het beleidskader 'Meer grip op arbeidsmigratie' en met hen intensief contact te onderhouden over de behandeling van EU-arbeidsmigranten;
- te onderzoeken hoe de vakbonden een structurele, adviserende rol kunnen krijgen binnen deze portefeuille;
- hierover bij de volgende voortgangsrapportage te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger, T.S.J. Coşkun en G.J. Engberts

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Goed werkgeverschap voor EU-arbeidsmigranten over gemeentegrenzen heen'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van het agendapunt 7.5 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten';

constaterende dat:

- op 27 juni 2024 het Convenant Goed Werkgeverschap is ondertekend door de gemeente Rotterdam en vijf werkgevers en uitzendbureaus;
- dit convenant voortkwam uit de actielijn 'Bevorderen van goed werkgever- en opdrachtgeverschap' uit het actieprogramma 'Meer grip op arbeidsmigratie', waarin wordt ingezet op de verantwoordelijkheid van werkgevers;
- werkgevers beter zorg moeten dragen voor goede werk-, woon-, en leefomstandigheden van EU-arbeidsmigranten;
- het convenant o.a. voorziet in afspraken over inschrijving BRP van EU-arbeidsmigranten, samenwerking op het gebied van scholing en werk, samenwerking als het gaat om dakloze EU-arbeidsmigranten en gezamenlijke activiteiten zoals banenmarkten en (fysieke) informatie- en voorlichtingspunten;

overwegende dat:

- het convenant een goede stap is richting de invulling van Goed Werkgeverschap in de regio;
- een groot deel van de EU-arbeidsmigranten die zich huisvesten in Rotterdam, niet werken binnen onze gemeentegrenzen maar in omliggende gemeenten, zoals Lansingerland en het Westland;
- het wenselijk is als ook deze gemeenten een bijdrage leveren aan goede werk-, woon-, en leefomstandigheden van EU-arbeidsmigranten;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met omliggende gemeenten, waaronder in ieder geval gemeente Westland en gemeente Lansingerland en hen te wijzen op het Convenant Goed Werkgeverschap;
- deze gemeenten aan te moedigen het convenant mede te ondertekenen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en S. Soytekin

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 4, 'Stop de dubbele uitbuiting'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024, ter bespreking van de voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- uit meerdere onderzoeken blijkt dat EU-arbeidsmigranten die via dubieuze en malafide uitzendbureaus naar Nederland worden gelokt, vaak onder erbarmelijke omstandigheden werken en wonen;
- EU-arbeidsmigranten voornamelijk in de vleesindustrie werken;
- werken in slachterijen leidt tot dubbele uitbuiting van mens en dier;

overwegende dat:

- de minister van sociale zaken en werkgelegenheid een verbod op uitzendkrachten in sectoren met misstanden overweegt;
- de gemeente Rotterdam een belangrijke verantwoordelijkheid heeft in de zorg voor arbeidsmigranten;
- de gemeente Rotterdam met andere partijen het Convenant Goed Werkgeverschap heeft ondertekend;

verzoekt het college:

- samenwerkingen met uitzendbureaus waar misstanden zijn op te zeggen;
- het Convenant Goed Werkgeverschap te heroverwegen wanneer blijkt dat er misstanden zijn bij een of meer van de andere partijen;
- geen samenwerkingen aan te gaan met uitzendbureaus waar misstanden zijn geconstateerd;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel, A.J.A. Maassen, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout, J.M. Nunnely en L.S. Vlieger

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Agendapunt 7.7, Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur

Motie 1, 'Voorkom sluipverkeer op de Groenezoom!'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 12 september 2024 ter bespreking van 'Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur';

constaterende dat:

- de gemeente de taak heeft om wijken zo verkeersveilig mogelijk te maken;
- de gemeente nu van plan is om de Groene Hilledijk 30 km/uur te maken en in de Groenezoom 50 km/uur te behouden;

overwegende dat:

- deze verandering ervoor kan zorgen dat het sluipverkeer dat over de Groenezoom gaat toeneemt;
- dit mogelijk impact heeft op de veiligheid van bewoners aan de Groenezoom;

verzoekt het college:

- om op de Groenezoom nauw te monitoren op sluipverkeer en na een jaar hierover te rapporteren naar de raad;
- om in geval van toename van sluipverkeer sobere en doelmatige ingrepen te treffen om dit terug te brengen;
- deze ingrepen te bekostigen uit het bestaande budget;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.P.A. Tak, E. Rehim Zadeh en M.H. Biljoen

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 2, '30 de norm in heel Rotterdam'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 3, '30 op de Bergweg redt levens'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Bevrijd de tram'. De motie is met 21 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, ChristenUnie en de leden Dahoe en Rehim Zadeh van DENK.

Motie 5, 'Kijk, zie of gluur, maximumsnelheid 30 km/uur'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 6, 'APK-keuring voor de 30 km/uur aanpak'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 7, 'Evaluatie en reversibiliteit verlaging maximumsnelheid'. De motie is met 38 stemmen tegen en 1 stem voor verworpen. Voor heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Agendapunt 9.1, Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen', aangevraagd door het lid Coşkun

Motie 1, 'Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, BIJ1, SP, PvdA, Groep De Jong, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

11. Sluiting

De **VOORZITTER**. We komen zo aan het eind van deze raadsvergadering. Aan het begin van de raadsvergadering heb ik u erop attent gemaakt dat we zo meteen hiernaast bij Burgerzaken twee wanden gaan onthullen met de tekst van de Grondwet. Ik ga zo meteen erheen, samen met de initiatiefneemster mevrouw Morkoç en ik nodig u graag uit met ons mee te gaan om de onthulling mee te maken. Het duurt kort, maar u bent van harte welkom. De vergadering is gesloten.

(De vergadering is gesloten.)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	1489
Onderzoek van de geloofsbriefen van mevrouw M.E. (Merel) Vogelaar	1489
Beëdiging van mevrouw M.E. (Merel) Vogelaar als tijdelijk lid van de gemeenteraad	1490
Mededelingen	1490
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 12 september 2024	1491
Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 4 juli (ochtend en avond), 9 juli en 11 juli 2024	1492
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2024 week 28 t/m 36	1493
Het herziene voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'De Kaai'	1493
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Ostadehof	1493
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Grafisch Lyceum Rotterdam	1493
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiedamse Vest 180 (Oogziekenhuis)	1493
Het voorstel tot vaststelling van de scopewijziging grondexploitatie fase 1 Spaanse Polder en instelling van de bestemmingsreserve Spaanse Polder	1493
Het voorstel tot vaststelling van de relevante wet- en regelgeving 2024, ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en accountantscontrole	1493
Het herziene voorstel tot vaststellen van het 'Besluit mandaat en machtiging tot het intrekken van een voorkeursrecht als bedoeld in artikel 9.5 van de Omgevingswet'	1493
Voortgangsrapportage Beleidskader basisvaardigheden	1494
Debat over 'Nieuwbouw ontwikkeling op Correct-locatie Bergweg'	1503
Tweede update Klimaatactieplan Rotterdam	1523
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Windwinning Hoeksebaan	1532
Beschermde stadsgezichten en beeldbepalende panden	1537
Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten	1537
Herinrichting Oude dorp Heijplaat	1545
Verkeersveiligheidsaanpak 30 km/uur	1549

Onderwerp	Pagina
Tweeminutendebat over 'Halve marathon', aangevraagd door het lid Akhatab	1563
Het voorstel tot benoeming van een voorzitter voor de commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)	1563
Het voorstel tot benoeming van een lid van de werkgeverscommissie	1563
Het voorstel tot benoeming van een lid van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)	1563
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam staat achter stakers in zware beroepen', aangevraagd door het lid Coşkun	1564
Stemvenster	1565
Sluiting	1571

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 3 oktober 2024.

De griffier,

De voorzitter,

